

S-ryhmän vuosi ja vastuullisuus

2018

SISÄLLYSLUETTELO

Näin teemme Suomesta parempaa paikkaa elää 3

S-ryhmä

S-ryhmä 5
Keskeiset luvut 6
Pääjohtajan puheenvuoro 9
Strategia 10
Liiketoimintakatsaukset 11
Vastuullisuusohjelma 17
Sidosryhmätyö 19
Hallinto 20
Johtaminen 24

Yhteiskunnan hyväksi

Avainluvut 33
Verojalanjälki 34
Vastuullisuusyhteistyö 36
Kotimaisuus 37
Anonyymi rekrytointi 39

Ilmastonmuutos ja kiertotalous

Avainluvut 41
Energiankulutus 45
Uusiutuva energia 46
Päästöt 48
Kiertotalous 52
Jätteet 54
Ruokahävikki 56

Eettinen toimintakulttuuri ja ihmisoikeudet

Avainluvut 59
Ihmisoikeudet S-ryhmässä 60
Vastuullinen hankinta 62
Auditoinnit 65
Sertifioidut tuotteet ja raaka-aineet 68
Monimuotoisuus 71
Tietosuojaperiaatteet 73

Hyvinvointi ja terveys

Avainluvut 75
Työhyvinvointi 76
Nuorten työllistäminen 79
Terveellisempi arki 80

GRI-sisältöindeksi 82
Vuosikatsauksen kuvaus 85
S Group GHG Inventory Report 2018 86
SOK Varmennuslausunto 2018 91

Näin teemme Suomesta parempaa paikkaa elää

Maksamme asiakasomistajillemme ihan oikeaa rahaa

lähes 400 miljoonaa euroa vuosittain.

155 €

JOKAISELLE ASIAKASOMISTAJALLE KESKIMÄÄRIN

Tarjoamme asiakasomistajille mahdollisuuden

tarkastella omaa kulutustaan.

3,8 MILJOONALLE

ASIAKASOMISTAJALLE OMAT OSTOT -PALVELU

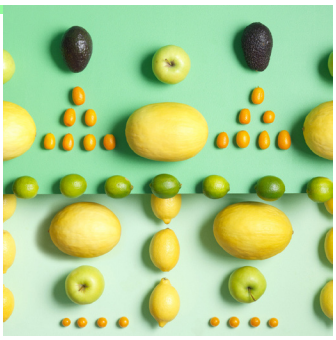

Torjumme ilmastonmuutosta

uusiutuvalla energialla ja energiatehokkuudella.

38 %

VÄHEMMÄN PÄÄSTÖJÄ VUOTEEN 2015 VERRATTUNA

Pienensimme ruokahävikkiä

niin paljon, että ylitimme etuajassa vuoden 2020 tavoitteen.

-16 %

SUHTEELLINEN RUOKAHÄVIKKI VUOTEEN 2014 VERRATTUNA

Kannustamme asiakkaitamme

syömään enemmän terveellisiä kasviksia.

19 MILJ. KG

KASVISTEN MYYNNIN KASVU VUODESTA 2014

Olemme suurin yksityinen työnantaja Suomessa

ja silta työelämään monelle nuorelle.

13 000

NUORTA TYÖNTEKIJÄÄ

S-ryhmä

S-ryhmä on suomalainen osuustoiminnallinen yritysryhmä, jonka keskeiset liiketoiminnot ovat marketkauppa, tavaratalo- ja erikois-liikekauppa, liikennemyymälä- ja polttonestekauppa, matkailu- ja ravitsemiskauppa, rautakauppa sekä rahoituspalvelut. S-ryhmän vähittäismyynti oli vuonna 2018 noin 11,5 miljardia euroa, ja se oli suurin yksityinen työllistäjä Suomessa noin 38 000 työntekijällään.

S-ryhmä = Osuuskaupat + SOK-yhtymä

S-ryhmä muodostuu 20 alueosuuskaupasta, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnasta (SOK) sekä niiden tytäryhtiöistä. Osuuskauppojen verkosto ulottuu koko maahan, ja niiden toiminnassa on vahva alueellinen painotus. Osuuskauppojen jäsenet eli asiakasomistajat omistavat osuuskaupat, jotka puolestaan omistavat keskusliike SOK:n. SOK-yhtymän muodostavat Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) ja sen tytäryhtiöt. SOK on keskusliike, jossa tuotetaan S-ryhmään kuuluville osuuskaupoille asiantuntija- ja tukipalveluita, kuten esimerkiksi ketjuohjaus-, valikoima-, hankinta- ja markkinointipalveluita. SOK vastaa myös S-ryhmän strategisesta ohjauksesta ja liiketoimintaketjujen kehittämisestä.

Keskeiset numerot

S-RYHMÄN VEROTON VÄHITTÄISMYYNTI (MILJ. €)

11 523

S-RYHMÄ YHTEENSÄ

OPERATIIVINEN TULOS

355

MILJ. €

Vuonna 2018 erityisesti SOK-yhtymän ja koko ryhmän matkailu- ja ravitsemiskaupan tulokset kasvoivat. Yleisesti S-ryhmän suorituskykyä ovat parantaneet muun muassa investoinnit digitaalisuuteen ja energiatehokkuuteen.

INVESTOINNIT

589

MILJ. €

Vuonna 2018 investoitiin erityisesti hotelleihin. Eri puolilla Suomea on meneillään mittavia uudis- ja uudistushankkeita, joista osa valmistui ja osa käynnistyi vuoden 2018 aikana.

11 191

MYYNTI: SUOMI

191

MYYNTI: VIRO

141

MYYNTI: VENÄJÄ

VEROTON VÄHITTÄISMYYNTI 11 523 MILJ. €

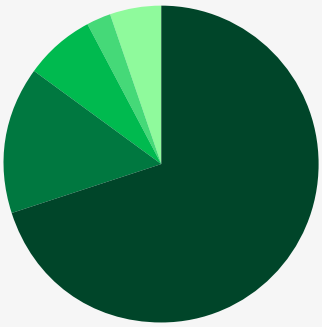

- Marketkauppa
  8096 milj. € +2,9 %edellisvuoteen
- Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa
  1729 milj. € +5,9 % edellisvuoteen
- Matkailu- ja ravitsemiskauppa
  816 milj. € +0,6 % edellisvuoteen
- Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa
  294 milj. € -5,2 % edellisvuoteen
- Muut
  587 milj. € -9,7 % edellisvuoteen

S-ryhmä yhteensä
11 523 milj. € +2,2 % edellisvuoteen

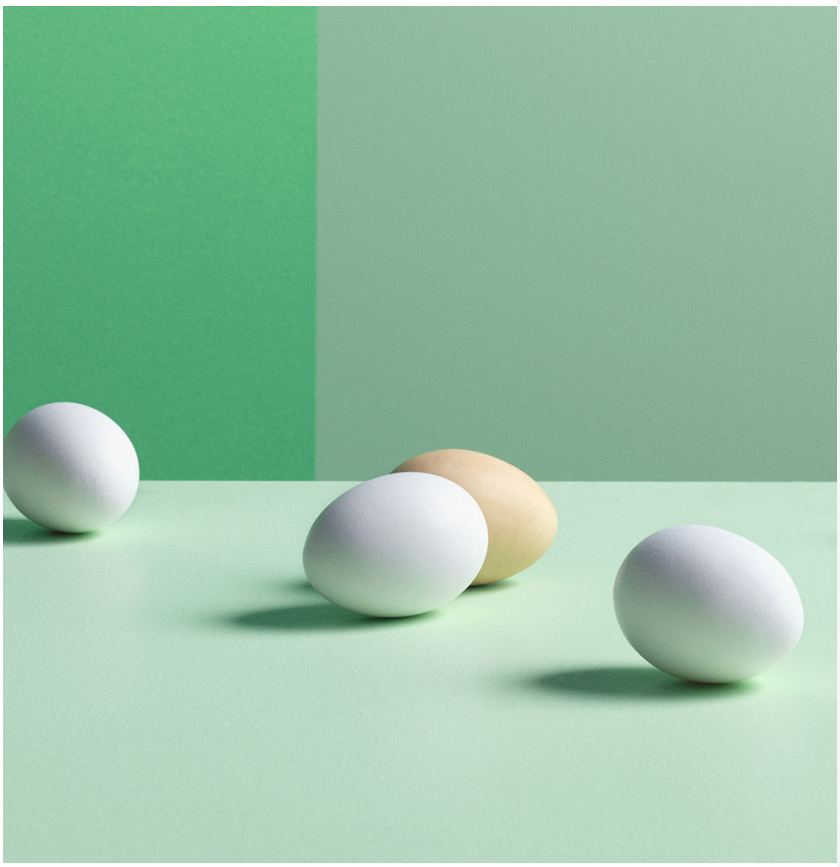

ASIAKASOMISTAJIA

2 398 295

JÄSENTÄ

ASIAKASOMISTAJILLE MAKSETUT RAHALLISET EDUT

372

MILJ. €

Osuustoiminta ja asiakasomistajuus

Osuustoiminnallisen yritysmuodon ansiosta S-ryhmän osuuskauppojen liiketoiminnassa kiertävä raha hyödyttää osuuskauppojen asiakasomistajia ja varmistaa alueellisen hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden. Toiminnan tuotto investoidaan asiakasomistajien eduksi kehittämällä palveluja ja uusimalla toimipaikkoja tai jaetaan asiakasomistajille erilaisina etuina, kuten Bonuksina ja maksutapaetuina.

Asiakasomistajana saat jopa 5 % Bonusta, eli rahaa takaisin ostoistasi yli 2 000 toimipaikasta. Voit kartuttaa kuukausittaista bonuspottiasi arkisten hankintojen lisäksi esimerkiksi hotelliöillä ja ravintolailloilla.

Asiakasomistajana voit saada kerran vuodessa Bonuksen lisäksi muutakin rahana maksettavaa etua. Jos edellisen vuoden tulos on ollut riittävän hyvä, voi osuuskauppasi maksaa osuusmaksullesi korkoa.

Ylijäämänpalautus lasketaan ostoista, jotka on tehty asiakasomistajan osuuskaupan omista toimipaikoista edellisen vuoden loppuun mennessä. Ylijäämänpalautusta maksaa vain osa osuuskaupoista.

Maksutapaetu on rahana maksettava etu, joka kannattaa hyödyntää. Maksa ostokset S-Etukortilla ja saat 0,5 % maksutapaetua edun piiriin kuuluvista ostoksistasi.

329

BONUS, MILJ. €

9

OSUUSMAKSUN KORKO, MILJ. €

26

YLIJÄÄMÄN PALAUTUS, MILJ. €

8

MAKSUTAPAETU, MILJ. €

Henkilöstö ja toimipaikat

HENKILÖSTÖÄ

40 701

S-RYHMÄ YHTEENSÄ*

33 169

ALUEOSUUSKAUPAT

7 532

SOK-YHTYMÄ

* Vuodesta 2016 alkaen vuosikatsauksessa on esitetty tilanne 30.11. Luku sisältää sekä aktiiviset että lepäävät työsuhteet, ja se kuvaa tarkimmin henkilöstömäärää vuositasolla, sillä vuoden lopussa kerätyissä luvuissa on mukana esim. kausiapulaisia.

TOIMIPAIKKOJA

1 841

S-RYHMÄ YHTEENSÄ

S-RYHMÄN KESKEISET LUVUT	2018	2017	2016
Veroton vähittäismyynti, milj. €	11 523	11 273	11 020
Suomi	11 191	10 869	10 580
Baltia ja Venäjä	332[1]	404	439
Operatiivinen tulos, milj. €	355	344	290
Investoinnit, milj. €	589	525[2]	511
Asiakasomistajille maksetut rahalliset edut, milj. €	372	382	394
Asiakasomistajia, hlö	2 398 295	2 355 963	2 292 039
Henkilöstö, hlö	40 701	39 382	40 482
Toimipaikat, lkm	1 841[3]	1 631	1 633
Energian ominaiskulutus Suomessa, kWh/brm²	292	306	311
Oman uusiutuvan sähkön osuus sähkön kulutuksesta Suomessa, %	56	50	35
Oman toiminnan päästöt, tn CO2e	246 900	295 600	365 400
Kierrätysaste, %	72	72	72
Suhteellinen ruokahävikki, %	1,51	1,49	1,63
Auditointien kattavuus riskimaaostoista, %	94	99	97
Sertifiointiaste omien merkkien myyntivolyymista, %			
kahvi	87	86	aloitettu 2017
tee	82	62	aloitettu 2017
kaakao	98	83	aloitettu 2017
Eettinen indeksi TYT-kyselyssä	78,2	78,1	aloitettu 2017

[1] Luvussa on mukana Viron ja Venäjän toiminnot.

[2] Luku on täsmentynyt edellisvuodesta (Vuosikatsaus 2017: 492 milj. €).

[3] Markettoimipaikkojen yhteydessä olevia ABC-asemia on eriytetty laskennassa omiksi toimipaikoiksi vuoden 2018 aikana. Vertailukelpoinen S-ryhmän toimipaikkalukumäärän muutos vuoteen 2017 verrattuna on -2 toimipaikkaa.

Vuoden 2018 energian ominaiskulutuksen, oman toiminnan päästöjen ja kierrätysasteen varmennusraportti

Pääjohtajan puheenvuoro

Katse tulevaisuuteen

Vuosi 2018 oli meille suotuisa. Sekä tuloksemme että myyntimme kasvoivat. Tarjosimme omistajillemme uusia palveluita, halvempia hintoja ja kattavammat valikoimat.

Kaupan alan murros vaatii tarkkaa pelisilmää ja ketterää reagointia. Kilpailu on tiukkaa kaikilla toimialoillamme, ja asiakkaiden luottamus on ansaittava joka päivä. Kasvaneen tuloksellisuuden luoman vakaan pohjan turvin meidän on helpompi suunnata katseemme eteenpäin. Me olemme valmiita kohtaamaan muutokset ja muovaamaan alaa myös omalla toiminnallamme.

Suurin toimialamme, ruoka-ala, on uuden edessä. Ilmastonmuutos, globaali väestönkasvu, teknologian kehitys ja kuluttajien muuttuvat tarpeet haastavat perinteisen ruokaketjun toimintaa ennennäkemättömällä tavalla.

Suomella on hyvät mahdollisuudet nousta ruoka-alan kärkimaaksi tulevaisuuden ruoantuotantotapoja ja teknologioita kehittämällä. Me haluamme vahvistaa tätä kehitystä muun muassa ajatusharppaamon, ruoka-alan rahaston ja maataloustuottajien tulevaisuusvalmennusten avulla.

Ilmastonmuutos on yhteinen huolenaihe. Sen hillitseminen vaatii viipymättä meidän kaikkien yhteistä ponnistelua. Murros avaa myös uusia mahdollisuuksia, joihin on osattava tarttua. Yksi tärkeä keino kitkeä kasvihuonekaasupäästöjä ilmakehästämme on hiilinielujen kasvattaminen. Jos hiilensidonnalle perustettaisiin oma markkinapaikka, varat pystyttäisiin kohdentamaan suoraan oikeaan tarkoitukseen eli hiilen poistamiseen ilmakehästä.

Miksi pidemmälle näkeminen on meille niin tärkeää? Siksi, että osuuskaupan aikajänne on pitkä - myös eteenpäin. Me pidämme huolta siitä, että asiakasomistajillamme on oma kauppa, mahdollisuus helppoon asiointiin ja ylivoimaiset hyödyt myös tulevaisuudessa.

Taavi Heikkilä
pääjohtaja, SOK

Strategia

Ylivoimaista hyötyä ja helppoutta omasta kaupasta

Toimintamme tarkoituksena on tuottaa kilpailukykyisiä palveluja ja etuja omistajillemme kannattavasti. Visionamme on ylivoimainen hyöty ja helppous omasta kaupasta. Miten se saavutetaan?

Meidän on ylläpidettävä kilpailukykyämme kaikilla toimialoillamme, jotta hyödyn ja helppouden visio toteutuu asiakkaillemme aidosti. Onnistumisen avaimia ovat kilpailukykyisen palvelun lisäksi asiakasomistajien rahallinen palkitseminen ja hyvä asiakaskohtaaminen sekä digitaalisesti että kasvokkain.

Kaupan ja palveluiden toimintaympäristö muuttuu vauhdikkaasti. Kilpailu kiristyy ja kansainvälistyy kaikilla toimialoilla. Kansainväliset toimijat nostavat rimaa muun muassa verkkokauppojen saralla.

Digitaaliset palvelut luovat uusia kohtaamisia tarjonnalle ja kysynnälle. Asiakkaiden tarpeet erilaistuvat Suomen sisällä. Suurten massojen rinnalla yksilöllisyys korostuu. Muutokset ovat haasteellisia, mutta samaan aikaan täynnä mahdollisuuksia meille ja asiakasomistajillemme.

Vuonna 2018 etenimme strategiapolullamme määrätietoisesti kohti visiota. Jatkoimme muun muassa ruoan hintojen laskemista ja lanseerasimme uuden, laadukkaan Food Market Herkku -ketjun parantamaan tarjoomaamme entisestään.

Lisäksi kehitimme digitaalisia palveluita ja trimmasimme taustakoneistoamme entistä suorituskykyisempään kuntoon. Avasimme Omat ostot -palvelun, jonka kautta asiakasomistajamme voivat tarkastella omaa kulutustaan. Tankkauksen lisäksi myös ABC:n autopesun voi nyt maksaa mobiilisti ja hotelliasiakkaamme voivat ladata sovelluksen, joka niputtaa yhteen hotelliemme palveluita.

Kannattava toimintamme mahdollistaa uudistumisen ja palvelujen kehittämisen vastaamaan asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin. Haluamme tarjota arjen helppoutta myös vastuullisten ja kestävien valintojen tekemiseen. Ihmisistä ja ympäristöstä huolehtiminen on yksi tärkeimmistä arvoistamme. Tässä vuosikatsauksessa kerromme usean esimerkin avulla, miten me S-ryhmässä huolehdimme ihmisistä ja ympäristöstä.

Liiketoimintakatsaukset

Tarjoamme monipuoliset palvelut ja laajan toimipaikkaverkoston

Marketkauppa

Päätoimialan hyvä vauhti jatkuu.

”Kauppa kävi marketeissamme myös vuonna 2018. Hintojen halpuuttaminen, joustavat aukioloajat ja yhä kiinnostavampi tarjonta ovat selvästi toimiva kombo.

Suomen päivittäistavaramyyntimme kehittyi positiivisesti viime vuonna. Myynnin kasvun jatko osoittaa, että olemme yhä suomalaisen ruokakaupan markkinajohtaja. S-market on myynniltään Suomen suurin ruokakauppa, Prisma on vetovoimaisin hypermarket ja pienmyymälät Sale ja pääkaupunkiseudun Alepa sujuvoittavat arkea ja turvaavat peruspalvelut etenkin pienillä paikkakunnilla.

Vuonna 2018 avasimme täysin uuden ketjun, Food Market Herkun. Herkku on asiakkaiden kanssa yhdessä kehitetty ruokaa ja palvelua rakastavan ihmisen ostoskeidas, jossa on panostettu laatuun ja inspiroivaan tarjontaan. Herkku sai heti kansainvälistä huomiota, kun brittiläinen kaupan alan tutkimustoimisto valitsi sen maailman 16 kiinnostavimman uuden ruokakaupan joukkoon.

Prisma jatkoi asiakkaidensa arjen helpottamista tarjoamalla kaiken saman katon alta. Ruokaostosten lisäksi ostoskärryyn voi valita muun muassa muotia sekä kodin ja viihteen tuotteita laajasta valikoimasta. Prisma on Suomen johtava muotikauppa, joka rohkaisee kaikkia olemaan sinut itsensä kanssa.

Kodin ja viihteen tuoteryhmissä kilpailu jatkui kireänä vuonna 2018. Lelujen, ruoanvalmistusvälineiden ja kattamisen osa-alueilla Prisma säilytti markkinajohtajan

aseman asiointiosuuksilla mitattuna. Myös viihde-elektroniikassa myynti kehittyi edelleen hyvin.

Ilkka Alarotu
kaupallinen johtaja,
SOK Vähittäiskaupan ketjuohjaus

8 096
MYYNTI (MILJ.€)

46,4 %
MARKKINAOSUUS

90
PRISMAA

112
ALEPAA

434
S-MARKETIA

6
FOOD MARKET HERKKUA

298
SALEA

Yli tuhannessa S-kaupassamme työskentelee noin 20 000 kaupan alan ammattilaista. Henkilökuntamme kohtaavat vuosittain miljoonia asiakkaita ja he pitävät mittavan koneistomme käynnissä päivästä toiseen – heille kuuluu iso kiitos!

Lähihistoriamme suurin investointi, päivittäistavaroiden logistiikkakeskus Sipoossa, on vihdoin laajasti käytössä. Tehokas ja pitkälle automatisoitu logistiikka on merkittävä tekijä hintojen halpuuttamisen ja oman katteemme pienentämisen.

S-ryhmän ketjut pärjäsivät jälleen hyvin Pohjoismaiden laajimmassa kestävän kehityksen bränditutkimuksessa (Sustainable Brand Index). Suomalaiskuluttajat arvioivat Prisman oman toimialansa vastuullisimmaksi toimijaksi. Kun kaikki toimialat niputettiin yhteen, arvioitiin Kotimaista-tuotesarjamme toiseksi vastuullisimmaksi suomalaiseksi brändiksi.

Näillä eväillä on ilo jatkaa vuotta 2019 eteenpäin.”

Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa

Vahvuuksiin keskittyminen on ohjannut kasvun oikeille raiteille.

"Tehtävämme on auttaa asiakkaitamme löytämään oman tyylinsä. Vaikka verkkokauppa ja muut digitaaliset palvelut kehittyvät vauhdilla myös meillä, niin useat kasvokkain tapahtuvat kohtaamiset osoittavat, että perinteisellä tavaratalolla on oma paikkansa – myös tulevaisuudessa.

Viime vuonna pitkä kuuma kesä laittoi kapuloita kasvun rattaisiimme etenkin pukeutumisen myynnissä. Helle houkutteli ihmisiä pysymään ulkona ja sekä kevät että syksy jäivät säiden puolesta oikeastaan kokonaan väliin.

Olemme silti tyytyväisiä, että saimme pidettyä kannattavuutemme hyvällä tasolla, vaikka myyntimme laski hieman edellisvuodesta. Koko tavaratalokaupan markkina on edelleen haasteellinen, joten siihen nähden pärjäsimme hyvin.

Keskittyminen vahvuuksiimme, muotiin ja kauneuteen, on ollut hyvä strateginen valinta. Sokoksen nousu tappiollisesta tilanteesta hyvään tulokseen on ollut huikeaa.

Emotion-ketjun asema kauneuden ja kosmetiikan markkinajohtajana vahvistui edelleen vuonna 2018. Avasimme uusia myymälöitä ja uudistimme konseptia – tämä työ jatkuu myös kuluvana vuonna.

Valmistelimme myös M&S-brändin tuomista osaksi jokaisen Sokoksen valikoimaa. Nyt merkin vaatteita ja asusteita myydään ympäri Suomea Sokos-tavarataloissa ja verkkokaupassa.

Kansainvälinen verkkokauppa haastaa meitä koko ajan enemmän. Kehitämme kuluvan vuoden aikana Sokos.fi-verkkokauppaa, joka palvelee jatkossa entistä paremmin asiakkaitamme. Samalla kuitenkin näemme kivijalkamyymälöiden tulevaisuuden kirkkaana. Takavuosien mammuttimaisista tavarataloista on kehitytty ihmisen kokoisiin liikkeisiin, joihin on helppo tulla hakemaan iloa arkeen."

Mika Laakso
ketjujohtaja, SOK Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa

294
MYYNTI (MILJ.€)

8
PUKUMIESTÄ

20
SOKOSTA

8
MUUTA ERIKOISLIIKETTÄ

38
EMOTION-MYYMÄLÄÄ

Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa

Juhlavuonna iloittiin myös hyvästä taloudellisesta kehityksestä.

"Vuonna 2018 juhlistimme ABC-ketjun 20-vuotista tarinaa. Syntymäpäivien lisäksi voimme iloita myös taloudellisesti hyvästä vuodesta. Sekä myyntimme että tuloksemme kasvoivat mukavasti.

Kehitimme vuonna 2018 erityisesti digitaalisia palveluitamme ja ravintoloitamme. Uudistimme ABC Burgeria ja toimme lisäksi a la carte -listalle uudet Chef's Burgerit. Nyt yhä useammalla suomalaisella on mahdollisuus nauttia gourmet-hampurilaisesta. Ravintolamme vastaavat myös entistä monipuolisemmin erilaisiin ruokailutottumuksiin tarjoamalla vaihtoehtoja esimerkiksi vegaaneille.

Tavoittelemme digitaalisten palveluiden edelläkävijyyttä alallamme. Lanseerasimme maailman ensimmäisen mobiilitankkaus-palvelun jo vuonna 2016 ja viime keväänä julkaisimme liikkuvan asiakkaan oman mobiilisovelluksen, ABC-mobiilin. Se niputtaa yhteen palveluitamme nyt ja erityisesti tulevaisuudessa.

Toimme vuoden lopulla ABC-mobiiliin uuden ominaisuuden, autopesun maksamisen, helpottamaan asiakkaidemme arkea ja tukemaan kasvanutta ABC CarWash -verkostoamme. Pesun mobiilimaksaminen laajenee ketjussamme asteittain kuluvan vuoden aikana. Tällä hetkellä ABC-mobiilissa voi tankkausten ja pesujen maksamisen lisäksi etsiä lähimpiä asemia ja selata niiden tietoja, kuten ruokalistoja.

Olen ylpeä kotimaisista ABC-asemistamme. Olemme 100 prosenttisesti suomalaisessa omistuksessa ja työntekijämme ovat usein aseman oman paikkakunnan väkeä. Kaikki ravintoloissamme myytävä liha on jo parin vuoden ajan ollut täysin kotimaista, ja ketjullamme on Avainlippu-merkki tunnuksena kotimaisuudestamme.

Myös myymämme Eko E85 -polttonesteen raaka-aineena käytetään kotimaisen ruokaketjun biojätteitä ja tähteitä. Vuonna 2018 kyseisen polttonesteen myynti kasvoi – ehkä tämä on merkki autoilijoiden kasvavasta kiinnostuksesta ympäristöystävällisempiä vaihtoehtoja kohtaan.

Tästä on hyvä jatkaa. Minut valittiin ABC:n johtoon vuoden 2018 lopulla jatkamaan ketjun tarinaa. Odotan innolla tulevia hetkiä noin 4000 apsilaisen kanssa. Uudistumme jatkuvasti – kuitenkin niin, että asiakas tietää aina ABC-liikennemyymälään tullessaan mitä sieltä saa."

Harri Tuomaala
ketjujohtaja, SOK:n Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa

1 729
MYYNTI (MILJ.€)

58
ABC-LIIKENNEMYYMÄLÄÄ

330
ABC-AUTOMAATTIASEMAA

43
LÄHI-ABC -ASEMAA

79
ABC CARWASH -AUTOPESULAA

Matkailu- ja ravitsemiskauppa

Ennätyksiä, uudistuksia ja ympäristöystävällisempiä hotelleja.

”Vuosi 2018 oli meille ennätysten vuosi: teimme kaikkien aikojen parhaan tuloksemme. Taloudellinen menestyksemme on ahkeran ja ajan hermolla olevan työn ansiota.

Olemme onnistuneet brändi- ja palvelukehitystyössämme, uudistaneet ketjuravintoloitamme sekä panostaneet digitaaliseen kehittämiseen ja asiakkuusohjelmiimme. Kaikki nämä teot ovat johtaneet yhä parempaan asiakastyytyväisyyteen.

Kilpailu on kovaa sekä hotelli- että ravintolarintamalla. Pääkaupunkiseudulla uudistimme Original Sokos Hotel Presidenttiä ja Vaakunaa sekä rakennutimme Flamingon hotellille laajennusosaa. Rakenteilla on myös täysin uusi hotelli uudistuvan Pasilan sydämeen. Myös Turussa uudistamme ja kasvatamme hotelli- ja ravintolaverkostoamme sekä tarjoamme uusia työpaikkoja sadoille tekijöille.

Viime vuonna avattiin yhteensä 29 uutta tai uudistettua ketjuravintolaa. Ravintoloissa helppouden ja nopean syömisen trendi jatkuu edelleen. Mahdollistimme kotimaisen Fafa’s ketjun laajenemisen eri puolille Suomea. Samalla toimme kansainvälisiä makuja ja kasvispainotteista ruokaa uusille paikkakunnille. Myös legendaarinen Rosso porskuttaa hyvää vauhtia, ja ketju täytti 40 vuotta viime vuonna.

Koko S-ryhmän yhteinen Paras paikka elää -vastuullisuusohjelma ja sen 100 vastuullisuustekoa näkyvät sekä hotelleissamme että ravintoloissamme. Kaikki hotellimme ovat nyt Green Key -sertifioituja, eli jokaiselle hotellille on määritelty oma, tietyt standardit täyttävä ympäristöohjelma. Lisäksi kuluttajat valitsivat Sokos Hotellit jälleen Suomen vastuullisimmaksi hotellibrändiksi.

Jatkamme työtämme ylivoimaisen asiakaskokemuksen luomiseksi – monikanavaisesti. Sokoshotels.fi kasvaa ja kehittyy koko ajan. Pidämme tärkeänä, että monikanavaisuus ei koske pelkkiä huonevarauksia vaan myös hotellin muita palveluita. Julkaisimme uuden Sokos Hotels -sovelluksen S-Card-kanta-asiakkaidemme käyttöön. Tulevaisuudessa sen käyttäjiksi pääsevät myös asiakasomistajat.”

Harri Ojanperä
ketjujohtaja, SOK Matkailu- ja ravitsemiskaupan ketjuohjaus

798
MYYNTI (MILJ.€)

500
RAVINTOLAA

50
SOKOS HOTELLIA

24,2 %
HOTELLIEN MARKKINAOSUUS

8
RADISSON BLU HOTELLIA

8,9 %
RAVINTOLOIDEN MARKKINAOSUUS (2017)

3
MUUTA HOTELLIA

58
GREEN KEY -SERTIFIOITUA HOTELLIA

Rautakauppa

Rautakauppa on suuressa murroksessa.

”Ihmiset eivät osta rautakaupasta enää pelkkiä vasaroita ja nauloja, vaan ideoita, inspiraatiota ja ratkaisuja. Me vastaamme tähän tarpeeseen uudistuneilla Kodin Terroilla, jotka tukevat tavoitettamme tarjota asiakkaillemme ylivoimaisesti helpoin rautakaupan kokemus.

Kodin Terroille tehtiin täysimittainen uudistus viime vuoden aikana. Halusimme uudistaa myymälöitä isosti, emmekä vain hienosäätää. Nyt Kodin Terrat kannustavat entistä vahvemmin asiakkaitamme tekemään remontteja itse – myös pienillä ja edullisilla ratkaisuilla voi saada täysin uutta ilmettä kotiin tai vaikka kesämökille.

Kiinnitämme myymälöissämme erityistä huomiota asiakkaiden palveluun. Henkilökuntamme kertoo asiakkaille remonttivinkkejä ja neuvoo tuotteiden käyttöön tai asennuksiin liittyvissä kysymyksissä. Luomme ilmapiirin, joka kannustaa asiakkaita ottamaan pieniä askelia kohti unelmakotiaan.

Helppoutta on lisätty myös verkon puolelle. Kodin Terran verkkokauppa ja kivijalka tukevat toisiaan vahvasti. Ostamisen lisäksi verkosta voi tarkistaa onko tuotetta saatavilla myymälästä, ja myymälän karttaan on merkitty tuotteen sijainti.”

Sampo Päällysaho
käyttötavarakaupan johtaja,
SOK Vähittäiskaupan ketjuohjaus

135
MYYNTI (MILJ.€)

9
KODIN TERRAA

11
S-RAUTAA

S-Pankki

Muutokset kasvun tukena.

”Vuosi 2018 oli S-Pankille isojen muutosten vuosi. Niistä huolimatta onnistuimme kasvattamaan liiketoimintaamme merkittävästi. Samalla pystyimme myös syventämään asiakassuhteitamme.

Mitä sitten käytännössä teimme? Muovasimme S-Pankkia siihen suuntaan, että voimme jatkossa olla yhä parempi kumppani yli kolmelle miljoonalle asiakkaallemme. Syyskuun alusta alkaen liiketoimintamme on keskittynyt erityisesti kahteen alueeseen: pankkiliiketoimintaan ja varallisuudenhoitoliiketoimintaan.

Pankkiliiketoiminnan puolella viime vuoden kohokohta oli luotonantomme voimakas ja hallittu kasvu. Asuntolainakantamme kasvoi 15,2 prosenttia samaan aikaan, kun markkinat yleisesti kasvoivat noin kahden prosentin vauhtia.

Suomalaiset maksavat innokkaasti ostoksiaan korteillamme. Harva tietää, että karkeasti arvioituna joka kymmenes suomalaisella pankki- tai luottokortilla maksettava ostos maksetaan nykyään S-Pankin kortilla. Viime vuonna korteillamme tehtyjen ostosten kappalemäärä kasvoi 18 prosenttia.

Varallisuudenhoidossa olemme edenneet vauhdilla. Syyskuussa julkaisimme Suomen ensimmäisen mikrosäästämisen palvelun Säästäjän. Tuhannet suomalaiset ovat jo ottaneet Säästäjän käyttöönsä, ja olemme ylpeitä, että yli 30 prosenttia palvelun käyttäjistä säästää nyt ensimmäistä kertaa. Tämä on hienoa, sillä tavoitteenamme on tehdä säästämisestä helppoa ja halpaa.

Vaikka markkinat kehittyivät loppuvuonna erittäin haastavasti, varallisuudenhoitomme hallinnoitavat varat kasvoivat 9,9 prosenttia ja olivat vuoden lopussa 7,6 miljardia euroa. Hallinnoimiemme rahastojen osuudenomistajien lukumäärä kasvoi 19 000:lla – huomattavasti markkinoita vauhdikkaammin.

Teknologinen kehitys on tärkeä pankkitoimialaa ja yhteiskuntaa muovaava voima. Myös asiakkaamme arvostavat toimivia digitaalisia palveluita, ja EPSI Rating -tutkimusyhtiön selvityksen mukaan asiakkaamme ovat jopa selvästi muiden pankkien asiakkaita valmiimpia hoitamaan kaikki pankkiasiansa digitaalisesti.

Siksi haluamme tutkia ja hyödyntää uusia teknologioita, kuten mobiililaitteiden mahdollisuuksia, koneoppimista, ohjelmistorobotiikkaa ja lohkoketjuja, aina kun ne auttavat meitä palvelemaan asiakaitamme paremmin. Edistämme mobiilimaksamista ja teemme kumppanimme MobilePayn sovelluksella maksamisesta ja Bonuksen keräämisestä mahdollista kaikissa S-ryhmän kaupoissa ja palveluissa.

Olemme myös kehittäneet uutta versiota huippusuositusta S-mobiili-sovelluksestamme, joka yhdistää kaupan ja pankin palvelut ainutlaatuisella tavalla. Julkaisemme uuden S-mobiilin alkuvuonna 2019.

Vastuullisuus on meille tärkeä osa kaikkea tekemistämme, ja asiakkaamme odottavat sitä meiltä. Pohjoismaiden laajimmassa kestävän kehityksen brändivertailussa, Sustainable Brand Indexissä, suomalaiset valitsivat S-Pankin jo kuudennen kerran peräkkäin vastuullisimmaksi pankiksi.”

Pekka Ylihurula
toimitusjohtaja, S-Pankki

11,6
LIIKETULOS (MILJ.€)

3,1
MILJOONAA ASIAKASTA

2,2
MILJOONAA VISA-KORTTIA

685
TYÖNTEKIJÄÄ

Vastuullisuusohjelma

Teemme Suomesta parempaa paikkaa elää

Me S-ryhmässä teemme oman osuutemme, jotta Suomesta tulisi entistäkin parempi paikka elää. Suurena toimijana meillä on suuri vastuu siitä, millaisen nykyhetken luomme ja millaisen perinnön jätämme jälkeemme. Siksi meidän on nähtävä pidemmälle.

Tehtävämme on tuottaa etuja ja palveluita ja siten hyvinvointia omistajillemme – eli asiakkaillemme. Hyvinvointi ei kuitenkaan tarkoita vain taloudellista hyvinvointia. Yhdessä asiakasomistajiemme kanssa teemme konkreettisia tekoja yhteiskunnan hyväksi, ilmastonmuutosta vastaan ja kiertotalouden puolesta, eettisen toimintakulttuurin ja ihmisoikeuksien parantamiseksi, hyvinvoinnin ja terveyden hyväksi.

Paras paikka elää -vastuullisuusohjelmamme ydin on lista sadasta konkreettisesta teosta, jotka vaikuttavat ympäristöömme ja yhteiskuntaamme. Mukana on yhtä lailla pieniä arjen parannuksia kuin kansainvälisestikin tarkasteltuna suuntaa näyttäviä tekoja.

MITÄ VASTUULLISUUSTYÖ ON S-RYHMÄSSÄ KÄYTÄNNÖSSÄ?

Vastuullisuustyö on hyvin laaja-alaista ja kaikki Paras paikka elää -ohjelmamme teemat läpileikkaavaa. Muutamina esimerkkeinä mainittakoon, että haluamme olla Suomen suurin nuorten työllistäjä, tarjoamme 100 Ässäkenttää lapsille ja nuorille, vähennämme ruokahävikkiä, säästämme energiaa ja lisäämme uusiutuvan energian käyttöä, edistämme ihmisoikeuksia omassa ja kumppaneidemme toiminnassa sekä kannustamme suomalaisia syömään enemmän kasviksia.

KETKÄ KAIKKI OSALLISTUVAT S-RYHMÄN VASTUULLISUUSTYÖHÖN?

Tavalla tai toisella kaikki s-ryhmäläiset. Jokainen meistä voi osaltaan tehdä Suomesta parempaa paikkaa elää. Tärkeintä on, että jokainen tiedostaa vastuullisuusohjelmasta omaan toimenkuvaan kytkeytyvät asiat ja löytää itselleen merkitykselliset asiat, oli se sitten ruokahävikin vähentämistä, työhyvinvoinnin edistämistä tai paikallisten tuotteiden esiin nostamista.

Asiakkaiden kanssa työskentelevillä on lisäksi mahdollisuus kertoa vastuullisuustyöstämme asiakkaille ja välittää heiltä saatua palautetta eteenpäin toimintamme kehittämiseksi.

Me haluamme, että jokainen s-ryhmäläinen voi olla ylpeä työnantajastaan.

MISTÄ VASTUULLISUUSVUOSI 2018 JÄI ERITYISESTI MIELEESI?

Viime vuosi oli etenkin ilmastokeskustelun vuosi. Keskustelu kiihtyi ja valtavirtaistui sekä siirtyi kotisohville. Uskon, että kasvanut tietoisuus synnyttää tekoja, joilla taistelemme yhdessä ilmastonmuutosta vastaan.

Lanseerasimme viime vuonna Iso juttu -ilmastotavoitteet – se oli odotettu ja tärkeä teko, jolla tavoittelemme miljoonan tonnin päästövähenemää vuoteen 2030 mennessä yhdessä kumppaniyritystemme kanssa.

Kiihtyneen keskustelun vuoksi tulevaisuudessakin on varmistettava, että tavoitteet ovat kaikkialla riittävän kunnianhimoiset, ja että meillä on riittävät keinovalikoimat käytettävissä.

Yksi mieleenpainuva tapahtuma oli lokakuussa Helsingissä järjestetty #NytOnPakko -marssi, joka kokosi noin 8 000 ihmistä osoittamaan mieltään ja vaatimaan päättäjiltä toimia ilmastonmuutoksen hidastamiseksi.

Samoin kesällä järjestetty ennätysyleisön kerännyt Helsinki Pride -tapahtuma oli unohtumaton. Tänä vuonna minulla oli kunnia olla mukana myös ylpeänä ässäläisenä, kun Prismasta tuttu Boy Meets Girl -brändi oli näyttävästi tukemassa tapahtumaa.

Vastuullisuuden saralla tapahtuu todella paljon ja olen iloinen siitä, että saan työskennellä sydäntäni lähellä olevien teemojen parissa.

Lue lisää ohjelmasta, S-ryhmän vastuullisuustyöstä ja sen johtamisesta tästä katsauksesta ja S-ryhmä.fi:stä.

Lea Rankinen
Vastuullisuusjohtaja, SOK

Vastuullisuusohjelman eteneminen

Paras paikka elää -ohjelma on nykyisessä muodossaan voimassa vuodet 2017–2020. Ohjelman ytimen luovat 100 tekoa, joiden etenemistä seurataan ja raportoidaan vuosittain. Vuoden 2018 lopussa yli kolmannes ohjelman teoista oli valmiina ja reilu puolet etenivät suunnitelmien mukaan. Vain muutama teko on suunnitellusta aikataulusta jäljessä.

Tutustu jokaiseen sataan tekoon tarkemmin S-ryhmä.fi:ssä.

S-RYHMÄN 100 VASTUULLISUUSTEKOA, %

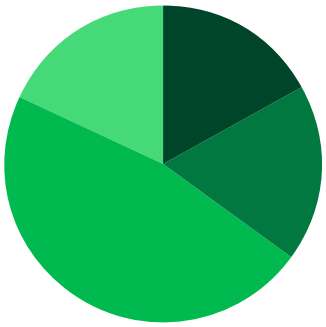

- Hyvinvointi ja terveys 17 %
- Ihmisoikeudet ja eettinen toimintakulttuuri 18 %
- Ilmastonmuutos ja kiertotalous 47 %
- Yhteiskunnan hyväksi 18 %

100 TEON STATUS 31.12.2018, %

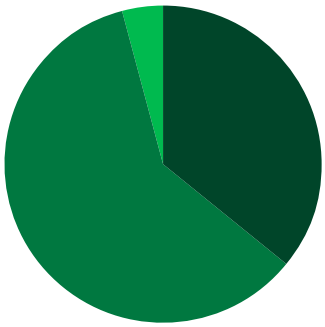

- Valmis 36 %
- Etenee 60 %
- Jäljessä/muutetaan 4 %

100 TEON STATUS 31.12.2018, KPL

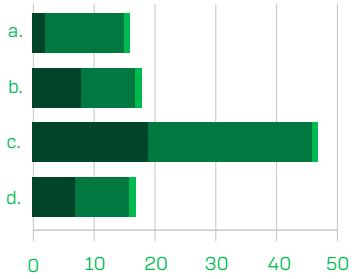

a. Hyvinvointi ja terveys
b. Ihmisoikeudet ja eettinen toimintakulttuuri
c. Ilmastonmuutos ja kiertotalous
d. Yhteiskunnan hyväksi

- Valmis
- Etenee suunnitellusti
- Jäljessä/tavoite muuttunut

Sidosryhmätyö

Vuoropuhelua kumppaneidemme kanssa

Käymme aktiivista vuoropuhelua eri sidosryhmien kanssa. Vuoropuhelun tavoitteena on välittää tietoa S-ryhmästä, lisätä molemminpuolista ymmärrystä ja hyödyntää sidosryhmiemme asiantuntemusta toimintamme kehittämisessä.

Osallistumme avoimesti ja aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun. Vastaamme avoimesti meille esitettyihin kysymyksiin ja palautteisiin, on kyse sitten asiakkaiden, kansalaisjärjestöjen tai median kyselyistä.

Sidosryhmätyötämme johdetaan tavoitteellisesti ja sitä mitataan vuosittain. Selvitämme sidosryhmien mielikuvia S-ryhmästä muun muassa T-Median Luottamus ja maine -tutkimuksella. Tutkimuksessa arvioidaan kokonaismainettamme kahdeksan aihealueen kautta: hallinto, talous, johto, innovaatiot, vuorovaikutus, tuotteet ja palvelut, työpaikka sekä vastuullisuus.

Vuonna 2018 suuri yleisö arvioi kokonaismaineemme sekä vastuullisuutemme hyväksi. Hallinto, jossa käsitellään avoimuutta ja läpinäkyvyyttä, sekä oikein toimimista, arvioitiin myös hyväksi.

Huhtikuussa käynnistimme S-ryhmän ilmastokampanjan Tuskasta toimintaa - Suuri ilmastokeskustelu -sidosryhmätilaisuudessa. Tilaisuudessa keskusteltiin ilmastotyön keinoista ja siitä, miten eri toimijat saadaan mukaan toimimaan ilmastoasian puolesta. Iso Juttu -ilmastokampanjan tavoitteena on vähentää S-ryhmän ja arvoketjumme päästöjä sekä innostaa asiakkaitamme mukaan ilmastotalkoisiin.

Ilmastoteema oli esillä myös Porin SuomiAreenassa heinäkuussa kun järjestimme yhdessä Sitran kanssa keskusteluita aiheesta. Tulevaisuuskattauksia -teemapäivän aikana keskusteltiin muun muassa ilmastoahdistuksesta, tulevaisuuden ruoasta, kiertotalouden ratkaisuista sekä uuden sukupolven työelämäkäsityksistä.

Tornin Aamu -keskustelutilaisuus järjestettiin vuonna 2018 otsikolla ”Muovi – aikamme vihollinen vai tarpeellinen kumppani”. Tilaisuus oli osa S-ryhmän muovilinjauksen valmistelua. Tavoitteenamme oli kuulla sidosryhmiemme näkemyksiä, jotta niitä voidaan huomioida linjauksen valmistelussa. Puheenvuoron käyttivät europarlamentaarikko Henna Virkkunen, Pakkausyhdistyksen toimitusjohtaja Antro Säilä, kansanedustaja Hanna Kosonen sekä VTT:n tutkimusryhmän vetäjä Maija Pohjakallio.

Syksyllä 2018 järjestimme yhteistyössä Oxfamin kanssa pyöreän pöydän keskustelun italialaisille sidosryhmille Roomassa. Tilaisuudessa keskusteltiin säilyketomaattien hankintaketjun ihmisoikeusriskeistä ja niiden juurisyistä. Tilaisuus oli osa selvitystä, jonka Oxfam toteutti S-ryhmälle Etelä-Italiassa.

SUUREN YLEISÖN ARVIO (ASTEIKKO 1-5)

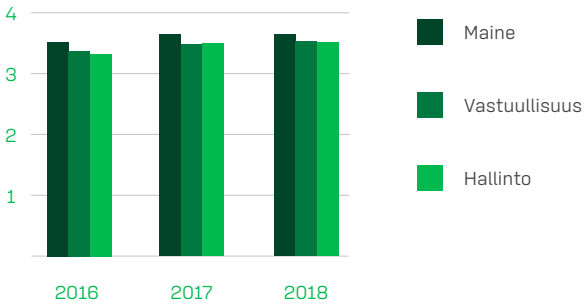

S-RYHMÄN SIDOSRYHMÄT

- ASIAKASOMISTAJAT
- HENKILÖSTÖ
- KANSALAISJÄRJESTÖT
- MEDIAN EDUSTAJAT
- POLIITTISET PÄÄTTÄJÄT
- TAVARANTOIMITTAJAT
- TOIMIALAJÄRJESTÖT
- VIRANOMAISET

Hallinto

Hallintoneuvosto, hallitus ja konsernijohtoryhmä

SOK:n hallintoneuvosto 2018

MATTI PIKKARAINEN

(s. 1953)

- Oulu
- teologian tohtori
- puheenjohtaja 2013-
- Osuuskauppa Arinan hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2004–
- erovuorossa 2019

TIMO SANTAVUO

(s. 1960)

- Pori
- asianajaja, varatuomari
- ensimmäinen varapuheenjohtaja 2017-
- Satakunnan Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2000–
- erovuorossa 2021

ANTTI MÄÄTTÄ

(s. 1966)

- Muurame
- KTM, kauppaneuvos
- toinen varapuheenjohtaja 2015–
- Osuuskauppa Keskimaan toimitusjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2013–
- erovuorossa 2019

JORMA BERGHOLM

(s. 1954)

- Helsinki
- toimitusjohtaja
- Helsingin Osuuskauppa Elannon hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2005–
- erovuorossa 2020

PENTTI HÄMÄLÄINEN

(s. 1954)

- Hamina
- asianajaja
- Kymen Seudun Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2008–
- erovuorossa 2021

TAPIO KANKAANPÄÄ

(s. 1962)

- Kuopio
- kauppat. maisteri
- Osuuskauppa PeeÄssän toimitusjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2018–
- erovuorossa 2020

HENRIK KARVONEN

(s. 1972)

- Kuusamo
- Koillismaan Osuuskaupan toimitusjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2014–
- erovuorossa 2021

SINIKKA KELHÄ

(s. 1964)

- Rauma
- asianajaja
- Osuuskauppa Keulan hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2017–
- erovuorossa 2020

KIMMO KOIVISTO

(s. 1956)

- Salo
- maanviljelijä
- Suur-Seudun Osuuskauppa SSO:n hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2007–
- erovuorossa 2019

MARTTI LOKKA
(s. 1967)

- Mikkeli
- toimitusjohtaja, isännöitsijä
- Osuuskauppa Suur-Savon hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2014–
- erovuorossa 2021

MATTI MANNER
(s. 1953)

- Naantali
- asianajaja, laamanni
- Turun Osuuskaupan hallituksen puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2016–
- erovuorossa 2019

ANNE MÄKELÄ
(s. 1965)

- Kokkola
- asianajaja, varatuomari
- Osuuskauppa KPO:n hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2015–
- erovuorossa 2020

HANNU PELKONEN
(s. 1967)

- Sotkamo
- Osuuskauppa Maakunnan toimitusjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2015–
- erovuorossa 2021

TIMO RAJALA
(s. 1957)

- Akaa
- hankejohtaja
- Pirkanmaan Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2017–
- erovuorossa 2020

JARKKO RAUTAOJA
(s. 1964)

- Heinola
- diplomi-insinööri
- Osuuskauppa Hämeenmaan hallintoneuvoston vara-puheenjohtaja 31.12.2018 asti.
- 1.1.2019 Osuuskauppa Hämeenmaan hallituksen jäsen.
- hallintoneuvoston jäsen 2017–
- erovuorossa 2020

KARI SUNINEN
(s. 1963)

- Lappeenranta
- toimitusjohtaja
- Etelä-Karjalan Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2018–
- erovuorossa 2021

MATTI TIMONEN
(s. 1956)

- Nurmes
- maanviljelijä
- Jukolan Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2011–
- erovuorossa 2020

ELINA VARAMÄKI
(s. 1971)

- Seinäjoki
- vararehtori, dosentti
- Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2016–
- erovuorossa 2019

KRISTIAN WESTERHOLM
(s. 1969)

- Inkoo
- agronomi
- Osuuskauppa Varuboden-Osla Handelslagin hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2016–
- erovuorossa 2019

KIM WRANGE
(s. 1968)

- Lehmo
- kauppatiet. lisensiaatti, yliopettaja
- Pohjois-Karjalan Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
- hallintoneuvoston jäsen 2018–
- erovuorossa 2019

HENKILÖSTÖN EDUSTAJAT:

ULLA KIVILAAKSO
(s. 1970)

- Helsinki
- yo-merkonomi, MJD
- markkinointipäällikkö
- SOK Matkailu- ja ravitsemiskaupan ketjuohjaus
- hallintoneuvoston jäsen 2011–
- erovuorossa 2020

IIRIS MERIMAA
(s. 1962)

- Helsinki
- hallintoassistentti
- SOK Hallintopalvelut ja riskienhallinta
- hallintoneuvoston jäsen 2009–
- erovuorossa 2020

SOK:n hallitus 2018

TAAVI HEIKKILÄ
(s. 1962)

- pääjohtaja, KTM
- SOK:n hallituksen jäsen 2007–2011, 2014–
- S-ryhmässä 1987–
- SOK:n hallituksen puheenjohtaja

HEIKKI HÄMÄLÄINEN
(s. 1966)

- toimitusjohtaja, KTM
- Osuuskauppa Suur-Savo
- SOK:n hallituksen jäsen 2014–
- S-ryhmässä 1990–

JUHA KIVELÄ
(s. 1966)

- toimitusjohtaja, KTM
- Pohjois-Karjalan Osuuskauppa
- SOK:n hallituksen jäsen 2018-
- S-ryhmässä 1990-

HANNU KROOK
(s. 1965)

- toimitusjohtaja, KTM
- Osuuskauppa Varuboden-Osla Handelslag
- SOK:n hallituksen jäsen 2016-
- S-ryhmässä 2013-

VELI-MATTI LIIMATAINEN
(s. 1969)

- toimitusjohtaja, KTM
- Helsingin Osuuskauppa Elanto
- SOK:n hallituksen jäsen 2018-
- S-ryhmässä 1995-

TIMO MÄKI-ULLAKKO
(s. 1963)

- toimitusjohtaja, KTM
- Pirkanmaan Osuuskauppa
- SOK:n hallituksen jäsen 2013–
- S-ryhmässä 1987–

OLLI VORMISTO
(s. 1967)

- toimitusjohtaja, KTM
- Osuuskauppa Hämeenmaa
- SOK:n hallituksen jäsen 2017-
- S-ryhmässä 1989–

SOK-yhtymän konsernijohtoryhmä 2018

TAAVI HEIKKILÄ
(s. 1962)

- pääjohtaja, KTM
- SOK:n hallituksen jäsen 2007–2011, 2014–
- S-ryhmässä 1987–

JARI ANNALA
(s. 1964)

- johtaja, CFO, KTM
- Talous ja hallinto
- S-ryhmässä 1989–

ARTTU LAINE
(s. 1970)

- kenttäjohtaja, KTM
- Liiketoimintaryhmät, Hankinta ja logistiikka
- S-ryhmässä 1995–

SUSA NIKULA
(s. 1970)

- johtaja, KM
- Henkilöstö
- S-ryhmässä 1995–

SEBASTIAN NYSTRÖM
(s. 1974)

- johtaja, DI
- Strategia
- S-ryhmässä 2015–

JORMA VEHVILÄINEN
(s. 1967)

- johtaja, KTM
- SOK Liiketoiminta Oy
- S-ryhmässä 1991–

VELI-PEKKA ÄÄRI
(s. 1968)

- johtaja, VTM
- Asiakkuus, Viestintä, Markkinointi ja Digitaaliset palvelut
- S-ryhmässä 2011–

KONSERNIJOHTORYHMÄN SIHTEERI:

SEPPO KUITUNEN
(s. 1961)

- johtaja, OTK
- Lakiasiat
- S-ryhmässä 2005–

Johtaminen

SOK-yhtymän johtaminen ja valvonta

SOK on suomalainen osuuskunta, jonka päätöksenteossa ja hallinnossa noudatetaan osuuskuntalakia, toimialojen toimintaa koskevia muita säännöksiä sekä SOK:n sääntöjä. Tytäryhtiöiden toimintaa säätelee mm. osakeyhtiölaki ja koko SOK-yhtymän toimintaa ohjaavat lisäksi mm. SOK:n hallituksen vahvistamat toimintaperiaatteet, toimintapolitiikat ja investointi- ja hyväksymisohjeet sekä eri toimielimille vahvistetut työjärjestykset.

Arvopaperimarkkinayhdistys ry on hyväksynyt kesäkuussa 2015 listayhtiöiden hallinnointikoodin (nähtävillä osoitteessa http://cgfinland.fi/), joka tuli voimaan 1.1.2016. Keskuskauppakamarin vuonna 2006 julkaiseman kannanoton mukaan pörssiyhtiöiden lisäksi myös muiden valtakunnallisesti merkittävien yhteisöjen tulisi noudattaa hallinnointikoodia siltä osin, kuin se on niiden erityispiirteet huomioiden mahdollista. SOK noudattaa hallinnointikoodia siltä osin kuin se on SOK:n osuustoiminnallinen yritysmuoto ja sen erityispiirteet huomioiden mahdollista ja myös tarkoituksenmukaista.

S-ryhmän muodostavat osuuskaupat ja niiden omistama Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan (SOK) sekä näiden tytäryhtiöt. S-ryhmän tarkoituksena on tuottaa palveluja ja etuja asiakasomistajille. SOK tuottaa osuuskaupoille hankinta-, asiantuntija- ja tukipalveluita ja vastaa myös S-ryhmän strategisesta ohjauksesta ja liiketoimintaketjujen kehittämisestä.

SOK:n hallintomalli

SOK:n hallintomalli on hallinnointikoodista poiketen ns. kaksiportainen ja koostuu osuuskunnan kokouksen lisäksi hallintoneuvostosta, hallituksesta ja pääjohtajasta alla olevassa kuvassa esitetyn mukaisesti. Yhtiön operatiivisessa johtamisessa toimitusjohtajaa avustaa johtoryhmä.

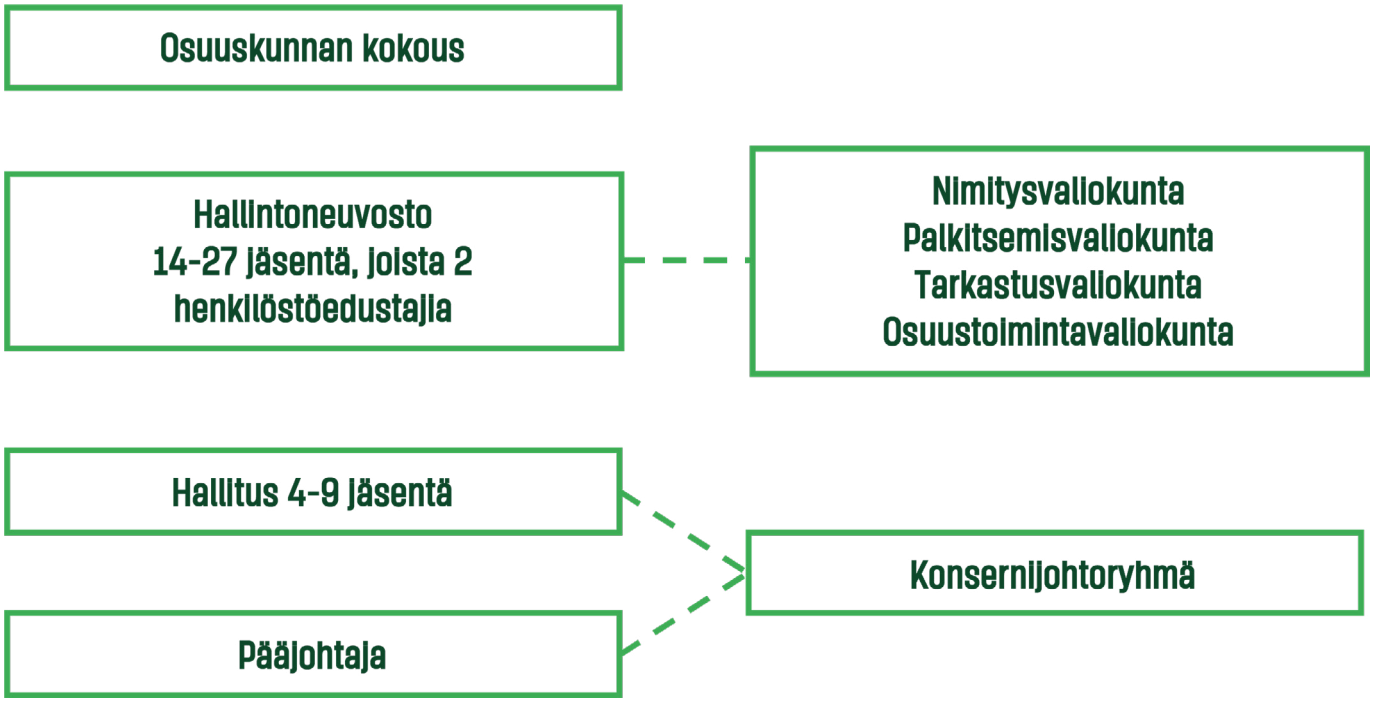

Osuuskunnan kokous

SOK:n jäsenet (omistajat) käyttävät päätösvaltaansa osuuskunnan kokouksessa. Osuuskunnan kokous päättää sille osuuskuntalain ja SOK:n sääntöjen nojalla kuuluvista asioista. Kukin SOK:n jäsenosuuskauppa on oikeutettu valitsemaan osuuskunnan kokoukseen enintään viisi kokousedustajaa, joilla kaikilla on puheoikeus, mutta joista vain yhdellä on oikeus käyttää osuuskaupan äänivaltaa. Omistajaoikeuksien käyttö ja äänivalta perustuvat jäsenten omistusosuuksiin ja SOK:n sääntöihin.

Varsinaisen osuuskunnan kokouksen tehtävänä on käsitellä laissa ja säännöissä määrätyt asiat kuten tilinpäätöksen vahvistaminen, taseen osoittaman ylijäämän käyttäminen, vastuuvapauden myöntäminen hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä hallintoneuvoston sekä tilintarkastajien valinta ja palkkiot. Lisäksi osuuskunnan kokouksessa käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat. Ylimääräinen osuuskunnan kokous voidaan kutsua tarvittaessa koolle.

Vuonna 2018 osuuskunnan varsinainen kokous pidettiin 26.4.2018. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat. Ylimääräisiä osuuskunnan kokouksia ei pidetty vuonna 2018.

Hallintoneuvosto

Osuuskuntalaki ei edellytä hallintoneuvoston asettamista, mutta SOK:n säännöissä on määritelty hallintoneuvoston olevan osa yhtymän hallintomallia. Hallintoneuvoston roolina on edustaa laajaa omistajakenttää ja toimia yhteisen tahdonmuodostuksen foorumina keskeisimpien strategisten kysymysten osalta. Sen tehtävänä on toimia suurten linjojen ratkaisijana sekä jäsenten edun valvojana. Hallintoneuvosto vahvistaa hallituksen esityksestä S-ryhmän ja SOK-yhtymän strategian ja SOK-yhtymän keskeiset tavoitteet sekä valvoo niiden toteutumista. Varsinaiset operatiiviseen johtamiseen kuuluvat asiat kuuluvat kuitenkin SOK:n hallitukselle ja toimivalle johdolle.

Hallintoneuvosto valvoo, että osuuskunnan ja SOK-yhtymän hallintoa hoidetaan lain, sääntöjen, osuuskunnan kokouksen ja hallintoneuvoston päätösten sekä osuuskunnan edun mukaisesti. Lisäksi hallintoneuvosto muun muassa hyväksyy ja erottaa osuuskunnan jäsenet, nimittää ja vapauttaa pääjohtajan ja muut hallituksen jäsenet sekä päättää muiden kuin osuuskunnan palveluksessa olevien hallitusten jäsenten palkkiot.

Lisäksi hallintoneuvosto päättää S-ryhmän toimintaa koskevista yhteistoimintaperiaatteista ja pitkän tähtäimen suunnitelmista.

Hallintoneuvosto on vahvistanut toimintaansa varten työjärjestyksen.

Hallintoneuvoston puheenjohtaja ja kaksi varapuheenjohtajaa muodostavat puheenjohtajiston, joka avustaa hallintoneuvostoa sen tehtävissä. Pääjohtaja osallistuu puheenjohtajiston kokouksiin. Lisäksi puheenjohtajisto päättää muun muassa pääjohtajan palkkaeduista hallintoneuvoston päättämien palkkausperusteiden mukaisesti.

Puheenjohtajiston jäsenet ovat:

- puheenjohtaja, teologian tohtori Matti Pikkarainen (s. 1953)
- 1. varapuheenjohtaja asianajaja Timo Santavuo (s. 1960)
- 2. varapuheenjohtaja toimitusjohtaja, kauppatieteiden maisteri Antti Määttä (s. 1966)

Hallintoneuvostoon kuuluu 14–27 jäsentä, joista 12–25 jäsentä valitsee osuuskunnan kokous osuuskauppojen tekemien ehdotusten perusteella. Jäseneksi valittavan tulee olla Suomen kansalainen ja osuuskaupan jäsen. Henkilöä ei voida valita hallintoneuvoston jäseneksi, jos hän täyttää 68 vuotta ennen toimikauden alkua. Osuuskunnan kokouksen valitsemien jäsenten lisäksi osuuskunnan henkilöstö voi keskuudestaan nimetä hallintoneuvostoon kaksi jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet henkilöstön edustuksesta yritysten hallinnossa annetun lain mukaisesti.

Vuonna 2018 hallintoneuvostossa oli 20 jäsentä sekä kaksi henkilöstön edustajaa. Hallintoneuvosto kokoontui kuusi kertaa ja jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 96.

Hallintoneuvosto asettaa sääntöihin perustuen tarpeellisesi katsomansa valiokunnat. Hallintoneuvosto on asettanut neljä toistaiseksi toimivaa valiokuntaa: nimitysvaliokunta, palkitsemisvaliokunta, tarkastusvaliokunta ja osuustoimintavaliokunta, joilla on omat työjärjestyksensä.

NIMITYSVALIOKUNTA

Nimitysvaliokunta valmistelee hallituksen jäsenten ja pääjohtajan valintaa. Nimitysvaliokuntaan kuuluu hallintoneuvoston puheenjohtaja, ensimmäinen ja toinen varapuheenjohtaja ja kaksi muuta hallintoneuvoston keskuudestaan valitsemaa jäsentä.

Vuoden 2018 hallintoneuvostolle ehdotukset valmistellut nimitysvaliokunta koostui seuraavista hallintoneuvoston jäsenistä:

- Matti Pikkarainen, hallintoneuvoston puheenjohtaja
- Timo Santavuo, hallintoneuvoston ensimmäinen varapuheenjohtaja
- Antti Määttä, hallintoneuvoston toinen varapuheenjohtaja
- Jorma Bergholm, hallintoneuvoston jäsen
- Anne Mäkelä, hallintoneuvoston jäsen

Nimitysvaliokunta kokoontui kuusi kertaa ja jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 97. Valiokunta esitteli 19.12.2018 ehdotuksensa hallituksen kokoonpanosta.

PALKITSEMISVALIOKUNTA

Palkitsemisvaliokunnan tehtävänä on arvioida ja kehittää S-ryhmän ylimmän johdon palkitsemisjärjestelmiä ja -periaatteita ja antaa niitä koskevia suosituksia sekä osuuskauppojen hallinnon palkkiosuosituksia. Palkitsemisvaliokunta valmistelee myös hallintoneuvoston, hallituksen ja niiden valiokuntien jäsenille maksettavia palkkioita koskevat esitykset niistä päättävien toimielinten päätettäväksi. Palkitsemisvaliokuntaan kuuluu hallintoneuvoston puheenjohtaja, ensimmäinen varapuheenjohtaja ja kolme muuta hallintoneuvoston keskuudestaan valitsemaa jäsentä.

Vuoden 2018 hallintoneuvostolle ehdotukset valmistellut palkitsemisvaliokunta koostui seuraavista hallintoneuvoston jäsenistä:

- Matti Pikkarainen, hallintoneuvoston puheenjohtaja
- Timo Santavuo, hallintoneuvoston ensimmäinen varapuheenjohtaja
- Sinikka Kelhä, hallintoneuvoston jäsen
- Martti Lokka, hallintoneuvoston jäsen
- Jarkko Rautaoja, hallintoneuvoston jäsen

Palkitsemisvaliokunta kokoontui viisi kertaa ja jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 100. Valiokunta esitteli 19.12.2018 ehdotuksensa hallituksen palkkioista.

TARKASTUSVALIOKUNTA

Tarkastusvaliokunta avustaa ja tukee hallintoneuvostoa osuuskunnan hallituksen ja osuuskunnan hallinnon valvomisessa. Tarkastusvaliokuntaan kuuluu hallintoneuvoston toinen varapuheenjohtaja ja vähintään kaksi ja korkeintaan kolme muuta hallintoneuvoston keskuudestaan valitsemaa jäsentä.

Vuoden 2018 tarkastusvaliokunta koostui seuraavista hallintoneuvoston jäsenistä:

- Antti Määttä, hallintoneuvoston toinen varapuheenjohtaja
- Matti Manner, hallintoneuvoston jäsen
- Timo Rajala, hallintoneuvoston jäsen
- Kristian Westerholm, hallintoneuvoston jäsen

Tarkastusvaliokunta kokoontui kolme kertaa ja jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 100.

OSUUSTOIMINTAVALIOKUNTA

Osuustoimintavaliokunta avustaa hallintoneuvostoa osuustoiminnallisten periaatteiden huomioonottamisessa ja toteutumisessa S-ryhmässä. Osuustoimintavaliokuntaan kuuluu hallintoneuvoston ensimmäinen varapuheenjohtaja ja neljä muuta hallintoneuvoston keskuudestaan valitsemaa jäsentä.

Vuoden 2018 hallintoneuvostolle ehdotukset valmistellut osuustoimintavaliokunta koostui seuraavista hallintoneuvoston jäsenistä:

- Timo Santavuo, hallintoneuvoston ensimmäinen varapuheenjohtaja
- Pentti Hämäläinen, hallintoneuvoston jäsen
- Tapio Kankaanpää, hallintoneuvoston jäsen
- Kimmo Koivisto, hallintoneuvoston jäsen
- Elina Varamäki, hallintoneuvoston jäsen

Osuustoimintavaliokunta kokoontui neljä kertaa ja jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 95.

Hallitus

HALLITUKSEN VALINTA JA KOKOONPANO

SOK:n sääntöjen mukaan hallituksen muodostaa puheenjohtajana osuuskunnan palveluksessa oleva pääjohtaja ja vähintään kolme ja enintään kahdeksan muuta jäsentä. Hallintoneuvosto valitsee hallituksen jäsenet kalenterivuodeksi kerrallaan hallintoneuvoston nimitysvaliokunnan tekemän valmistelun pohjalta. Valmistellessaan ehdotusta valiokunta arvioi hallituksen kokoa ja kokoonpanoa sekä hallituksen jäseniltä vaadittavia ominaisuuksia osuuskunnan nykyisten ja kehittyvien tarpeiden näkökulmasta. Valmistelutyön tavoitteena on varmistaa, että hallitus on riittävän monimuotoinen muun muassa sukupuoli- ja ikäjakaumaltaan ja, että jäsenillä on toisiaan täydentävä kokemus ja monipuolinen osaaminen sekä pätevyys hallituksen tehtävien tehokkaaseen hoitamiseen. Sääntöjen mukaan valittavan tulee olla Suomen kansalainen ja toimikauden alkaessa alle 68-vuotias. Tavoitteena on varmistaa riittävä rotaatio, mutta myös riittävää jatkuvuutta hallitustyössä pidetään tärkeänä. Hallituksen osittain hallinnointikoodista poikkeavaan kokoonpanoon vaikuttavat SOK:n omistuspohja sekä S-ryhmän rakenne ja hallituksen rooli ryhmän toiminnan ohjauksessa, jossa korostuu tarve sille, että hallituksessa on mukana riittävän merkittävä edustus omistajayhteisöistä.

HALLITUKSEN TEHTÄVÄT

Hallituksen keskeisimmät tehtävät ja työskentelyn periaatteet on määritelty hallituksen työjärjestyksessä, jonka hallintoneuvosto on vahvistanut.

Hallitus edustaa osuuskuntaa ja huolehtii sen hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä SOK-yhtymän puitteissa lain ja sääntöjen mukaisesti. Hallituksen tehtävänä on mm. toimialojen kilpailustrategioista sekä SOK:n ja sen tytäryhtiöiden toimintasuunnitelmista päättäminen. Lisäksi hallitus vastaa eräiden hallintoneuvoston vahvistettavaksi kuuluvien strategisten päätösten valmistelusta.

Lisäksi hallitus päättää pääjohtajan esityksestä SOK:n konsernijohtoryhmän asettamisesta, sen jäsenten nimityksistä ja palkkaeduista pääjohtajaa lukuun ottamatta. Hallitus asettaa nimeämistyöryhmän, joka valmistelee hallituksen päätettäväksi esityksen SOK:n tytäryhtiöiden hallitusten kokoonpanosta. Hallitukselle on vahvistettu työjärjestys.

SOK:n hallitus ei ole sen tehtävät ja kokoonpano huomioiden nähnyt tarpeelliseksi perustaa hallinnointikoodissa mainittuja valiokuntia hallituksen vastuulle kuuluvien asioiden valmistelemiseksi. SOK:ssa hallintoneuvosto on perustanut tarvittavat valiokunnat.

HALLITUKSEN KOKOUKSET

Hallitus kokoontuu tarpeen vaatiessa puheenjohtajan kutsusta ja on päätösvaltainen, kun läsnä on yli puolet hallituksen jäsenistä hallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja mukaan lukien. Hallitus arvioi säännöllisesti toimintaansa ja työskentelytapojansa tekemällä itsearvioinnin kerran vuodessa.

Vuonna 2018 SOK:n hallituksessa oli seitsemän jäsentä, joista kuusi oli osuuskauppojen toimitusjohtajia. Hallituksen puheenjohtajana toimii osuuskunnan sääntöjen mukaisesti SOK:n pääjohtaja.

SOK:n hallituksen kokoonpano vuonna 2018 oli seuraava:

- Taavi Heikkilä, pääjohtaja, KTM (s. 1962), puheenjohtaja
- Heikki Hämäläinen, toimitusjohtaja, KTM (s.1966)
- Juha Kivelä, toimitusjohtaja, KTM (s. 1966)
- Hannu Krook, toimitusjohtaja, KTM (s. 1965), varapuheenjohtaja
- Veli-Matti Liimatainen, toimitusjohtaja, KTM (s. 1969)
- Timo Mäki-Ullakko, toimitusjohtaja, KTM (s.1963)
- Olli Vormisto, toimitusjohtaja, KTM (s. 1967)

Hallituksen sihteerinä toimi lakiasiainjohtaja Seppo Kuitunen.

SOK:n hallituksesta vuoden 2018 lopussa jäivät pois Heikki Hämäläinen ja Timo Mäki-Ullakko. Hallintoneuvosto valitsi kokouksessaan 19.12.2018 uusiksi jäseniksi KTM Kim Biskopin (s. 1971), KTM Nermin Hairedinin (s. 1975), KTT Rita Järventie-Thesleffin (s. 1959), ja kauppaneuvos, restonomi, MBA Kimmo Simbergin (s. 1959). Muut vuoden 2018 jäsenet jatkavat hallituksessa, varapuheenjohtajaksi vuodelle 2019 valittiin Hannu Krook.

Hallitus kokoontui vuoden 2018 aikana 11 kertaa ja jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 96. Hallituksen kokouksissa ovat oikeutettuja olemaan läsnä myös hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat.

HALLITUKSEN JÄSENTEN RIIPPUMATTOMUUS

Hallintoneuvoston puheenjohtajisto arvioi jäsenten riippumattomuutta ja hallituksen työskentelyä vuosittain. Hallituksen jäsenten riippumattomuutta arvioidaan hallinnointikoodin riippumattomuuskriteerien pohjalta.

Hallituksen puheenjohtajana toimii sääntöjen mukaan osuuskunnan pääjohtaja. Vuoden 2019 alusta lukien hallitukseen on kuulunut kaksi S-ryhmän ulkopuolista riippumatonta jäsentä. S-ryhmän rakenteesta ja omistuspohjasta johtuen muut hallituksen jäsenet ovat S-ryhmän

osuuskauppojen toimitusjohtajia. Tältä osin hallituksen kokoonpano riippumattomuuden suhteen poikkeaa hallinnointikoodin suosituksista.

HALLITUKSEN ITSEARVIOINTI

Hallitus arvioi vuosittain toimintaansa ja työskentelytapojaan. Arviointi toteutetaan yleensä itsearviointina, ja sen tulokset käydään läpi ja niistä keskustellaan vuosittain.

Tunnistetut kehityskohteet otetaan huomioon hallituksen tehtäviä suunniteltaessa ja hallintoneuvoston nimitysvaliokunta ottaa tulokset huomioon valmistellessaan ehdotustaan hallintoneuvostolle hallituksen kokoonpanoksi. Lisäksi hallintoneuvoston puheenjohtajisto antaa vuosittain arvion hallitustyöskentelystä.

Pääjohtaja

Osuuskunnalla on osuuskuntalain tarkoittama toimitusjohtaja (pääjohtaja). Pääjohtajan tehtävänä on hoitaa osuuskunnan juoksevaa hallintoa hallituksen ja hallintoneuvoston antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Pääjohtaja toimitusjohtajana vastaa siitä, että osuuskunnan kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Pääjohtajan ollessa estyneenä hänen sijaisenaan toimii hallintoneuvoston valitsema henkilö.

Pääjohtaja toimii myös hallituksen puheenjohtajana. Tämä hallinnointikoodista poikkeava käytäntö on perusteltua S-ryhmän rakenteen johdosta ja koska osuuskunnalla on myös hallintoneuvosto, joka valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan toimintaa. Hallintoneuvosto myös valitsee pääjohtajan ja päättää hänen palkkauksensa perusteet.

SOK:n osuuskuntalain tarkoittamana toimitusjohtajana, ja hallituksen puheenjohtajana, on toiminut pääjohtaja Taavi Heikkilä, KTM (s. 1962).

SOK-yhtymän konsernijohtoryhmä

Osuuskunnalla on konsernijohtoryhmä, jonka asettamisesta, jäsenten nimityksistä ja hallitukseen kuulumattomien jäsenten palkkaeduista päättää hallitus pääjohtajan esityksestä. SOK-yhtymän konsernijohtoryhmän tehtävänä on avustaa pääjohtajaa SOK-yhtymän ja S-ryhmän johtamisessa. Konsernijohtoryhmä koordinoi ja käsittelee mm. hallitukselle tehtävät keskeiset esitykset. Näitä esityksiä ovat mm. S-ryhmän ja SOK-yhtymän liiketoimintastrategiat, tavoitetasot, toimintasuunnitelmat ja budjetit sekä merkittävät investointi- ja realisointihankkeet. Lisäksi konsernijohtoryhmä käsittelee SOK-yhtymän kaikkia vastuualueita koskevia operatiivisia asioita.

Hallitus antaa osuuskunnan sääntöjen mukaan tarvittaessa konsernijohtoryhmälle ohjeita, eikä konsernijohtoryhmällä ole lakiin tai osuuskunnan sääntöihin perustuvaa toimivaltaa. Konsernijohtoryhmä kokoontuu pääsääntöisesti kaksi kertaa kuukaudessa. SOK:n konsernin johtoryhmän jäsenten eläkeikä määräytyy henkilökohtaisten johtajasopimusten mukaisesti ja on 63 vuotta.

Vuonna 2018 konsernijohtoryhmään kuuluivat

- Pääjohtaja Taavi Heikkilä, SOK
- Kenttäjohtaja Arttu Laine, liiketoimintaryhmät, logistiikka- ja hankintayhtiöt
- Johtaja, CFO Jari Annala, SOK Talous ja hallinto
- Johtaja Susa Nikula, SOK Henkilöstö
- Johtaja Sebastian Nyström, SOK Strategia
- Johtaja Jorma Vehviläinen, SOK:n liiketoiminta
- Johtaja Veli-Pekka Ääri, SOK Asiakkuus, viestintä ja digitaaliset palvelut

Konsernijohtoryhmän sihteerinä toimi lakiasiainjohtaja Seppo Kuitunen.

Konsernijohtoryhmä kokoontui 21 kertaa vuonna 2018.

Tytäryhtiöt

Tytäryhtiön hallituksen puheenjohtajana toimii pääsääntöisesti kyseisestä liiketoiminnasta vastaava SOK:n palveluksessa oleva konsernijohtoryhmän jäsen. SOK Liiketoiminta Oy:n hallituksen puheenjohtajana on toiminut pääjohtaja. SOK:n hallitus nimeää tytäryhtiöiden hallitusten jäsenet tytäryhtiöiden yhtiökokousten päätettäväksi. Tytäryhtiöiden hallitusten jäsenet valitaan pääsääntöisesti S-ryhmään kuuluvista henkilöistä.

Tytäryhtiön hallitus valitsee yhtiön toimitusjohtajan, mutta valinta edellyttää konsernin sisäisten ohjeiden mukaan myös SOK:n hallituksen hyväksynnän. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat eivät pääsääntöisesti kuulu kyseisen yhtiön hallitukseen. Tytäryhtiöiden toimintaa ohjataan mm. SOK:n hallituksen päättämin konserniperiaattein ja toimintapolitiikoin

Ketjuohjaus

SOK:n ketjunohjaukset vastaavat liiketoiminta-alueen/ketjujen ja arvoketjun kehittämisestä ja asioiden valmistelusta SOK:n hallituksen päätettäväksi. Keskeisiä vastuita ovat mm. ketjujen kilpailustrategian, ketjuliikeidean ja ketjukonseptin kehittäminen sekä

vuosittaisen toimintasuunnitelman laadinnan valmistelu. Liiketoiminnan ketjuohjausyksiköitä johtavat ketjujohtajat, jotka kuuluvat johtoryhmätasolla kenttäjohtajan vastuualueeseen. Liiketoiminnan tukiryhmät tukevat ja avustavat ketjunohjauksia. Niihin kuuluu 4-13 edustajaa alueosuuskauppojen toimitusjohtajista tai toimialajohtajista sekä SOK:n ketjujohtoa. Liiketoiminnan tukiryhmien puheenjohtajana toimii SOK:n kenttäjohtaja.

Vastaavasti SOK:n tuki- ja palvelutoiminnoilla on omat tukiryhmänsä, jotka avustavat ja tukevat kyseisen tukitoiminnan palveluiden tuottamisesta ja kehittämisestä vastaavan SOK:n toiminnon johtoa. Tukiryhmiin kuuluu alueosuuskauppojen toimitusjohtajia ja kyseisen vastuualueen johtajia ja puheenjohtajana toimii kyseisestä tukitoiminnosta vastaava SOK:n konsernijohtoryhmän jäsen.

Liiketoiminnan ja palvelutoiminnan tukiryhmät, jotka eivät ole luonteeltaan päätöksentekoelimiä, ovat osa vuonna 2014 vahvistetun SOK:n johtamisjärjestelmän uudistamista. Tukiryhmien jäsenien valinnasta huolehtii kyseisen liike- tai tukitoiminnasta vastaava SOK:n konsernijohtoryhmän jäsen ja valinnoista informoidaan SOK:n hallitusta. Johtamismallilla ketjujen ja palvelutoiminnan valta- ja vastuusuhteita on selkeytetty.

Sisäinen valvonta ja riskienhallintajärjestelmät

SISÄINEN VALVONTA

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan avulla varmistetaan, että osuuskunnan toiminta on tehokasta, sen taloudelliset ja muut tiedot ovat luotettavia ja että osuuskunta noudattaa soveltuvia säännöksiä ja toimintaperiaatteita. Sisäinen valvonta on keskeinen osa osuuskunnan johtamisjärjestelmää.

SOK:n sisäisen valvonnan toimintaperiaatteissa määritellään osuuskunnassa ja sen tytäryhtiöissä sovellettava sisäisen valvonnan prosessi. Sisäinen valvonta on sisäänrakennettuna organisaation tavoiteasetannan, toimintaprosessien suunnitteluun ja toteutuksen, seurannan ja raportoinnin prosesseihin.

SOK:n hallituksen vastuulla on sisäisen valvonnan järjestäminen osuuskunnassa.

Sisäinen tarkastus avustaa hallitusta arvioimalla säännöllisesti sisäisen valvonnan käytäntöjen toimivuutta, tehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta organisaation eri osa-alueilla.

Pääjohtaja, toimialojen ja liiketoimintayksiköiden johtajat ja tytäryhtiöiden hallitukset toimitusjohtajineen vastaavat riittävän sisäisen valvonnan toteutumisesta vastuualueillaan.

SOK:n hallitus on marraskuussa 2016 hyväksynyt SOK-yhtymän sisäisen valvonnan toimintapolitiikan ja Compliance –toimintapolitiikan (joka on päivitetty vuonna 2019).

RISKIENHALLINTA

SOK:n hallitus on vahvistanut yhtymälle riskienhallintapolitiikan, jonka mukaisesti yhtymässä tunnistetaan ja analysoidaan riskejä sekä määritetään näille hallintatoimenpiteitä osana toiminnan suunnittelua. Analyysien perusteella tunnistetaan yhtymän toiminnan ja strategisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta merkittävimmät riskit, jotka hallitus käsittelee ja päättää vuosittain. SOK-yhtymän tytäryhtiöiden ja yksiköiden johto käsittelee ja määrittelee yksikön merkittävimmät riskit ja niille määritellyt hallintatoimenpiteet sekä vastaavat riskienhallinnan toteuttamisesta.

Liiketoiminnan omaisuus-, keskeytys- ja vastuuvahinkoriskeihin on varauduttu mm. liiketoiminnan jatkuvuussuunnitelmin ja vakuutuksin. SOK:n riskienhallinnan asiantuntijaorganisaatio ohjaa ja kehittää riskienhallintaa S-ryhmässä sekä tukee riskienhallinnan toteuttamisessa. SOK:n sisäinen tarkastus arvioi riskienhallintaprosessien riittävyyttä ja toimivuutta.

SISÄINEN TARKASTUS

SOK:n ja tytäryhtiöiden sisäisen tarkastuksen toiminnot vastaavat yhtymän sisäisen tarkastuksen toteuttamisesta. SOK:n hallitus käsittelee vuosittain sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman, ja sisäinen tarkastus raportoi säännöllisesti pääjohtajalle, hallitukselle ja hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnalle sisäisen tarkastuksen havainnoista.

Tilintarkastus

Osuuskunnan tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä, kirjanpitoa ja hallintoa tarkastaa tilintarkastaja, jonka tulee olla tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastusyhteisö. Osuuskunnan varsinainen kokous valitsee tilintarkastajan.

Osuuskunnan kokous valitsi SOK:n varsinaiseksi tilintarkastajaksi vuodelle 2018 tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab:n, päävastuullisena tilintarkastajana KHT-tilintarkastaja Jukka Rajala.

Suomessa, Baltian maissa ja Venäjällä maksettiin vuonna 2018 palkkioita SOK-yhtymän yhtiöiden tilintarkastustoiminnasta 428 592 euroa ja muita tilintarkastukseen liittymättömiä palkkioita yhteensä 380 560 euroa.

Lähipiiriliiketoimet

SOK-yhtymässä ylläpidetään luetteloa sen lähipiiriin kuuluvista osapuolista ja seurataan sekä arvioidaan lähipiirin kanssa tehtäviä liiketoimia.

SOK-yhtymässä ei ole ollut vuonna 2018 osuuskunnan kannalta olennaisia hallinnointikoodin mukaisia lähipiiriliiketoimia, jotka poikkeaisivat osuuskunnan tavanomaisesta liiketoiminnasta tai jotka olisi tehty muutoin kuin tavanomaisin markkinaehdoin.

Taloudellinen raportointi

SOK-yhtymä julkistaa tilinpäätöksensä helmikuussa ja puolen vuoden toimintaa koskevan osavuosikatsauksensa elokuussa. Tämän lisäksi S-ryhmän vähittäismyynnin kehityksestä kerrotaan neljännesvuosittain.

Muu tiedottaminen

SOK-yhtymää ja S-ryhmää koskevat ajantasaiset tiedot, mm. tiedotteet, löytyvät S-ryhmän kotisivuilta, osoitteesta www.s-ryhma.fi. SOK:n Viestintä ja yhteiskuntasuhteet -yksikkö vastaa tiedon tuottamisesta ja päivittämisestä.

Tutustu SOK-yhtymän palkka- ja palkkioselvitykseen osoitteessa S-ryhmä.fi.

Yhteiskunnan hyväksi

S-ryhmä ja siihen kuuluvat osuuskaupat luovat hyvinvointia koko Suomen alueelle. Työllistämme noin 40 700 ihmistä, ja laitamme rahkeita erityisesti nuorten työllistämiseen. Luomme taloudellista hyvinvointia ympäri maan investoimalla ja sitä kautta myös välillisesti työllistämällä.

ENNAKONPIDÄTYKSIÄ JA YHTEISÖVEROA 2018

274

MILJ. €

Ennakonpidätykset ja S-ryhmän yritysten maksama yhteisövero kertyvät suurelta osin kunnille. Verotuloilla kustannetaan suomalaisen yhteiskunnan palveluja jokaisen osuuskaupan alueella.

ASIAKASOMISTAJILLE MAKSETUT RAHALLISET EDUT

372

MILJ. €

Palkitsemme asiakasomistajiamme kuukausittain ihan oikealla rahalla. Bonuksen lisäksi omistajamme saavat maksutapaetua, osuusmaksun korkoa ja ylijäämänpalautusta. Lisäksi tuemme sekä paikallisesti että valtakunnallisesti urheilua, kulttuuria ja yhteistä hyvää miljoonilla euroilla vuodessa.

TUKEA YHTEISEEN HYVÄÄN

6

MILJ. €

Yli puolet tukipotista suunnattiin urheiluun. Loput jakaantuivat yhteiskunnallisen toiminnan ja kulttuurin tukemiseen sekä erilaisiin lahjoituksiin.

Ostamalla paikallisia tuotteita ja palveluita kannamme vastuuta erityisesti kotimaisen elintarvikeketjun elinvoimaisuudesta.

KOTIMAISEN LIHAN KÄYTTÖ RAVINTOLOISSAMME

ABC RAVINTOLOISSA TARJOILLAAN

100 %

KOTIMAISTA SIAN, NAUDAN JA BROILERIN LIHAA

MUISSA RAVINTOLAKETJUISSAMME TAVOITTEENA

100 %

KOTIMAINEN TUORE SIAN, NAUDAN JA BROILERIN LIHA VUODEN 2020 LOPPUUN MENNESSÄ

EDISTÄMME ERITYISESTI SEURAAVIA YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEITA

YHTEISKUNNALLINEN ARVONLUONTI VUONNA 2018

11 730 MILJ.€

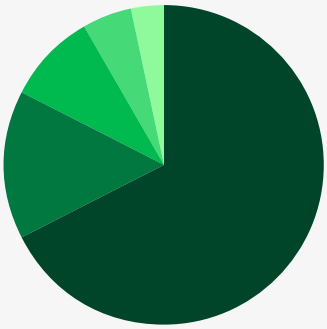

- Ostot tavaran- ja palveluntoimittajilta 7931 milj. €
- Verot 1 773 milj. €
- Henkilöstön palkat ja palkkiot 1 065 milj. €
- Investoinnit 589 milj. €
- Asiakasomistajien palkitseminen 372 milj. €

Verojalanjälki

Maksamamme verot jakautuvat ympäri Suomea

S-ryhmän yritykset tilittivät Suomen valtiolle ja kunnille yhteensä lähes 1,8 miljardia euroa veroja ja maksuja vuonna 2018. Välittömien tuloverojen ja välillisten kulutusverojen lisäksi verojalanjälkeemme sisältyvät henkilöstöön liittyvät veronluonteiset maksut ja työntekijöiden palkoista pidätetyt ennakonpidätykset.

Viime vuosina verotuksen painopiste on siirtynyt tuloverotuksesta enemmän välilliseen verotukseen. Välillisiä veroja ovat muun muassa arvonlisävero sekä erilaiset valmisteverot, kuten alkoholi- ja tupakkaverot, virvoitusjuoma- sekä polttonesteverot. Arvonlisävero on yleinen kulutusvero, jossa lopullisia veronmaksajia ovat tavaroiden ja palveluiden kuluttajat eli useimmiten kotitaloudet. Tilitämme valtiolle arvonlisäveroa tavaroita ja palveluita myyvänä yrityksenä.

Valmisteverot ovat tuotteen hintaan sisältyviä kulutusveroja, jotka peritään tiettyjen tuotteiden valmistajilta, tuottajilta, maahantuojilta tai tukkuportaalta. Valmisteveroja sisältyy useisiin myymiimme tuotteisiin.

Verojalanjäljessä kuvattujen verojen lisäksi maksamme varainsiirto-, arpajais-, lähde- ja ajoneuvoveroja, joita ei ole sisällytetty oheiseen taulukkoon. Lisäksi olemme maksaneet paikallisia veroja Viron ja Venäjän yhtiöiden toiminnoista kunkin valtion säännösten mukaisesti.

VEROJALANJÄLKI VUONNA 2018

1773 MILJ. €

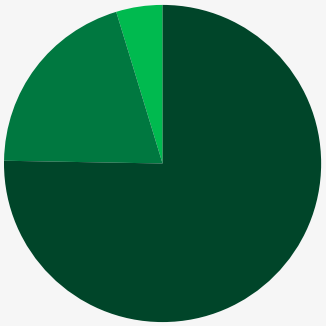

- Välilliset verot
  1 339 milj. €
- Ennakonpidätykset ja työnantajamaksut
  353 milj. €
- Tulo- ja varallisuusverot
  82 milj. €

VEROJALANJÄLKI, MILJ. €	2018
Tulo- ja varallisuusverot	
Yhteisöjen tulovero	61,8
YLE-vero	0,1
Kiinteistövero	19,6
Välilliset verot	
Tilitetty arvonlisävero	283,2
Vakuutusmaksuvero	0,8
Sähkövero	24,2
Jätevero	0,6
Polttonesteiden valmistevero	675,5
Virvoitusjuomien valmistevero	26
Alkoholivero	20,4
Tupakkavero	265
Maahantuonnin tullit	5,6
Autovero	37,5
Ennakonpidätykset ja työnantajamaksut	
Tilitetyt ennakonpidätykset palkoista	212,3
Eläkevakuutusmaksut	131,8
Sairaus- ja työttömyysvakuutusmaksut	51
Verojalanjälki yhteensä	**1 773,1**

Maksamamme verotulot jakautuvat valtaosin alueellisesti ympäri Suomea. Erityisesti palkoista tehdyt ennakonpidätykset ja S-ryhmän yritysten maksama yhteisövero kertyvät suurelta osin kunnille. Verotuloilla kustannetaan suomalaisen yhteiskunnan palveluja jokaisen osuuskaupan alueella. Oheisessa kuvassa on kuvattuna ennakonpidätysten ja yhteisöveron kertymä eri osuuskauppojen alueilla.

ENNAKONPIDÄTYKSET JA YHTEISÖVEROT VUONNA 2018
274 MILJ. €

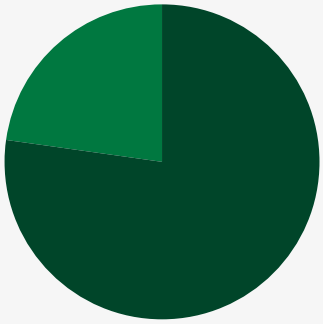

Ennakonpidätykset
212 milj €

Yhteisöverot
62 milj €

Yhteensä: 274 milj. €

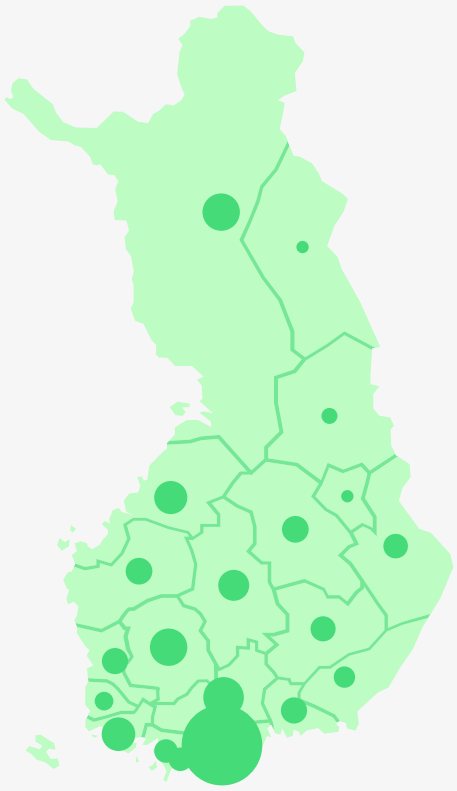

Vastuullisuusyhteistyö

Yhteistä hyvää niin paikallisesti kuin valtakunnallisestikin

Tuimme vuonna 2018 lähes kuudella miljoonalla eurolla eri toimijoita sekä paikallisesti että valtakunnallisesti. Yli puolet tukipotista suunnaattiin urheiluun. Loput jakaantuivat yhteiskunnallisen toiminnan ja kulttuurin tukemiseen sekä erilaisiin lahjoituksiin.

Valtakunnallisia yhteistyökumppaneitamme ovat muun muassa Suomen Punainen Risti, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Lasten Päivän Säätiö ja Suomen Palloliitto. Valtakunnalliset kumppanit ovat vuosittain suurimpia tukiemme saajia.

Teemme vastuullisuusyhteistyötä myös alueellisesti, ja osuuskauppamme tukevatkin laajasti paikallista toimintaa. Esimerkiksi Kannustajat-konsepti mahdollistaa osuuskaupoille lasten ja nuorten harrastustoiminnan tukemisen läpinäkyvästi. Asiakasomistajamme voivat liittyä Kannustajiksi ja vaikuttaa siihen, kenelle ja kuinka paljon osuuskauppa maksaa tukea.

Sata Ässäkenttää liikuttaa suomalaisia koululaisia

S-ryhmän ja Suomen Palloliiton yhteistyö lasten maksuttomien liikuntapaikkojen rakentamisessa saavutti komean tavoitteensa, kun sadas Ässäkenttä avattiin vuoden 2018 syyskuussa Savonlinnan Mertalan koulun pihalle. Olemme panostaneet yhteensä miljoona euroa lasten maksuttomien lähiliikuntapaikkojen rakentamiseen eri puolille Suomea.

Ässäkentät ovat kaikille avoimia ja ilmaisia liikuntapaikkoja, joilla voi esimerkiksi pelata erilaisia pallopelejä tai harrastaa liikuntaleikkejä. Pidämme Ässäkenttien rakentamista hyvin tärkeänä, sillä liikunta on olennainen osa lasten ja nuorten arkea ja hyvinvointia.

Aloitteet kenttien rakentamiseksi tulevat kunnilta, jotka päättävät lähiliikuntapaikkojen rakentamisesta. Osuuskauppamme maksavat kenttien rakentamisesta noin 40 prosenttia.

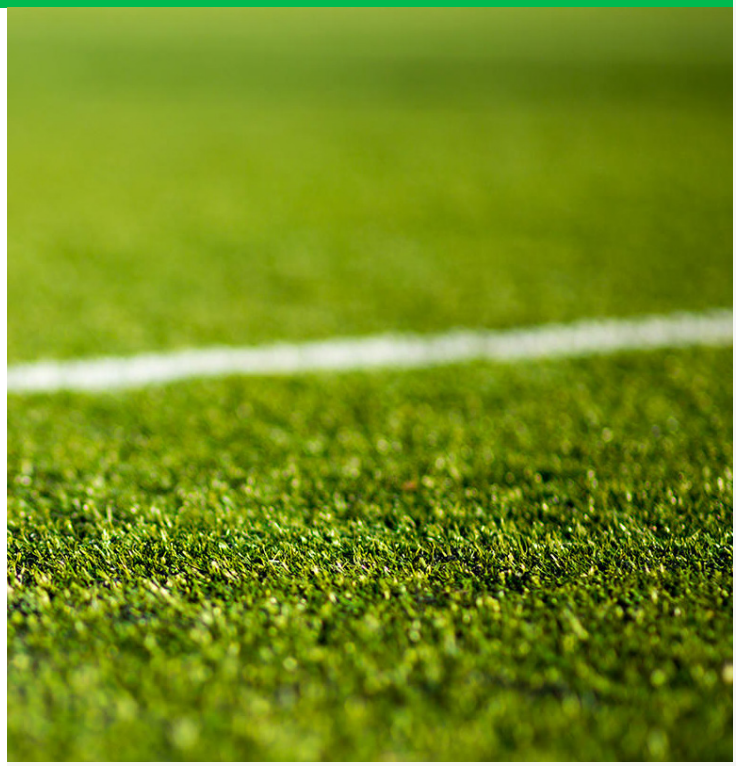

VASTUULLISUUSYHTEISTYÖ 2018, %

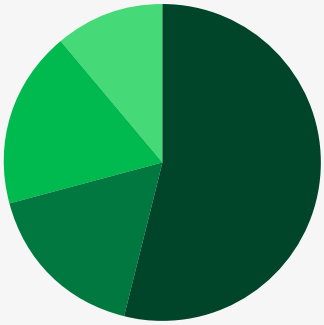

- Urheilu 54 %
- Yhteiskunnallinen toiminta 17 %
- Lahjoitukset 18 %
- Kulttuuri 11 %

Kotimaisuus

Kotimaiset tuotteet valikoimissa

Asiakkaamme arvostavat kotimaisuutta. Kotimaisten tuotteiden menekki edistää muun muassa työllisyyttä Suomessa. Esimerkiksi ruokakaupoissamme myytävistä elintarvikkeista 80 % on kotimaisia.

S-ryhmän omassa Kotimaista -tuotesarjassa on 400 tuotetta, jotka täyttävät aina yleisesti hyväksytyt Hyvää Suomesta tai Sirkkalehtimerkin kotimaisuusvaatimukset eli niiden raaka-aineet ovat alkuperältään suomalaisia ja tuotteet on valmistettu Suomessa.

Kotimainen liha lautasilla

ABC-ravintoloissamme tarjoillaan vain kotimaista sian, naudan ja broilerinlihaa. Muiden ravintolaketjujemme tavoitteena on, että tuore broilerin- ja possunliha on 100-prosenttisesti kotimaista vuoden 2020 loppuun mennessä. Pakasteiden ja jalosteiden osalta tavoite on 90-prosenttinen kotimaisuus. Tuoreen broilerinlihan osalta saavutimme tavoitteen jo vuonna 2018.

Olemme myös sitoutuneet normeja tiukempiin lihantuotannon antibioottirajoituksiin. Emme hyväksy rutiininomaista antibioottilääkitystä ja antibioottirehun syöttämistä terveille eläimille. Antibiootteja tulee käyttää ainoastaan eläinlääkärin määräyksellä ja rajoittaa niiden käyttö sairaiden eläinten hoitoon. Vaatimus koskee myös ulkomaista lihaa käyttäviä tavarantoimittajia.

Ravintolaketjujen lihan kotimaisuusaste 2018, %	Hankitusta volyymista	Tuote-nimikkeistä
Broileri tuore	100 %	100 %
Broileripakasteet ja -jalosteet	87 %	66 %
Porsas tuore	91 %	87 %
Porsaspakasteet ja -jalosteet	84 %	85 %

TAVOITTEEMME KOTIMAISEN LIHAN KÄYTÖLLE RAVINTOLOISSAMME

100 %
TUORE BROILERI JA PORSAANLIHA 2020 LOPPUUN MENNESSÄ

100 %
KOTIMAISTA LIHAA ABC-RAVINTOLOISSA

90 %
BROILERI- JA PORSAANLIHAJALOSTEET JA -PAKASTEET 2020 LOPPUUN MENNESSÄ

Suomalainen menestysresepti hakee Suomen kuuluisinta elintarviketta

Suomalainen Menestysresepti-kilpailussa valokeilaan nousevat pienten ja keskisuurten valmistajien innovatiiviset uudet tuotteet. Syksyllä 2018 alkanut kilpailu on edennyt finaalivaiheeseen. Finaaliin päässeet yritykset saavat sparrausapua tuotekehitykseen, tuotteen pakkausdesigniin, reseptiikkaan, tuotteen tarinaan ja markkinointiin kevään ja kesän 2019 aikana. Lopputuloksena kilpailun voittaja eli Suomalainen Menestysresepti -voittajatuote ja mahdollisesti muita finalisteja nousee ruokakauppojemme hyllylle syksyn 2019 aikana.

Uusi ruokateknologiaan keskittyvä globaali startup Suomeen

San Franciscossa päämajaansa pitävä startup-kiihdyttämö Founder Institute ja S-ryhmä perustavat uuden ruokateknologiaan keskittyvän globaalin startup-ohjelman Suomeen. Helsingissä käynnistyvä Food Founder Programme auttaa aloittelevia ruoan, ruokateknologian ja maatalousteknologian parissa toimivia yrittäjiä ja yrityksiä rakentamaan ideoista kansainvälisiä menestystarinoita. Ensimmäinen 13 viikon mittainen koulutusohjelma käynnistyy vuoden 2019 alussa.

Retki kauppaan tutustuttaa koululaisia kaupan maailmaan

Retki kauppaan on S-ryhmän ja Ruokatieto Yhdistyksen suunnittelema opintokokonaisuus, jonka tarkoitus on tukea opetussuunnitelman "ulos luokasta oppimaan" -ajattelua ja kannustaa löytämään oppimisympäristöjä myös koulun ulkopuolelta. Opettajat valitsevat tarjotusta materiaalista luokalle sopivan kokonaisuuden, josta osa toteutetaan kaupassa ja osa luokassa ennen ja jälkeen retken. Retki kauppaan -opintokokonaisuus on pilottivaiheessa.

Retken taustalla on kesällä 2017 julkaisemamme Ruokamanifesti, jonka tavoitteena on luoda valoisaa tulevaisuutta suomalaiselle ruualle. Yksi manifestin teeseistä on lupaus edistää lasten terveellistä syömistä. Sen innoittamana syntyi idea koululaisten retkestä kauppaan. Kaupassa lapset saavat tietoa esimerkiksi ruuan reitistä kauppaan tai ruokahävikistä, mikä opettaa ymmärtämään tuotteiden taustoja ja arvostamaan ruokaa.

Anonyymi rekrytointi

Syrjimätöntä työkulttuuria edistämässä

Olemme mukana laajassa #eisyrji -kampanjassa, joka tähtää syrjinnän vähentämiseen suomalaisessa työelämässä. Edistimme syrjimätöntä työkulttuuria vuoden 2018 marraskuun ajan rekrytointitempauksella, jossa testasimme nimetöntä työnhakua.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n aloitteesta käynnistetty Työ ei syrji -kampanja haluaa tehdä työelämän tasa-arvosta itsestäänselvyyden. Kampanjan aloitusvaiheessa S-ryhmän lisäksi mukana oli 17 muuta erikokoista yritystä ja yhteisöä eri toimialoilta.

Anonyymillä työnhaulla varmistetaan, että työhaastatteluun kutsutaan henkilöt relevantin työkokemuksen, opiskelutaustan ja esimerkiksi osaamistekijöiden perusteella. Sellaiset tekijät kuten ikä, sukupuoli ja etninen tausta eivät näin vaikuta valintoihin edes tiedostamattomasti.

Ilmastonmuutos ja kiertotalous

Ilmastonmuutos vaikuttaa kaikkiin ja kaikkeen – myös S-ryhmään ja meidän 2,3 miljoonan asiakasomistajan elämään. Siksi haluamme tehdä voitavamme omien ilmastovaikutustemme vähentämiseksi ja tehdä ilmaston kannalta fiksujen valintojen tekemisen asiakkaillemme helpoksi.

Ilmasto oli vuoden 2018 keskeisiä vastuullisuustyömme teemoja. Julkaisimme keväällä vuoteen 2030 ulottuvat päästövähennystavoitteet ja kutsuimme kumppanimme mukaan miljoonan tonnin päästövähennyksiin Iso juttu -ilmastokampanjan avulla. Kansainvälisessä CDP -ilmastoarvioinnissa saimme arvosanan A-. Arvosana vastaa ilmastotyön edelläkävijöiden Leadership-tasoa.

Hillitsemme ilmastonmuutosta ja vähennämme ilmastopäästöjä tehostamalla energiankäyttöämme ja investoimalla uusiutuvaan energiaan. Tärkeä rooli on myös materiaalien tehokkaalla kierrätyksellä ja ruokahävikin hallinnalla.

EDISTÄMME ERITYISESTI SEURAAVIA YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEITA

S-ryhmän ilmastotavoitteet

ISO JUTTU -PÄÄSTÖVÄHENNYS

- 1 000 000 TONNIA

YHDESSÄ KUMPPANEIDEMME KANSSA VUODEN 2030 LOPPUUN MENNESSÄ VUODEN 2015 TASOSTA

PÄÄSTÖVÄHENNYS

-60 %

VUODEN 2030 LOPPUUN MENNESSÄ VUODEN 2015 TASOSTA

ENERGIANKÄYTÖN TEHOSTAMINEN

-30 %

VUODEN 2030 LOPPUUN MENNESSÄ VUODEN 2015 TASOSTA

KIERRÄTYS

80 %

JÄTTEISTÄMME OHJATAAN UUSIEN TUOTTEIDEN JA PAKKAUSTEN VALMISTUKSEEN VUODEN 2025 LOPPUUN MENNESSÄ

OMA UUSIUTUVA SÄHKÖ

80 %

SÄHKÖNKULUTUKSESTA 2025 LOPPUUN MENNESSÄ

RUOKAHÄVIKKI

-15 %

VUODEN 2020 LOPPUUN MENNESSÄ VUODEN 2014 TASOSTA

Energiankulutus

Vuonna 2018 kulutimme Suomen toimipaikoissamme energiaa 292 kWh/brm2, mikä on neljä prosenttia vähemmän kuin vuonna 2015. Vuoteen 2017 verrattuna suhteellinen energiankulutuksemme on tehostunut lähes viisi prosenttia. Vuodesta 2010 lähtien olemme vähentäneet suhteellista energiankulutustamme 34 prosenttia muun muassa laittamalla ovia kylmäkalusteisiin ja siirtymällä led-valaisimiin.

Uusiutuva sähkö

56 prosenttia Suomessa käyttämästämme sähköstä tuotettiin päästöttömästi omalla tuuli- ja aurinkoenergiallamme vuonna 2018.

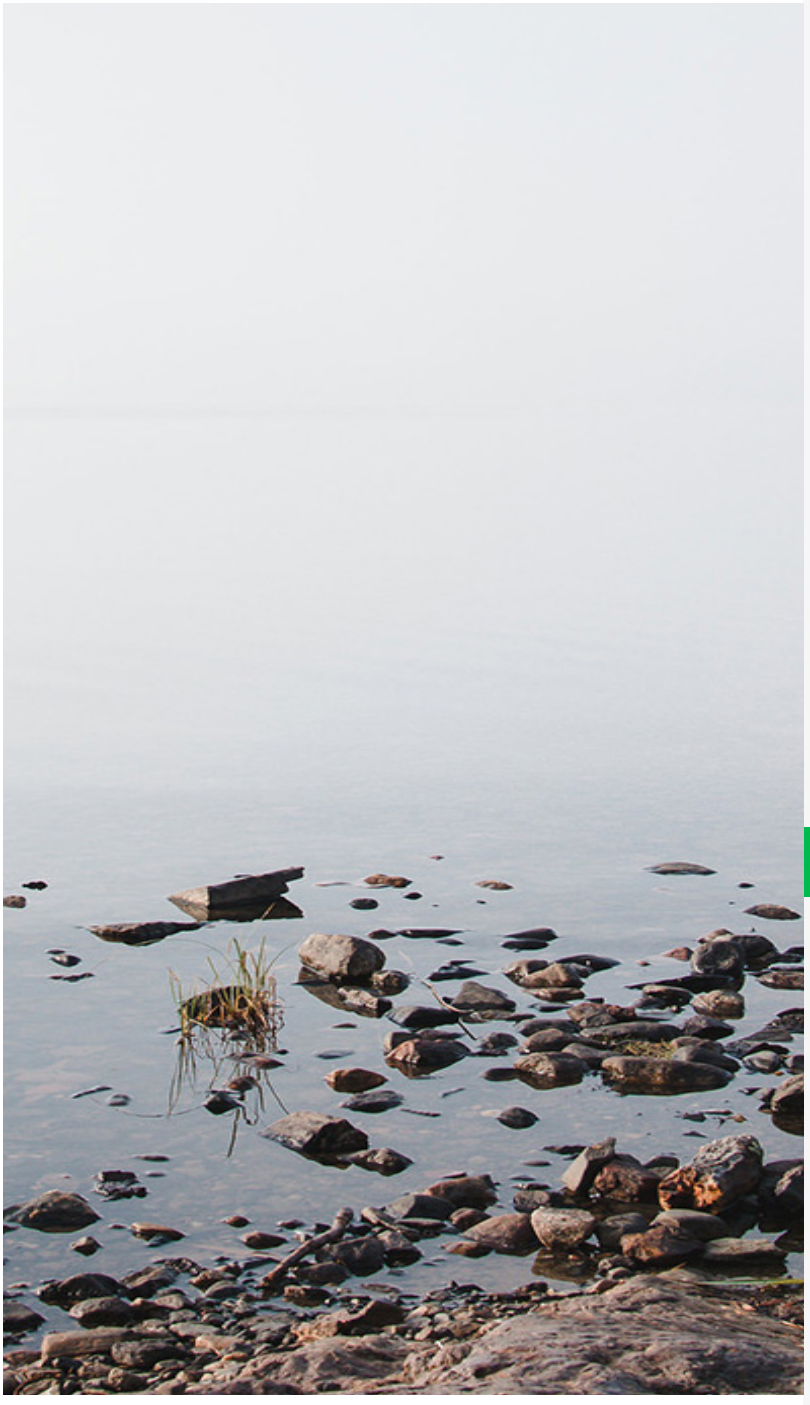

ENERGIAN OMINAISKULUTUS, SUOMI (KWH/BRM²)

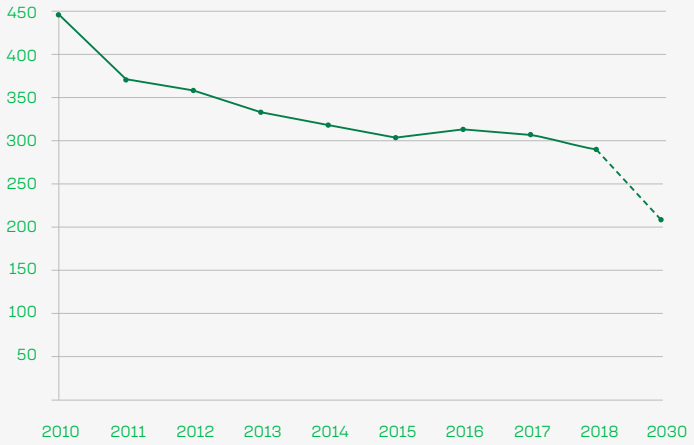

KWH/BRM²	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	441	372	361	333	320	303	311	306	292

Raportoidut kulutustiedot perustuvat rakennus- tai huoneistokohtaisesti mitattuihin tietoihin.
Ennen vuotta 2018 lämmönkulutus on sääkorjattu Jyväskylään.
Vuodesta 2018 alkaen sääkorjaus tapahtuu alueelliseen vertailupisteeseen.
Vuoden 2018 energia- ja pinta-alatietojen varmennusraportti

OMAN TUULIVOIMAN OSUUS SÄHKÖN KULUTUKSESTA (%)

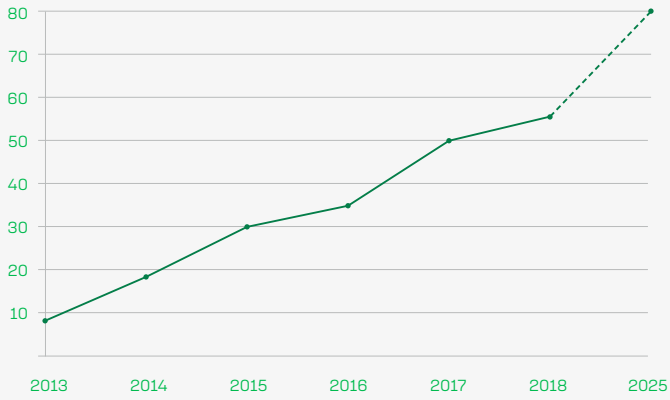

PROSENTTIA, %	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	9	19	30	35	50	56

Vuoden 2018 luvussa mukana myös oma aurinkoenergian tuotanto.

Ilmastopäästöt

Vuonna 2018 oman toimintamme päästöt vähenivät 14 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Vuodesta 2015 päästöt ovat vähentyneet jo 38 prosenttia parantuneen energiatehokkuuden ja oman uusiutuvan energian investointien johdosta. Arvoketjumme päästöt vähenivät kaksi prosenttia vuodesta 2017. S-ryhmän Iso juttu -ilmastokampanjassa mukana olevat kumppanimme ovat vähentäneet ilmastopäästöjä 18 000 tonnia vuosien 2016–2017 aikana.

Kierrätys- ja hyötykäyttöasteet

72 prosenttia jätteistämme kierrätettiin uusiin tuotteisiin tai pakkauksiin ja 27 prosenttia hyödynnettiin energiantuotannossa vuonna 2018. Päivitimme kierrätysastetavoitteemme 80 prosenttiin vuonna 2018, sillä ylitimme vuodelle 2020 asettamamme 70 prosentin tavoitteen jo vuosina 2016 ja 2017.

S-RYHMÄN OMAN TOIMINNAN PÄÄSTÖT (TN CO_2E)

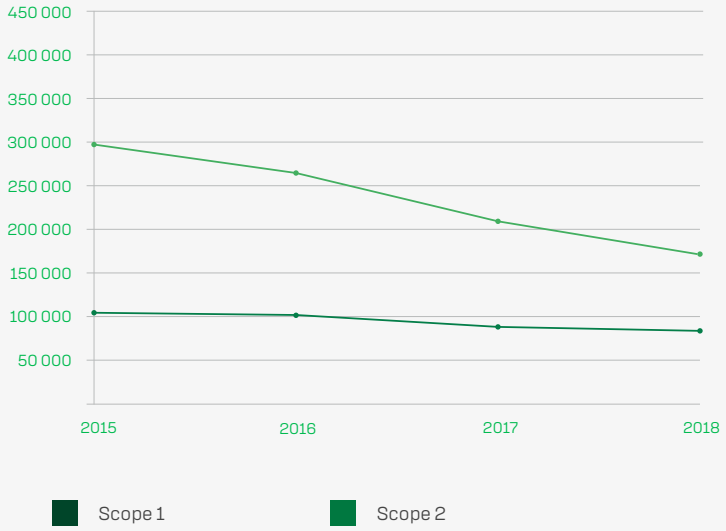

S-RYHMÄN OMAN TOIMINNAN PÄÄSTÖT (TN CO_2E)	2015	2016	2017	2018
Suorat scope 1	103 000	100 400	86 600	82 500
Epäsuorat scope 2	298 000	265 000	209 000	164 400

Vuoden 2018 oman toiminnan päästöjen laskennan varmennusraportti

KIERRÄTYS- JA HYÖTYKÄYTTÖASTEET (%)

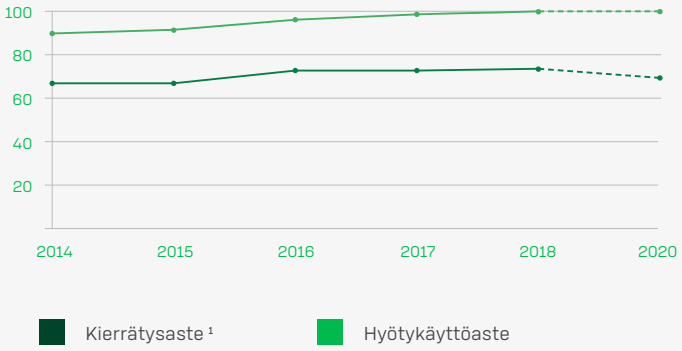

PROSENTTIA, %	2014	2015	2016	2017[2]	2018
Kierrätysaste (%)[1]	67	67	72	72	72
Hyötykäyttöaste (%)	90	91	98	99	99,7

Vuoden 2018 jätelukujen varmennusraportti; Vuoden 2018 jätetietojen kattavuus oli 79 %; Luvut eivät sisällä lähialueita (Venäjä ja Viro)
[1]Kierrätysasteeseen laskettu materiaalikierrätys ja erilliskerätyn biojätteen kompostointi tai hyödyntäminen biokaasun tai bioetanolin tuotannossa.
[2]Vuoden 2017 jätemäärä muovin osalta korjattu jälkikäteen havaitun virheen johdosta.

Ruokahävikki

Olemme vähentäneet suhteellista ruokahävikkiä 16 prosenttia vuodesta 2014 vuoteen 2018 ja saavuttaneet vuodelle 2020 asettamamme tavoitteen. Vuonna 2018 ruokahävikin määrä kuitenkin kasvoi hieman edellisvuodesta omistukseemme siirtyneiden Food Market Herkku -myymälöiden ja lämpimän kesän johdosta.

SUHTEELLINEN RUOKAHÄVIKKI (%)

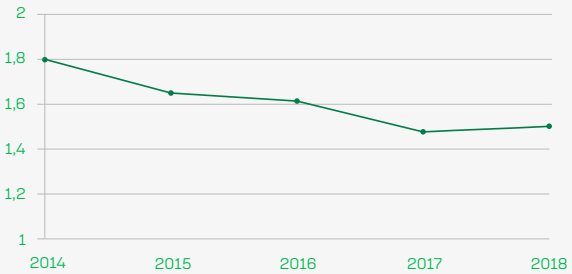

PROSENTTIA, %	2014	2015	2016	2017	2018
Suhteellinen ruokahävikki %	1.79	1.67	1.63	1.49	1.51

Poisheittohävikki suhteessa myyntiin (€/€). Absoluuttinen hävikkimäärä vuonna 2018 oli 31,7 milj. kg.

Energiankulutus

Tehostamme energiankulutustamme

Olemme Suomen suurin ei-teollinen sähkönkuluttaja. Suurimpia energiankuluttajia toimipaikoissamme ovat kylmälaitokset sekä myymälöiden valaistus, joita tehostamalla ja saneeraamalla saavutamme merkittäviä säästöjä.

Huomioimme energiatehokkuuden osana jokapäiväistä työtä, uusia toimipaikkoja rakennettaessa ja vanhoja uusittaessa.

Olemme mukana kaupan sekä majoitus- ja ravitsemiskaupan energiatehokkuussopimuksissa. Energiatehokkuussopimukset ovat valtion ja toimialojen yhdessä valitsema keino täyttää Suomelle asetetut kansainväliset energiatehokkuustavoitteet.

Olemme sitoutuneet uudella sopimuskaudella 2017–2025 tehostamaan energiankäyttöämme 7,5 prosenttia vuoden 2015 tasosta. Lisäksi oma energiatehokkuustavoitteemme ulottuu vuoteen 2030, jolloin tavoitteena on 30 prosentin kulutuksen tehostus vuoteen 2015 verrattuna. Jokaiselle toimipaikalle on jo asetettu tai asetetaan toimipaikkakohtainen tavoite-energiankulutus.

S-RYHMÄN ENERGIANKULUTUS

SÄHKÖ (GWH)

1 167

VUONNA 2018

LÄMPÖ (GWH)

450

VUONNA 2018

VESI (MILJ. M^3)

2,29

VUONNA 2018

PINTA-ALA (MILJ. BRM^2)

5,52

VUONNA 2018

KULUTUKSET JA PINTA-ALAT SUOMESSA	2018	2017	2016
Sähkö, GWh	1120	1119	1137
Lämpö[1], GWh	422	449	440
Energia yhteensä, GWh	1 542	1568	1577
Vesi, milj. m³	2,03	2,03	2,06
Pinta-ala, milj. brm²	5,28	5,12	5,07

[1] Sääkorjattu

KULUTUKSET JA PINTA-ALAT LÄHIALUEILLA[2]	2018	2017	2016
Sähkö, GWh	47	75	85
Lämpö[1], GWh	28	40	36
Energia yhteensä, GWh	75	115	121
Vesi, milj. m³	0,26	0,38	0,24
Pinta-ala, milj. brm²	0,24	0,24	0,37

[1] sääkorjattu. Ennen vuotta 2018 lämmönkulutus on sääkorjattu Jyväskylään. Vuodesta 2018 alkaen sääkorjaus tapahtuu alueelliseen vertailupisteeseen.
[2] Lähialueilla tarkoitetaan Venäjää, Viroa, Latviaa ja Liettuaa. Vuoden 2016 luvuissa ovat mukana Latvia ja Liettua, missä liiketoiminta on lopetettu vuonna 2017. Tietojen kattavuus seurannassa olevista kohteista: sähkö 98 %, lämpö 63 %, vesi 68 %. Pinta-alatiedot kattavat 92 % kohteista.
Vuoden 2018 energia- ja pinta-alatietojen varmennusraportti

Uusiutuva energia

Investoimme tuuli- ja aurinkovoimaan

Olemme investoineet merkittävästi omaan uusiutuvaan energiaan saavuttaaksemme vuodelle 2025 asetetun tavoitteen tuottaa 80 prosenttia käyttämästämme sähköstä omalla uusiutuvalla energialla eli tuuli- ja aurinkovoimalla. Uusiutuvan energian tuotannon kasvattaminen tukee merkittävästi päästövähennystavoitteidemme ja miljoonan tonnin päästövähennyksen toteuttamista.

Kulutamme yli prosentin koko Suomen sähköstä. Reilussa 1 600 toimipaikassamme sähköä tarvitaan erityisesti kylmälaitteiden käytössä sekä valaistuksessa. Käyttämästämme sähköstä jo lähes 60 prosenttia tuotetaan S-ryhmän yhdessä St1:n kanssa omistaman TuuliWatti Oy:n kotimaisella tuulienergialla sekä omalla aurinkoenergialla. Jatkossa aurinkoenergian osuutta tullaan myös lisäämään.

56 %

OMAN UUSIUTUVAN ENERGIAN OSUUS SÄHKÖSTÄ

131

TUULIVOIMALAA

14

TUULIPUISTOA

Suomen suurin aurinkosähköhanke

Huhtikuussa 2018 tiedotimme Pohjoismaiden suurimmasta katoille asennettavasta aurinkoenergiahankkeesta, jonka myötä S-ryhmästä tulee yksi Suomen suurimmista aurinkosähkön tuottajista ja käyttäjistä. Noin 40 toimipaikkamme katolta löytyvät vuoden 2019 aikana aurinkopaneelit. Yhteensä noin 37 000 aurinkopaneelia asennetaan muun muassa Prismojen, S-marketien ja ABC-asemien katoille ympäri Suomen. Vuoden 2018 aikana paneeleja asennettiin jo 27 500 kappaletta ja loput asennetaan vuoden 2019 aikana. Paneelit tuottavat sähköä toimipisteiden omaan käyttöön.

Myymälämme kuluttavat sähköä eniten kesällä, jolloin energiaa tarvitaan erityisesti kylmälaitteisiin ja jäähdyttämiseen. Aurinkoisina kesätunteina parhaimmillaan kaikki kiinteistön kuluttama sähkö voi jatkossa tulla auringosta. Vuositasolla aurinkosähkön osuus voi kattaa noin 10 prosenttia kiinteistöjen käyttämästä sähköstä.

Ilmaston lisäksi aurinkosähkö säästää myös kustannuksia. Sähkölaskumme pienenee hankkeen myötä vuositasolla satojatuhansia euroja. Seuraavan aurinkoenergiahankkeen suunnittelu on jo aloitettu.

27 500

ASENNETTUA AURINKOPANEELIA

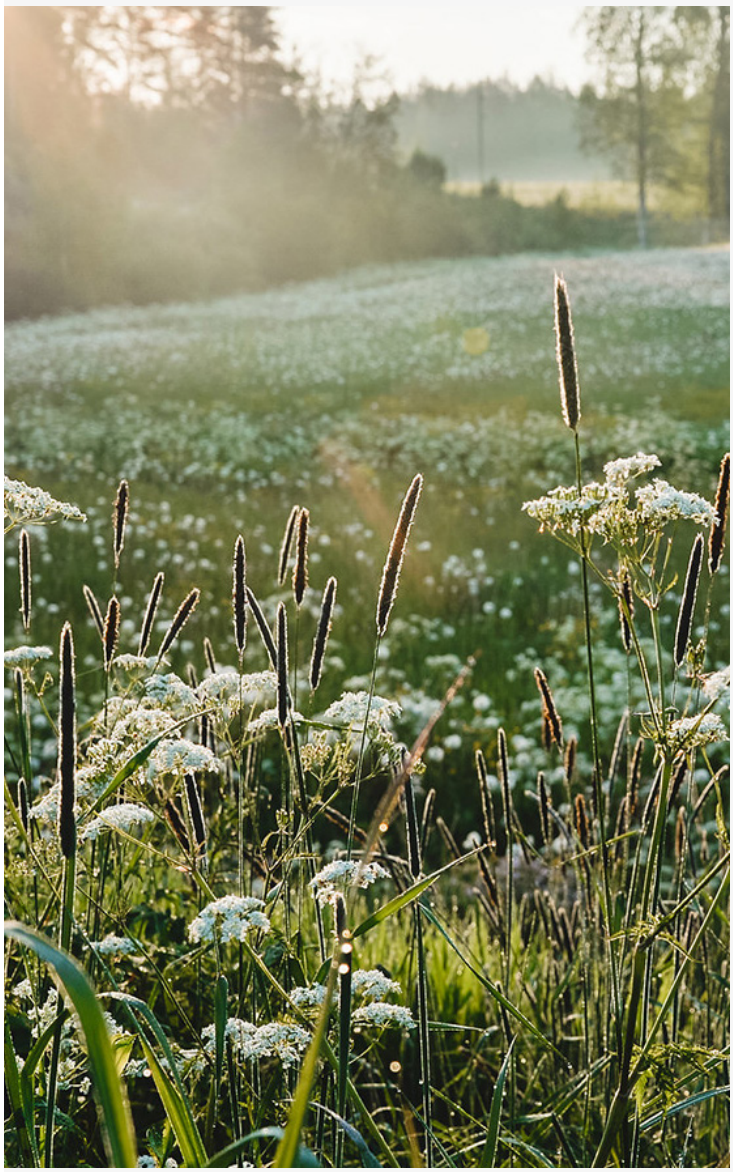

Uusi tuulipuisto ilman yhteiskunnan tukea

Vuoden 2018 toukokuussa TuuliWatti teki investointipäätöksen lihin sijoittuvan Viinamäen tuulipuiston rakentamisesta. Hanke on ensimmäinen tuulivoimainvestointi, joka tehdään ilman yhteiskunnan tukea. Hankkeemme osoittaa tuulivoiman olevan yksi kustannustehokkaimpia tapoja tuottaa energiaa.

Tuulivoimaloiden teknologia on kehittynyt vauhdilla. Korkeammat voimalat mahdollistavat tuulen hyödyntämisen entistä laajemmalta alueelta. Pitkällä tähtäimellä on tärkeää, että käyttämämme sähkö on hinnaltaan kilpailukykyistä ja se on tuotettu ilmaston kannalta kestävästi.

Päästöt

Tavoitteenamme miljoonan tonnin päästösäästöt

Ilmastoa lämmittävien päästöjen ehkäiseminen ja vähentäminen ovat tärkeä osa pitkäjänteistä ja kunnianhimoista ilmastotyötämme. Olemme vähentäneet omasta toiminnastamme syntyviä kasvihuonepäästöjä jo 38 prosenttia vuodesta 2015.

Asetimme keväällä 2018 omalle toiminnallemme tieteeseen perustuvan 60 prosentin päästövähennystavoitteen vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2015 tasoon. Tavoitteen asettamisessa on hyödynnetty Science Based Targets -aloitteen menetelmiä, joiden avulla varmistetaan, että tavoite on riittävä Pariisin ilmastosopimuksen näkökulmasta.

Lisäksi asetimme miljoonan tonnin päästövähennystavoitteen, joka kattaa oman toimintamme lisäksi myös arvoketjussamme eli esimerkiksi myymiemme tuotteiden tuotannossa syntyvät päästöt. Miljoonan tonnin päästövähennystavoitteen vauhdittamiseksi käynnistimme Iso juttu -ilmastokampanjan, joka kutsuu tavaran- ja palveluntoimittajamme mukaan päästövähennyksiin. Vuoden 2018 lopussa kampanjaan oli ilmoittautunut jo 87 tavaran- ja palveluntoimittajaa, jotka ovat osaltaan sitoutuneet päästövähennystavoitteisiin ja -toimenpiteisiin ilmaston hyväksi.

S-ryhmän päästöt 2018

Suurin osa oman toimintamme ilmastopäästöistä syntyy toimipaikkojen käyttämän sähkön- ja lämmöntuotannosta. Sähköä tarvitaan niin valaistukseen kuin kylmälaitteisiin. Lisäksi päästöjä syntyy esimerkiksi kylmäainevuodoista. Päästömme on laskettu GHG Protocol -standardin mukaisesti.

S-RYHMÄN OMAN TOIMINNAN PÄÄSTÖT (TN CO_2E)

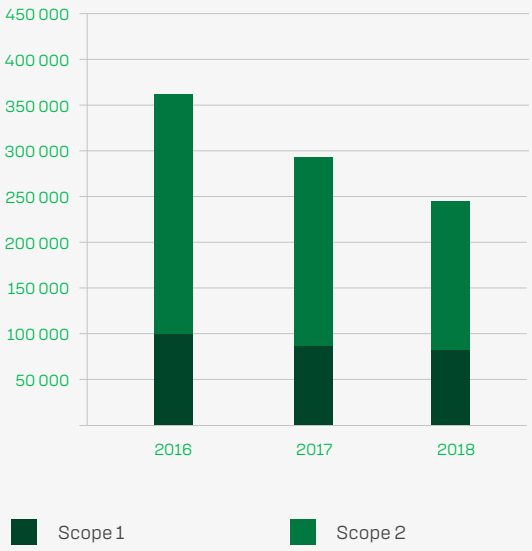

S-RYHMÄN OMAN TOIMINNAN PÄÄSTÖT

246 900

TCO2E

PÄÄSTÖINTENSITEETTI

21,4

TCO_2E/MYYNTI MILJ. €

PÄÄSTÖINTENSITEETTI

44,7

TCO_2E/1000 M_2

SCOPE 1

Scope 1 -päästöt ovat kasvihuonekaasupäästöjä, joita aiheutuu suoraan omasta toiminnastamme. Päästöt syntyvät käytännössä kiinteistöjemme lämmitykseen käytetyistä polttoaineista ja kylmäainevuodoista.

Kylmäaineet ovat jäähdyttäviä kaasuja, jotka kiertävät kylmälaitteiden putkissa. Ilmakehään päästessään kylmäaineet toimivat kuten hiilidioksidi ja lämmittävät ilmastoa, tosin aineesta riippuen jopa lähes 4000 kertaa voimakkaammin kuin hiilidioksidi. Jos kylmälaitteen putkeen tulee kolhu tai pienikin reikä, kylmäainetta voi päästä ilmakehään. Siksi vuotoja seurataan tarkasti.

SCOPE 2

Scope 2 -päästöt ovat kasvihuonekaasupäästöjä, jotka aiheutuvat ostetun sähkön, kaukolämmön ja jäähdytyksen tuottamisesta.

SCOPE 3

Scope 3 eli muut epäsuorat päästöt syntyvät esimerkiksi hankkimiemme tavaroiden ja palveluiden elinkaaren aikaisista päästöistä, kuten raaka-aineiden alkutuotannosta, tuotteiden valmistuksesta, pakkauksista, kuljetuksista, asiakasliikenteestä ja tuotteiden käytöstä. Lisäksi välillisiä päästöjä aiheuttavat henkilöstömme työ- ja liikematkat, jätteidemme loppukäsittely, investointimme sekä hankkimamme energian tuotannon- ja jakelun hävikistä aiheutuneet päästöt.

S-RYHMÄN OMAN TOIMINNAN PÄÄSTÖT 2018, %

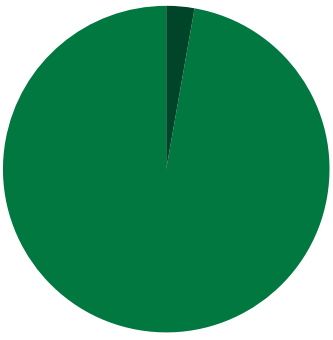

Oman toiminnan päästöt (Scope 1 & 2)
3%

Arvoketjun päästöt (Scope 3)
97 %

S-RYHMÄN OMAN TOIMINNAN PÄÄSTÖT (TN CO_2E) (SCOPE 1 JA 2)	2018	2017	2016
Suorat scope 1			
Oma lämmöntuotanto	6 400	5 600	4 400
Myymälöiden kylmäainevuodot	76 100	81 000	96 000
Epäsuorat scope 2			
Ostettu sähkö (aluekohtainen)	104 100	140 300	187 000
Ostettu kaukolämpö ja jäähdytys (aluekohtainen)	60 300	68 700	78 000
Scope 1 & 2 yhteensä	**246 900**	**295 600**	**365 400**

Luvut sisältävät Suomen ja lähialueet. Vuoden 2016 luvuissa mukana vain Suomi. Scope 1 ja 2 -päästöjen varmennusraportti. Ostetun sähkön GHG Protocol -standardin mukaiset sähkön markkinalähtöiset päästöt vuodelta 2018 olivat 160 300 tn CO2e.

S-RYHMÄN ARVOKETJUN PÄÄSTÖT (TN CO2E) (SCOPE 3)[1]	2018	2017	2016
Upstream			
Ostetut tuotteet ja palvelut[3]	5 739 000	5 779 000	5 429 000
Pääomahyödykkeet (rakennukset)	13 000	22 000	34 000
Hankitun energian epäsuorat päästöt[3]	25300	43 000	47 000
Tuotteiden kuljetus ja jakelu[2]	95 400	116 000	78 600
Jätteet	19 600	25 000	22 000
Liikematkat	2 300	2 200	2 000
Työmatkaliikenne	20 300	20 000	20 400
Downstream			
Asiakasliikenne	283 000	289 000	283 000
Myytyjen tuotteiden käyttö[3]	2 619 000	2 724 000	2 717 000
Sijoitukset	46 400		
Yhteensä	**8 863 300**	**9 020 200**	**8 937 600**

[1]Scope 3 päästöjen laskentaperusteet erillisessä S Group GHG Inventory Report 2018 -raportissa. Vuosien 2016-2017 luvut päivitetty laskentaperiaatteiden muutoksen johdosta.
[2]Vuosien 2017-2018 kuljetuspäästöihin sisällytetty myös ABC:n polttoainekuljetusten päästöt.
[3]Scope 3 -päästöjen valittujen kategorioiden varmennusraportti.

Päästöjen vähentäminen

Oman toimintamme päästöjen vähentämisessä avainasemassa ovat energiankäyttömme tehostaminen, uusiutuvan energian osuuden kasvattaminen, kylmäainevuotojen minimointi ja vanhojen kylmälaitteiden uusiminen hiilidioksidilaitteisiin.

Lisääntyneen tuulivoiman tuotannon ansiosta vuonna 2018 vähennettiin hiilidioksidipäästöjä 180 000 tonnia verrattuna vuoden 2017 Suomen sähköntuotannon jäännösjakauman mukaisiin ominaispäästöihin.

Yli 90 prosenttia päästöistämme syntyy arvoketjussamme eli esimerkiksi myymiemme tuotteiden tuotannossa ja toisaalta myytyjen polttonesteiden osalta tuotteiden käytön aikana tien päällä.

Myymämme polttonesteen osalta päästöjä vähennetään kasvattamalla polttonesteisiin sekoitettavan biopolttoaineen osuutta. Myös asiakkaille myyty korkeaseosetanolipolttoneste (Eko E85) vähentää päästöjä suhteessa fossiilisiin polttoaineisiin. Vuonna 2018 S-ryhmän hankkimien biopolttoaineiden laskennallinen päästövähenemä suhteessa fossiilisiin polttoaineisiin oli noin 200 000 hiilidioksiditonnia. Hankittujen biopolttoaineiden raaka-aineista 68 prosenttia oli jäte- ja tähdepohjaisia ja osa raaka-aineena hyödynnettävästä biojätteestä kerätään S-ryhmän omista toimipaikoista. Eko E85 -polttonesteen myynti kasvoi 24 prosenttia ja yli 1,4 miljoonaa litraa edellisvuoteen verrattuna.

Liikenteen tulevaisuus

Polttonestekauppamme on oleellisessa roolissa ilmastotavoitteidemme saavuttamisessa. Liikenteen tulevaisuus ja vaihtoehtoiset polttonesteet ja autotyypit herättävät paljon kiinnostusta ja keskustelua, ja alan yhteisenä haasteena onkin yrittää ennustaa liikenteen muutosvauhtia kohti vähäpäästöistä liikennettä. ABC-liikenneasemat tarjoavat tiedostavalle autoilijalle jo nyt vaihtoehtoja sekä kattavan sähköautojen latauspisteverkoston että Eko E85 -bioetanolipolttoaineen muodossa. Neljällä ABC-asemalla on mahdollista tankata autoon myös biokaasua.

Etanoliautoilun suosio kasvaa Suomessa. Vuonna 2018 Eko E85 -polttonesteen myynti kasvoi 24 prosenttia edellisvuoteen verrattuna ja vuodesta 2016 myynnin kasvua on ollut jo 55 prosenttia. Sähköautoilun suosion kasvu taas näkyy ABC-asemien yhteydessä sijaitsevien sähköauton latauspisteiden lataustapahtumien määrän kasvuna. Vuonna 2018 latauskertoja oli lähes 17 000, mikä oli 95 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017. Ladatulla sähkömäärällä ajettiin keskikulutuksen mukaan laskettuna lähes miljoona kilometriä.

Tulevina vuosina ABC-asemilla myytävä polttoneste muuttuu askel askeleelta vähäpäästöisemmäksi sitä mukaa, kun fossiilisen polttoaineen sekaan sekoitettavan biopolttoaineen osuus kasvaa. Vuonna 2018 osuus oli keskimäärin 10 prosenttia ja alkuvuodesta 2019 eduskunnan hyväksymän uuden biovelvoitteen mukaisesti tavoite on nostaa biopolttoaineen osuus 30 prosenttiin vuonna 2030. S-ryhmän ja ABC:n polttonesteen hankintayhtiö NEOT:n tehtävänä on varmistaa, että biovelvoite pystytään täyttämään mahdollisimman kustannustehokkaasti ja minimoiden kustannukset autoilevalle asiakasomistajalle.

SÄHKÖAUTON LATAUSPISTOKKEITA

254

KPL

SÄHKÖAUTON LATAUSPISTE

90

TOIMIPAIKASSA

EKO E85 -TANKKAUSPISTEET

85

ABC-ASEMALLA

ABC:n Eko E85 -tankkauspisteet ja sähköauton pikalatauspisteet voit katsoa kartasta: ABC:n Eko E85 -tankkauspisteet ja sähköauton pikalatauspisteet voit katsoa kartasta: https://www.abcasemat.fi/fi/asemat

Iso juttu -ilmastokampanja

Iso Juttu -ilmastokampanjamme tavoite on vähentää ilmastoa lämmittäviä päästöjä miljoonalla tonnilla vuoteen 2030 mennessä yhdessä tavaran- ja palveluntoimittajiemme kanssa. Asetimme arvoketjun ilmastovaikutuksia koskevan miljoonan tonnin tavoitteen ja käynnistimme Iso juttu -kampanjan päästöjen vähentämiseksi, koska yli 90 prosenttia toimintamme kokonaisilmastovaikutuksista syntyy arvoketjussa eli esimerkiksi myymiemme tuotteiden valmistuksessa jo ennen, kun tuotteet saapuvat myymälöihimme.

Kampanjan avulla haluamme kannustaa ja inspiroida myös kumppaniyrityksemme mukaan päästövähennyksiin ja saada näin aikaan vaikuttavampia tuloksia. Miljoona tonnia vastaa jopa 8 miljoonaa automatkaa Rovaniemeltä Helsinkiin tai yli 100 000:n suomalaisen vuosittaisia päästöjä.

Huhtikuussa käynnistyneessä Iso juttu -kampanjassamme on mukana jo 87 isoa yritystä, pienempää toimijaa ja tuottajaa eri puolilta Suomea. Kampanjassa mukana olevat yritykset ovat jo vuosien 2016–2017 aikana vähentäneet päästöjään lähes 17 700 hiilidioksiditonnia. Yhdessä S-ryhmän oman toiminnan päästövähennysten sekä polttonestekaupan biopolttoaineen lisäysten kanssa miljoonan tonnin tavoitteesta oli vuoden 2018 loppuun mennessä saavutettu noin 6,5 prosenttia eli yhteensä 66 600 tuhatta tonnia.

Nesteytettyä biokaasua merikuljetuksissa

SOK:n ja St1:n yhteisen polttoaineen hankintayhtiö NEOT kokeili marraskuussa 2018 ensimmäisenä suomalaisyhtiönä merikuljetuksissaan nesteytettyä biokaasua (LBG). Se on täysin fossiilivapaa uusiutuvista raaka-aineista valmistettu polttoaine. Tuotetta valmistetaan erilaisista orgaanisista jätteistä, joita syntyy esimerkiksi ruokateollisuudessa ja viljakäsittelyssä. Kemialliselta koostumukseltaan nesteytetty biokaasu vastaa nesteytettyä maakaasua, mikä mahdollistaa joustavan siirtymisen fossiilittoman nesteytetyn biokaasun käyttöön. Tällä hetkellä suurin haaste sen käytön laajentamiseksi on tuotteen rajoitettu saatavuus.

Nesteytetty biokaasu on uusin lisä NEOT:n vastuullisempien polttoaineratkaisujen valikoimaan. Kaksi yhtiön aikarahdattua alusta on käyttänyt nesteytettyä maakaasua (LNG) polttoaineenaan vuodesta 2016. Nesteytetty maakaasu on rahtiliikenteessä tyypillistä raskasta polttoöljyä parempi vaihtoehto ilmaston kannalta, vaikka onkin fossiilinen polttoaine.

Kompensoimme työmatkalentojemme päästöt ensimmäistä kertaa

Kompensoimme työntekijöidemme työmatkoina tehtyjen lentojen ilmastopäästöt ensimmäistä kertaa vuodelta 2018. Päästökompensaationa maksettu korvaus kohdistettiin etiopialaiseen kolmannen osapuolen verifioimaan ja Gold Standard -sertifioituun metsänistutusprojektiin, sillä metsät ovat luontaisia hiilinieluja ja sitovat hiiltä ilmasta yhteyttäessään. Ympäristöjärjestö WWF suosittelee kompensointiin Gold standard -sertifioituja projekteja, joiden osalta standardin vaatimukset varmistavat sen, että projektin avulla syntyvät päästövähennykset ovat todellisia. Vuonna 2018 työntekijämme tekivät työtehtäviä hoitaessaan 11 850 lentomatkaa ja lensivät yli 15 miljoonaa kilometriä, joista aiheutui 1500 hiilidioksiditonnin ilmastopäästöt. Lentoja lennettiin yli 500 vähemmän kuin vuonna 2017 ja lentopäästöt vähenivät kaksi prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Kiertotalous

Materiaalit ja palvelut tehokkaasti käyttöön

Kiertotalouden tavoitteena on säästää luonnonvaroja ja hyödyntää materiaalit tehokkaasti ja kestävästi. Lisäksi kiertotalouden nähdään olevan myös uusi talousmalli, jossa arvoa tuotetaan yhä enemmän aineettomasti ja tuotteita korvataan uudenlaisilla palveluilla.

Kartoituksemme kiertotalouden mahdollisuuksista tuleville vuosille valmistui viime vuonna. Kartoituksen pohjalta linjasimme esimerkiksi tavoitteen, että päivittäistavarakaupassa kaikki oma merkki -pakkauksemme ovat kierrätettäviä vuoden 2022 loppuun mennessä. Kartonki-, metalli-, lasi- ja monet muovipakkauksemme täyttävät jo kriteerit. Haasteellisia ovat edelleen erityisesti pakkaukset, joissa on useampaa materiaalia, kuten esimerkiksi kahvipaketti eli alumiinifolioitu muovipakkaus. Samalla päätimme lisätä oma merkki -tuotteissamme sekä uusiutuvista raaka-aineista että kierrätysmateriaaleista valmistettuja pakkauksia. Tutkimme myös mahdollisuuksia vähentää pakkausmateriaalien määrää ilman, että tuotteiden laatu kärsii siitä.

Kiertotalouskartoituksen jatkeena laadimme kaikki liiketoiminta-alueemme kattavan muovilinjauksen ja esimerkiksi tavaratalokaupassa päätimme panostaa tuotteiden hoito- ja huoltopalvelun kehittämiseen, laajentaa käytettyjen vaatteiden myyntipalvelua sekä käytettyjen kynsilakkojen keräyspalvelun tarjonnan valtakunnalliseksi. Vuonna 2017 HOK-Elannon Sokoksissa aloitetun tekstiilijätteen keräyspalvelukokeilun osalta päädyimme keskeyttämään palvelun toistaiseksi, kunnes poistotekstiilin vastaanottoon löydetään uudet yhteistyökumppanit, jotka pystyvät hyödyntämään palautuneet käyttökelvottomat tekstiilit uusien materiaalien raaka-aineena.

KIERRÄTYSPISTEET JA KIERRÄTYSMÄÄRÄT	2018	2017	2016
Ekopisteet, kpl	430	423	332
Palautetut kierrätysmuovipullot, milj. kpl	208	178	169
Palautetut kierrätyslasipullot, milj. kpl	47	43	41
Palautetut alumiinitölkit, milj. kpl	616	579	576
UFF:n keräykseen tuodut vaatteet, tonnia	3 134	3 182	2 986
Palautetut kannettavat akut ja paristot, tonnia	576	434	382

EKOPISTEIDEN MÄÄRÄ

430

KPL

Kirkastimme muovitavoitteemme

Vuonna 2018 valmistuneeseen muovilinjauksemme on koottu, mitä kaikkea kaupparyhmässämme tehdään turhan muovin käytön vähentämiseksi ja muovin kierrätyksen edistämiseksi.

Kaikki liiketoimintamme ovat mukana järkevöittämässä muovin käyttöä. Ruokakaupoissa syynissä ovat erityisesti omien merkkien pakkaukset ja niiden kierrätettävyys. Hotelleissa luovutaan muovisista leluista ja muovikynien materiaali vaihdetaan kierrätysmuoviksi. ABC:llä, ravintoloissa ja kahviloissa take away -pakkausten muovi aiotaan korvata kierrätettävällä, biopohjaisella tai kompostoituvalla materiaalilla. Jo tällä hetkellä omilla merkeillä myytävissä kosmetiikkatuotteissa ja pesuaineissa on kielletty mikromuovien käyttö.

Helpotamme asiakkaiden muovin kierrätystä esimerkiksi selkeämmillä ohjeilla ja merkinnöillä. Lisäämme S-ryhmän omien merkkien tuotteisiin selkokieliset lajitteluohjeet sitä mukaa, kun pakkaukset uusiutuvat. Lisäksi toimipaikkojemme yhteydessä on ekopisteitä, joissa noin 200:ssa voi kierrättää myös muovin.

Muovikassien kulutus laskussa

Suomalaisten kassikäytös on murroksessa. Muovipussien ja -kassien epäsuosio on sitoutuneen työn tulosta. Lähdimme vuoden 2016 lopulla mukaan muovikassisitoumukseen, jolla pyritään vähentämään muovijätteen syntymistä ja merten roskaantumista. Sitouduimme muun muassa laajentamaan muovisten ostoskassien maksullisuutta, edistämään kestokassien myyntiä sekä luopumaan erittäin kevyiden muovipussien ilmaisesta jakelusta itsepalveluna kassoilla. Kansallisen muovikassisitoumuksen päätavoitteena on, että vuoden 2025 loppuun mennessä kukin meistä suomalaisista käyttää enintään 40 muovikassia vuodessa. Tällä hetkellä asiakasomistajat ostavat ruokakaupoistamme noin 65 muovikassia vuodessa per henkilö.

Maksullisuuden myötä muovikassien kulutus on laskenut jyrkästi. Vuonna 2018 kulutus laski Sokoksissa 40 prosenttia, mikä tarkoittaa yli miljoonaa kassia vähemmän.

Ruokakaupoissamme hedelmien ja vihannesten pakkaamiseen tarkoitettuja muovisia pikkupusseja repäistiin telineistä 216 miljoonaa kappaletta eli yhteensä noin 10 prosenttia edellisvuotta vähemmän. Samaan aikaan kompostoituvien hevipussien käyttö lisääntyi 27 prosentilla.

Biohevipussit löytyvätkin kaikista ruokakaupoistamme ja myös kestohevipussien määrä lisääntyy koko ajan. Kassoilla edistystä on tapahtunut myös ostoskassien saralla. Ympäristön kannalta fiksujen vaihtoehtojen suosio on kasvaa. Biomuovikassien menekki kasvoi viime vuonna 55 prosenttia, kestokassien yli 30 prosenttia ja paperikassien 36 prosenttia. Eniten kaupoissamme ostetaan edelleen kierrätysmuovikasseja, joilla on kassivaihtoehdoista pienimmät päästövaikutukset. Niiden ilmastovaikutus on 60 prosenttia pienempi kuin neitseellisestä muovista valmistetun muovikassin.

Syyskuussa 2018 lisäsimme Omat ostot -digipalveluun asiakasomistajillemme helpon tavan seurata omaa kassikäyttäytymistä. Palvelussa voi seurata kuukausitasolla, millaisia ostoskasseja mukaan tarttuu ja kuinka monta.

S-ryhmä liittyi mukaan kansainväliseen The New Plastics Economy Global Commitment -sitoumukseen

Ellen MacArthur Foundationin ja YK:n käynnistämässä sitoumuksessa tavoitteena on vähentää turhan muovin käyttöä, kehittää uudelleenkäytettäviä pakkauksia ja tehostaa kierrätystä. Sitoumuksessa on mukana jo yli 350 yritystä ja järjestöä.

-6 000 000 KPL
MYYTYÄ KASSIA

-10 %
PIKKUPUSSIEN KULUTUS

+32 %
KESTOKASSIEN MYYNTI

-40 %
SOKOKSEN MUOVIKASSIEN MYYNTI

Jätteet

72 prosenttia hyötykäyttöön

Suomessa synnyttämämme jätemäärä on noin neljä prosenttia Suomen jätemäärästä. Vuonna 2018 jätteidemme kokonaismäärä lähialueet mukaan lukien oli 107 800 tonnia. Vaarallisia jätteitä syntyi noin 770 tonnia.

Toiminnastamme syntyy eniten biojätettä, pahvia ja paperia, energia- ja sekajätteitä. Valtaosa, 99,7 prosenttia jätteistämme Suomessa ohjattiin hyötykäyttöön, eli hyödynnettäväksi joko materiaalina tai energiana. Tavoitteenamme on kierrättää materiaalina tai uusiksi tuotteiksi 80 prosenttia jätteistämme vuoden 2025 loppuun mennessä. Vuoden 2018 osalta ohjasimme 72 % jätteistämme uusien tuotteiden ja pakkausten valmistamiseen.

S-RYHMÄN KIINTEÄT JÄTTEET, TONNIA	2018	2017	2016
Pahvi ja paperi	35 500	35 000	35 500
Biojäte	31 600	31 600	32 100
Energia- ja poltettava jäte	28 600	27 700	26 200
Muovi	1 400	1 700	1 200
Metalli	2 200	2 300	1 400
Lasi	700	700	700
Muut jätteet	3 100	6 300	4 200
Yhteensä	**103 000**	**105 300**	**101 300**

S-RYHMÄN KIINTEÄT JÄTTEET (TONNIA)

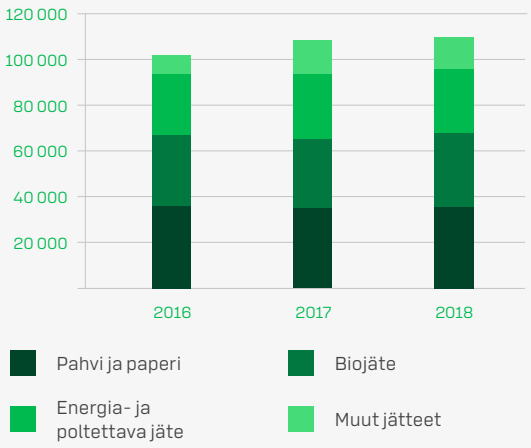

S-ryhmä mukana tukemassa ratkaisuja Itämeren roskaantumisen vähentämiseksi

Suomen ympäristökeskuksen Meriroskahaaste-ideakilpailussa etsittiin vuoden 2018 alussa ratkaisuja, jotka vähentävät Itämereen päätyvän roskan määrää. Olimme mukana kilpailun tuomaristossa ja rahoittamassa 32 000 euron palkintosummaa.

Haastekilpailun voittajaksi valikoitui Paptic Oy, jonka kehittämällä puupohjaisella pakkausmateriaalilla voidaan korvata muovia muun muassa ostoskasseissa, verkkokaupan lähetyspakkauksissa ja muissa joustavissa tuotepakkauksissa. Toiselle sijalle ylsi VTT:n PlastBug-tiimi, joka kehittää muovia syövää mikrobia, joka hajottaa roskan uusiksi raaka-aineiksi. Kolmannen palkinnon sai Pidä Saaristo Siistinä ry:n Pysäytä jätemeri! -kampanja. Siinä hulevesikaivoihin ja roskalaatikoihin visualisoidaan viestejä, joissa ihmisille kerrotaan roskien reiteistä mereen.

S-RYHMÄN VAARALLISET JA NESTEMÄISET JÄTTEET, TONNIA	2018	2017	2016
Vaaralliset jätteet	770	210	400
Nestemäiset jätteet	4 000	5 000	4 100
Kaikki jätteet yhteensä	**107 760**	**110 500**	**105 800**

Vuoden 2016 jätetiedot eivät sisällä lähialueita (Venäjä, Viro). Vuosien 2016 ja 2017 jätemäärä on korjattu jälkikäteen havaitun virheen takia. Vuoden 2017 osalta virhe koski muovijätteen määrää. Vuoden 2018 jätelukujen varmennusraportti

Nestemäiset jätteet (rasvanerotus-, hiekanerotus- ja sakokaivojätteet) sisältävät pääosin vettä.

S-RYHMÄN JÄTTEIDEN KÄSITTELY JA HYÖDYNTÄMINEN[1], %	2018	2017	2016[3]
Materiaalikierrätys	43	42[4]	40
Energiahyötykäyttö	27	27[4]	32
Biojätteen hyödyntäminen[2]	30	30	26
Kaatopaikkakäsittely	0,3	1	1
Tietoa ei saatavilla	0	0	1

[1]Luvut eivät sisällä lähialueita (Venäjä, Viro).
[2] Biojätteen hyödyntämisellä tarkoitetaan biojätteen kompostointia tai hyödyntämistä biokaasun tai bioetanolin tuotannossa.
[3]Vuoden 2016 luku ei sisällä vaarallisia ja nestemäisiä jätteitä.
[4]Vuoden 2017 osalta tietoja korjattu muovijätteen määrän osalta.

Vuoden 2018 jätelukujen varmennusraportti

Ruokahävikki

Ilta-ale on vähentänyt tehokkaasti ruokahävikkiä

S-ryhmässä hävikkiä vastaan taistellaan ennakoimalla, kuuntelemalla asiakkaita ja viestimällä. Vuonna 2017 valtakunnalliseksi laajennettu ilta-ale on kiihdyttänyt ruokakauppojen hävikin laskua. Ruokakauppojemme myyntiin suhteutettu hävikki on silti vähentynyt jo 16 prosenttia vuodesta 2014 kun tavoitteena on ollut vähentää hävikkiä 15 prosenttia vuoteen 2020 mennessä.

Hävikin osuus ruokakauppojen myynnistä oli vuonna 2018 1,51 prosenttia. Suhteellinen hävikki kasvoi hieman edellisvuoteen verrattuna johtuen muun muassa Food Market Herkkujen siirtymisestä omistukseemme ja lämpimästä kesästä.

Hävikkiluku sisältää myös hyväntekeväisyyteen lahjoitetut tuotteet. Ruokakauppojemme hävikki ohjataan ensisijaisesti hyväntekeväisyyteen noin 400 hyväntekeväisyyskumppanin kautta, mutta jos ruoan lahjoittaminen ei ole mahdollista, esimerkiksi vanhaksi meneviä leipiä voidaan toimittaa bioetanolin valmistukseen. Jäljelle jäävä hävikki ohjataan biojätteen käsittelyyn, kuten kompostointiin tai mädätykseen.

Tehokas keino vähentää hävikkiä on myydä vanhenemassa olevat tuotteet alennuksella. Viime vuosina hävikin pienemistä on vauhdittanut noin 900 S-ruokakaupassamme käytössä oleva ilta-ale, jolla punalaputetuista elintarvikkeista saa viimeisinä aukiolotunteina 60 prosentin alennuksen. Ilta-ale on vähentänyt hävikkiä joissain ruokakaupoissa jopa 10 prosenttia.

Ruokakauppojemme hävikistä noin 50 prosenttia on kasviksia, 20 prosenttia leipää ja 6 prosenttia maitotaloustuotteita. Loput 24 prosenttia jakaantuu melko tasaisesti eri tuoteryhmien kesken. Jokainen tuote kirjataan erikseen hävikkiin, jotta ylijäänyttä määrää voidaan seurata ja analysoida tarkasti tuote- ja myymäläkohtaisesti päivittäin.

Tärkeän perustan hävikin hallinnalle luo jatkuva valikoimien ja tuotemäärien ennakointi niin, että kaupan valikoima vastaa asiakkaiden tarpeita. Myös laajentuneet aukioloajat ovat vaikuttaneet ruokahävikin pienentymiseen.

SUHTEELLINEN RUOKAHÄVIKKI

1,51 %

POISHEITTOHÄVIKKI (€)/MYYNTI (€)

HÄVIKIN KEHITYS

-16 %

VUODESTA 2014

SYNTYNYT HÄVIKKI

31,7

MILJ. KG

Hävikkiä kitketään myös S-ryhmän ravintoloissa ja hotelleissa

Myös ravintoloissamme tehdään töitä hävikin pienentämiseksi muun muassa ohjeistamalla henkilökuntaa ja asiakkaita. Esimerkiksi muistuttamalla asiakkaita ottamaan aamiaispöydästä vain sen verran kuin jaksavat syödä, on ruokahävikkiä pienennetty parhaimmillaan jopa 60 prosenttia.

Vuonna 2018 S-ryhmän hotellit ja ravintolat jatkoivat työtään ruokahävikin vähentämiseksi. Alkuvuodesta neljä toimipaikkaamme, kaksi Sokos-hotellia ja kaksi ABC-liikennemyymälää kokeilivat kolmen kuukauden ajan Lassila & Tikanojan Hävikkimestari-sovellusta ravintoloiden hävikin kirjaamiseen ja hallintaan. Kokeilun ja siihen sisältyvien valmennusten tulokset olivat etenkin hotelleissa niin positiiviset, että kokeilua päätettiin jatkaa ja laajentaa kahteen uuteen hotelliin. Kokeilun aikana toimipaikkojen mitattu hävikki laski 17-49 prosenttia ja kustannukset pienenivät 14-55 prosenttia toimipaikasta ja viikosta riippuen.

Lisäksi hotelleihin ja ravintoloihin nimitettiin alueosuuskauppakohtaiset hävikkilähettiläät, joiden vastuulla on seurata, kannustaa ja ohjeistaa alueosuuskauppoja ja toimipaikkoja hävikin tarkempaan kirjaamiseen, seurantaan ja vähentämiseen sekä jakaa hävikinhallinnan parhaita käytäntöjä ketjujen ja toimipaikkojen kesken.

Ruoan pelastuspalvelua ResQ Clubia käytettiin viime vuonna seitsemässä alueosuuskaupassa ja 27 ravintolassa. Palvelun kautta pelastettiin viime vuonna lähes 22 000 annosta. Lisäksi kaikissa HOK-Elannon Coffee House -kahviloissa ja muutamassa muussa osuuskaupan kahvilassa on käytössä ilta-ale, jolloin aukiolon viimeisenä tuntina myydään vitriinissä olevia tuotteita puoleen hintaan.

6 000 ysiluokkalaista loihti aterioita kaupan hävikistä

Osallistuimme Hävikkiviikolla Motivan järjestämään hävikki-battleen. Reilu 400 valinnaisen kotitalouden ryhmää ja yli 6 000 ysiluokkalaista kokkasivat aterioita kauppojemme ruokahävikistä. Valtakunnallisen Hävikkiviikon aikana halusimme nostaa ruoan arvostusta ja muistuttaa kuluttajia hävikin vähentämisen tärkeydestä. Nuorille haaste heitetiin nyt toista kertaa Hävikki-battlen muodossa.

HÄVIKKI-BATTLE KOULULAISILLE

6000

PERUSKOULULAISTA

Eettinen toimintakulttuuri ja ihmisoikeudet

S-ryhmä on sitoutunut kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikissa toiminnoissaan, ja tehtävämme on varmistaa, että kohtelemme henkilöstöämme ja asiakkaitamme syrjimättömästi, turvallisuudesta huolehtien ja monimuotoisuutta kunnioittaen. Arvioimme jatkuvasti ihmisoikeusvaikutuksiamme ja toimintatapojamme, joilla pyrimme varmistamaan, että myös hankintaketjuissamme tuotteita valmistetaan ihmisoikeuksia kunnioittaen ja kohtuullisissa työolosuhteissa.

Vuodesta 2017 asti olemme seuranneet niin sanottua eettistä indeksiä, joka on osa työtyytyväisyyskyselyämme. Indeksi mittaa henkilöstön luottamusta työnantajaansa, kokemusta yrityksen toimintatapojen eettisyydestä sekä siitä, miten yrityksen arvoja ja periaatteita noudatetaan päivittäisessä työssä. Indeksi oli 78,2, mikä vastaa arvosanaa hyvä. Indeksin asteikko on 0-100.

EDISTÄMME ERITYISESTI SEURAAVIA YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEITA

AUDITIONTI

94 %

AUDITOINTIEN KATTAVUUS

SERTIFIOINTIASTE OMIEN MERKKIEN MYYNTIVOLYYMISTA 2018

87 %

KAHVI

82 %

TEE

98 %

KAAKAO

78,2

EETTINEN INDEKSI

TAVOITTEET SERTIFIOIDUILLE TAI VASTUULLISEKSI VARMENNETUILLE RAAKA-AINEILLE

100 %

KAHVI 2019

100 %

TEE 2020

100 %

KAAKAO 2020

Ihmisoikeudet S-ryhmässä

Kunnioitamme ihmisoikeuksia kaikessa toiminnassamme

S-ryhmä on sitoutunut kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikessa toiminnassaan. Lisäksi olemme sitoutuneet edistämään ihmisoikeuksien toteutumista hankintaketjuissamme.

Ihmisoikeussitoumuksemme koskee asiakkaitamme, henkilökuntaamme ja hankintaketjujemme työntekijöitä ja tuottajia. Ihmisoikeussitoumus on osa SOK-Yhtymän eettisiä periaatteita. Eettiset periaatteet koskevat koko SOK-Yhtymän henkilöstöä ja ovat SOK:n hallituksen hyväksymät. Monet osuuskaupoistamme ovat omaksuneet SOK-Yhtymän eettiset periaatteet myös omiksi periaatteikseen tai sitten heillä on omat periaatteet. Vuoden 2019 aikana tulemme lisäksi valmistelemaan ihmisoikeuksia koskevat periaatteet, jotka kokoavat yhteen ihmisoikeuksien johtamiseen, riskien ja vaikutusten arviointiin ja huolellisuusperiaatteen noudattamiseen liittyvät käytännöt.

Ihmisoikeusasioiden johtaminen on osa vastuullisuuden johtamistamme. Johtamismallin mukaisesti SOK:n hallitukselle ja ylimmälle johdolle raportoidaan säännöllisesti keskeiset ihmisoikeuksia koskevat tunnusluvut ja tapauskohtaisesti tärkeimmät hankkeet. Tavoitteet, toimenpiteet ja hankkeet määritellään yhdessä liiketoimintojemme kanssa. Keskeisimmät tavoitteet on kytketty osaksi vastuullisuusohjelmaamme.

S-ryhmän ihmisoikeusvaikutukset

YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden mukaisesti pyrimme huolellisesti arvioimaan ja ennakoimaan toimintamme ihmisoikeusvaikutukset sekä ehkäisemään ja lieventämään kielteisiä ihmisoikeusvaikutuksia. Ihmisoikeusvaikutusten arviointi on jatkuva prosessi. Vuosien 2017 ja 2018 aikana olemme arvioineet kunkin liiketoiminta-alueen osalta keskeiset ihmisoikeusvaikutukset, vaikutusten kohteet sekä kielteisten ihmisoikeusvaikutusten minimoimiseen tähtäävät huolellisuusperiaatteen mukaiset toimintatavat. Prosessi ei kuitenkaan pääty tähän, vaan seuraamme ihmisoikeuksien toteutumista hankintaketjuissa monin tavoin, muun muassa riskimaatavarantoimittajien auditointien ja riskiraaka-aineiden sertifiointien avulla.

Keskeisimpien ihmisoikeusvaikutustemme arvioinnissa on hyödynnetty eri järjestöjen ja viranomaisten raportteja ja tutkimuksia, maita koskevia riskinarviointeja, vuoropuhelua sidosryhmien, kuten kansalaisjärjestöjen ja ammattiyhdistysten kanssa, sekä omaa kokemustamme muun muassa tehtaiden työolojen valvonnasta. Vaikutukset ja toimenpiteet niiden pienentämiseksi on määritelty yhdessä liiketoimintojen kanssa, ja ne käsitellään SOK:n hallituksessa kevään 2019 aikana.

Vakavimmat suorat ihmisoikeusvaikutuksemme liittyvät asiakkaidemme ja henkilökuntamme turvallisuuteen. Toimipaikkojen ja tuotteiden turvallisuuden varmistaminen, omavalvonta sekä esimerkiksi alkoholi- ja tupakkatuotteiden ikärajavalvonta, ovat jatkuvaa työtä, jolla varmistamme, ettei kenenkään turvallisuus vaarannu työssä tai asioidessa S-ryhmässä. Riskin toteutuminen onkin epätodennäköistä.

Asiakkaidemme ja henkilökuntamme syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus ovat myös mahdollisia suoria ihmisoikeusvaikutuksiamme. Syrjimättömyys tarkoittaa muun muassa asiakkaiden ja henkilökunnan tasapuolista kohtelua ja toimipaikkojen esteettömyyttä. Kunnioitamme myös työntekijöidemme oikeutta ammatilliseen järjestäytymiseen, emmekä hyväksy minkäänlaista syrjintää tai häirintää.

Meillä on mahdollisesti myös epäsuorasti vaikutusta tuotteiden ja palveluiden hankintaketjuissa työskentelevien ihmisten ihmisoikeuksiin. Vakavimmat epäsuorat ihmisoikeusvaikutuksemme ovat pakkotyö, syrjintä ja järjestäytymisoikeuden loukkaukset, lapsityövoiman hyväksikäyttö, elämiseen riittämätön palkka, ylipitkät työajat ja työterveyden- ja turvallisuuden vaarantaminen.

Yleisesti ottaen suurimmat ihmisoikeusriskimme liittyvät hankintaketjuissa maihin, joissa lainsäädäntö, sen toimeenpano ja valvonta ovat puutteellista tai jotka eivät ole ratifioineet kansainvälisiä työ- ja ihmisoikeussopimuksia; maihin, joissa työskentelee paljon maan sisäisiä tai ulkomailta tulleita siirtotyöläisiä; tuotteisiin ja raaka-aineisiin, joita tuotetaan korkean riskin maissa, ja jotka käyttävät paljon matalasti koulutettua työvoimaa; tavarantoimittajiin, jotka eivät ole sitoutuneet vastuullisuusaloitteisiin ja kehittäneet toimintatapoja vastuullisen hankinnan varmistamiseksi, sertifioimattomiin riskiraaka-aineisiin sekä pitkiin toimitusketjuihin. Lisäksi on huomioitava, että myös niin sanottujen ei-riskimaiden sisällä voi olla alueita, joihin liittyy kohonneita ihmisoikeusriskejä.

Yllä mainitut ihmisoikeusriskit eivät ole kaikenkattava lista, vaan keskeisimmät ja vakavimmat ihmisoikeusvaikutukset, joiden pienentämiseen kiinnitämme erityistä huomiota. Myös muut ihmisoikeudet ovat yhtäläisen tärkeitä ja jatkamme työtä sen varmistamiseksi, että emme aiheuta haittaa niiden toteutumiselle.

Henkilökunnan koulutus

Vuonna 2018 koulutimme erityisesti hankintaa tekevää henkilökuntaa ihmisoikeusasioista. Koulutusta järjestettiin koko tavaratalo- ja erikoiskaupan ketjuohjauksen, Meira Novan ja epäsuoran hankinnan hankintayksiköille. Koulutusten ydin oli tunnistaa omiin tuotealueisiin liittyviä ihmisoikeusriskejä ja lisätä valmiuksia niiden käsittelyyn tavarantoimittajien kanssa.

Koulutamme henkilökuntaamme jatkuvasti myös eettisten periaatteiden sisällöstä. Eettisten periaatteiden koulutuksessa käsitellään muun muassa lahjomattomuuden periaatetta, esteellisyyttä päätöksenteossa sekä tasa-arvoista kohtelua työyhteisössä. Koulutus on myös osa uusien työntekijöiden perehdytystä.

Anonyymi ilmoituskanava eettisten periaatteiden rikkomuksille

Olemme perustamassa anonyymia ulkoista ilmoituskanavaa, johon eri sidosryhmät ja henkilöt voivat ilmoittaa eettisten toimintatapojen rikkomuksista. Tämän oman kanavan lisäksi sidosryhmille on tarjolla Kauppatapalautakunnan kanava, jonne voi raportoida epäreiluista kauppatavoista sekä amforin ilmoituskanava, johon voi ilmoittaa ihmisoikeuksien loukkauksista amforin jäsenten hankintaketjuissa.

Vastuullinen hankinta

Katse ihmisoikeuksiin myös hankintaketjuissa

Hankinnan vastuullisuudessa on olennaista, että toimittajavalinnassa ja yhteistyössä tavaran- ja palvelutoimittajien kanssa sovitaan odotukset ja niiden noudattamista seurataan. Hankintasopimuksissamme edellytämme kaikilta toimittajiltamme keskeisten työ- ja ihmisoikeuksien kunnioittamista sekä tuotteiden jäljitettävyyttä raaka-aineiden alkuperään saakka.

Edellytämme kolmannen osapuolen tekemiä tehdasauditointeja omien merkkien tuotteiden toimittajilta, joiden tuotteet on valmistettu sosiaalisen vastuun riskimaissa, tai joiden tuotteissa on käytetty riskimaista hankittuja raaka-aineita. Amfori BSCI:n riskimaalistan voit katsoa tästä.

Olemme kansainvälisen sosiaalisen vastuun järjestelmän amfori BSCI:n (Business Social Compliance Initiative) jäsen ja osallistuneet vuosia aktiivisesti järjestelmän ja sen työkalujen kehittämiseen. Amfori BSCI:n tavoitteena on parantaa työntekijöiden työoloja kansainvälisten sopimusten vaatimalle tasolle sekä selkeyttää ja yhtenäistää yritysten tekemää tavarantoimittajavalvontaa. Amfori BSCI:n lisäksi käytämme Sedex (Supplier Ethical Data Exchange) -tietokantaa tavarantoimittajien vastuullisuuden seurantaan.

S-RYHMÄN 10 SUURINTA HANKINTAMAATA		S-RYHMÄN 10 SUURINTA RISKIHANKINTAMAATA		
MAA	% KOKONAIS-OSTOISTA	MAA	% KOKONAIS-OSTOISTA	% SUORISTA RISKIMAAOSTOISTA
Suomi	83,8	Kiina	0,7	42,9
Alankomaat	2,7	Etelä-Afrikka	0,1	8,2
Ruotsi	2,1	Kreikka	0,1	7,7
Espanja	1,9	Thaimaa	0,1	6,2
Saksa	1,6	Intia	0,1	5,4
Tanska	1,5	Turkki	0,1	5,2
Italia	1,0	Egypti	0,1	4,2
Belgia	0,7	Marokko	0,1	4,2
Kiina	0,7	Bangladesh	0,1	3,5
Iso-Britannia	0,5	Panama	0,0	2,3

TOP 10 -hankintamaat

- **83,8 %** SUOMI
- **2,7 %** ALANKOMAAT
- **2,1 %** RUOTSI
- **1,9 %** ESPANJA
- **1,6 %** SAKSA
- **1,5 %** TANSKA
- **1,0 %** ITALIA
- **0,7 %** BELGIA
- **0,7 %** KIINA
- **0,5 %** ISO-BRITANNIA

TOP 10 -riskihankintamaat

- **42,9 %** KIINA
- **8,2 %** ETELÄ-AFRIKKA
- **7,7 %** KREIKKA
- **6,2 %** THAIMAA
- **5,4 %** INTIA
- **5,2 %** TURKKI
- **4,2 %** EGYPTI
- **4,2 %** MAROKKO
- **3,5 %** BANGLADESH
- **2,3 %** PANAMA

Ihmisoikeusriskien arviointi hankinnoissa

Hankinnan ihmisoikeusriskejä arvioidaan esimerkiksi maakohtaisia riskejä kuvaavan amfori BSCI:n riskimaalistan, raaka-aineiden riskienarviointityökalun sekä muiden käytössä olevien maa- ja raaka-ainekohtaisten tietolähteiden kautta. Lisäksi teemme säännöllisin väliajoin kaikille tavarantoimittajillemme kyselyitä sosiaalisen vastuun käytännöistä sekä tuotteiden alkuperästä. Tavarantoimittajakyselyistä näemme muun muassa kuinka toimittajien ymmärrys vastuullisuudesta kehittyy.

SUORAT RISKIMAAOSTOT

S-ryhmällä on noin 400 omien merkkien tuotteiden tavarantoimittajaa, jotka toimivat riskimaissa. Suorien riskimaaostojen osuus omien merkkien ostoista on 6 prosenttia. Suorista riskimaaostoista 94 prosenttia hankitaan kolmannen osapuolen auditoimilta tavarantoimittajilta. Vuonna 2018 BSCI-auditointi tehtiin 263 S-ryhmän tavarantoimittajan tehtaalle.

EPÄSUORAT RISKIMAAOSTOT

Tuotteita, joiden valmistus tapahtuu matalan riskin maassa, kuten EU-alueella, mutta joiden pääraaka-aineen alkuperä on riskimaa, kutsutaan epäsuoriksi riskimaatuotteiksi. Omien merkkien epäsuorien riskimaatuotteista selvitämme pääraaka-aineen tuotantopaikan. Jos raaka-aineen tuotanto tapahtuu riskimaassa, edellytämme, että sen vastuullisuus varmennetaan kolmannen osapuolen auditoinnilla tai sertifioinnilla. Myös tuotantoalueelle tyypilliset ihmisoikeuskysymykset käydään läpi toimittajan kanssa.

PALVELUOSTOT

Tärkeimmille palvelutoimittajillemme tehtiin ihmisoikeuskäytäntöjen arviointikysely keväällä 2018. Arviointi oli jatkoa edellisenä vuonna päivitetyille sopimusvaatimuksille, joissa kiinnitimme erityistä huomiota työperäisen hyväksikäytön riskeihin Suomessa. Kyselyn pohjalta koulutettiin palveluhankinnoista vastaavat asiantuntijat, jotta heillä olisi hyvät valmiudet keskustella yhteistyökumppaneiden kanssa vastuullisuusodotuksista.

MATALAN RISKIN OSTOT

Osa ostoista on arvioitu ihmisoikeusriskeiltään matalaksi, koska ne valmistetaan ja tuotetaan raaka-aineet mukaan lukien amfori BSCI:n määrittelemien matalan riskin alueilla.

OMIEN MERKKIEN OSTOT 2018, %

Radikaali läpinäkyvyys hankintaketjuihin

Vuoden 2018 aikana kehitimme perinteisen auditointityön rinnalle uudenlaisen, juurisyihin pureutuvan tutkimusmallin. Sen tavoitteena on selvittää meille keskeisten tuotteiden tuotantoalueiden tai potentiaalisten hankinta-alueiden tyypillisiä ja ajankohtaisia ihmisoikeushaasteita ja niiden juurisyitä. Näin voimme tunnistaa keinot ja toimenpiteet, joita voimme tehdä tyypillisten haasteiden minimoimiseksi. Selvitykset tekee aina tutkittavan alueen tunteva ulkopuolinen yhteistyökumppani. Työkalua on kehitetty yhteistyössä kansalaisjärjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa.

Tutkimusmallin ensimmäisessä pilottiselvityksessä tutkittiin säilyketomaattien hankintaketjuja erityisesti Etelä-Italiassa Foggian alueella satokaudella 2018. Italia valikoitui tutkimuksen kohteeksi, koska se ei ole perinteinen riskimaa, vaan EU-maa, josta kuitenkin on viime vuosina raportoitu siirtolaistaustaisten työntekijöiden huonoja työoloja. Selvityksen teki kansalaisjärjestö Oxfam, joka tuotti selvityksen pohjalta riippumattoman raporttinsa.

Säilyketomaattien ihmisoikeushaasteet keskittyvät alkutuotantoon eli tomaattiviljelmille. Viljelmillä työskentelee paljon siirtolaistaustaisia työntekijöitä, jotka ovat hyvin haavoittuvassa asemassa työmarkkinoilla. Työntekijöitä rekrytoivat usein laittomat välittäjät, jotka perivät palkoista suuria työnvälitys- ja kuljetusmaksuja. Näin ollen työntekijälle jäävä palkka on pieni ja sen myötä myös asuinolot kehnot. Tiloilla esiintyy myös vakavia työturvallisuuspuutteita. Seuraavaksi pyrimme vaikuttamaan työntekijöiden olojen parantamiseksi Italiassa muun muassa keskustelemalla havainnoista tavarantoimittajiemme kanssa ja nostamalla siirtolaistyöntekijöiden ahdingon esiin vaikuttamistyössämme EU-tasolla.

Hyvän kauppatavan periaatteet

Olemme sitoutuneet hyvän kauppatavan periaatteisiin, joiden tavoitteena on turvata reilut pelisäännöt elintarvikeketjun toimijoiden keskuudessa. Periaatteiden tarkoituksena on turvata sopijaosapuolten kilpailukyky, vahvistaa keskinäistä luottamusta ja siten varmistaa sopimussuhteiden jatkuvuus. Hyvän kauppatavan periaatteet sisältävät esimerkiksi linjauksia kirjallisesta sopimisesta ennakoitavuudesta ja riskeistä vastaamisesta, ja niistä sovittiin vuonna 2011 EU:n komission ja elintarvikeketjun EU-järjestöjen välillä.

Suomessa elintarvikeketjun kauppatapalautakunta edistää hyvän kauppatavan mukaisia menettelytapoja elintarvikeketjussa. Lautakunta voi puuttua havaitsemiinsa epäkohtiin antamalla esimerkiksi yleisiä hyvää kauppatapaa koskevia suosituksia. Lisäksi lautakunta voi kehittää alan eettisiä periaatteita ja niiden mukaisia menettelytapoja sekä antaa lausuntoja hyvän kauppatavan periaatteiden noudattamisesta. Olemme ottaneet lautakunnan suositukset huomioon.

Auditoinnit

Kolmannen osapuolen tehdastarkastukset

Keskitymme tavarantoimittajien seurannassa erityisesti maihin, joissa riskit työ- ja ihmisoikeuksien loukkauksiin ovat suurimmat. Tällaisia amfori BSCI:n määrittelemiä riskimaita ovat useat Afrikan, Aasian sekä Etelä- ja Väli-Amerikan maat ja tietyt Euroopan maat. Riskimaaostomme tehdään auditoiduilta tavarantoimittajilta.

Auditoinneilla tarkoitetaan tehdastarkastuksia, kuten amfori BSCI-auditointia tai vastaavaa kolmannen osapuolen tarkastusta. Amfori BSCI-järjestelmässä riippumattomat auditoijat tarkastavat tuotantolaitoksia ja varmistavat, että järjestelmän kriteerit toteutuvat käytännössä.

Auditoinneissa tarkastetaan muun muassa työaikakäytännöt, työturvallisuuskäytännöt sekä lakien mukaisen minimipalkan maksu.

S-ryhmän omien merkkien ja oman maahantuonnin suorista riskimaaostoista 94 prosenttia on auditoitu. Auditoitujen riskimaaostojen osuus väheni hieman edellisvuodesta osittain siksi, että Kreikka muuttui vuoden 2018 alusta riskimaaksi. Kaikkia kreikkalaisia toimittajia ei voitu vuoden aikana auditoida auditoijien saatavuudesta johtuen. Lisäksi kaikille käyttötavarakaupan tavarantoimittajille ei saatu auditointia vuoden aikana. Tavoitteena on, että kaikki oma merkki -tuotteiden riskimaatavarantoimittajat on auditoitu amfori BSCI-auditoinnilla tai vastaavalla kolmannen osapuolen tarkastuksella.

OSTOT AUDITOIDUILTA TUOTTAJILTA VUONNA 2018, %

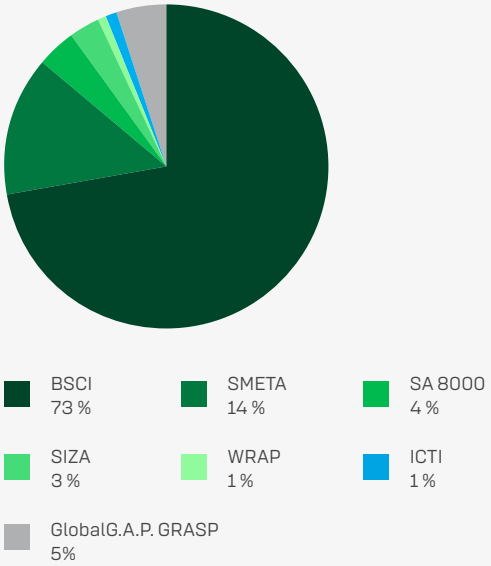

Auditointien arvosanat

Vuoden 2018 amfori BSCI-auditoinneissa eniten kehitettävää havaittiin johtamis- ja työaikakäytännöissä.

Jos auditoinnin tulos on heikko, tekee tehdas suunnitelman korjaavista toimenpiteistä, jonka noudattamista seurataan uudella auditoinnilla. Yhteistyötä kumppanin kanssa ei katkaista, koska se ei edistä työntekijöiden asemaa tehtailla eikä viljelmillä, vaan paras tapa kehittää toimintaa on tehdä se yhdessä. Tästä kertoo myös ensiauditointien ja uudelleenauditointien tulokset.

Toiminnan kehittämiseksi amfori BSCI järjestää tavarantoimittajille koulutuksia tyypillisten auditoinneissa havaittujen puutteiden korjaamiseksi ja kannustamme toimittajia osallistumaan koulutuksiin. Olemme myös mukana pohjoismaisessa hankkeessa, jossa kehitetään uutta koulutustyökalua tehdastyöntekijöille. Työkalua testataan vuoden 2019 alussa thaimaalaisilla elintarviketehtailla.

S-RYHMÄN BSCI-AUDITOINTIEN TULOKSET 2018, %

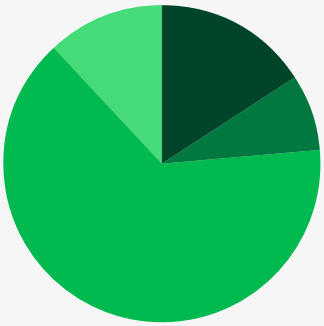

BSCI A (Outstanding)
16 %

BSCI B (Good)
8 %

BSCI C (Acceptable)
65 %

BSCI D (Insufficient)
12 %

Vuoden 2018 auditoinneissa ei ollut E (Unacceptable) -tuloksia tai Zero Tolerance -havaintoja, eli havaintoja koskien esimerkiksi lapsityövoimaa, pakkotyövoimaa, välitöntä vaaraa aiheuttavia turvallisuuspuutteita tai lahjontaa.

TÄYDET AUDITOINNIT

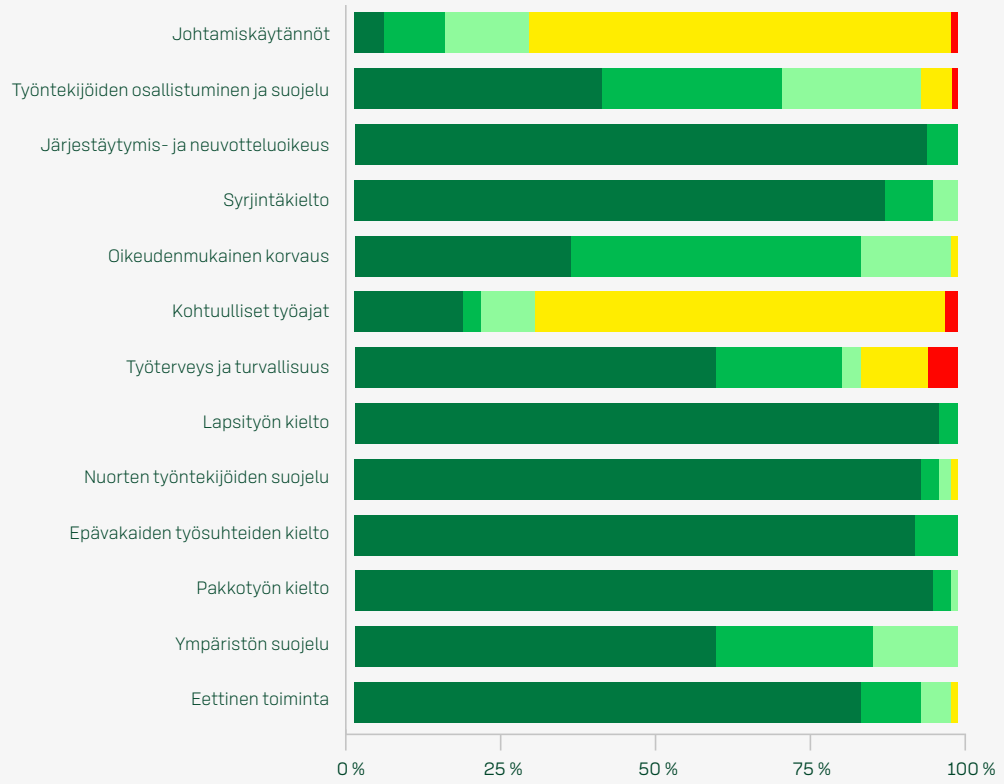

UUDELLEENAUDITOINNIT

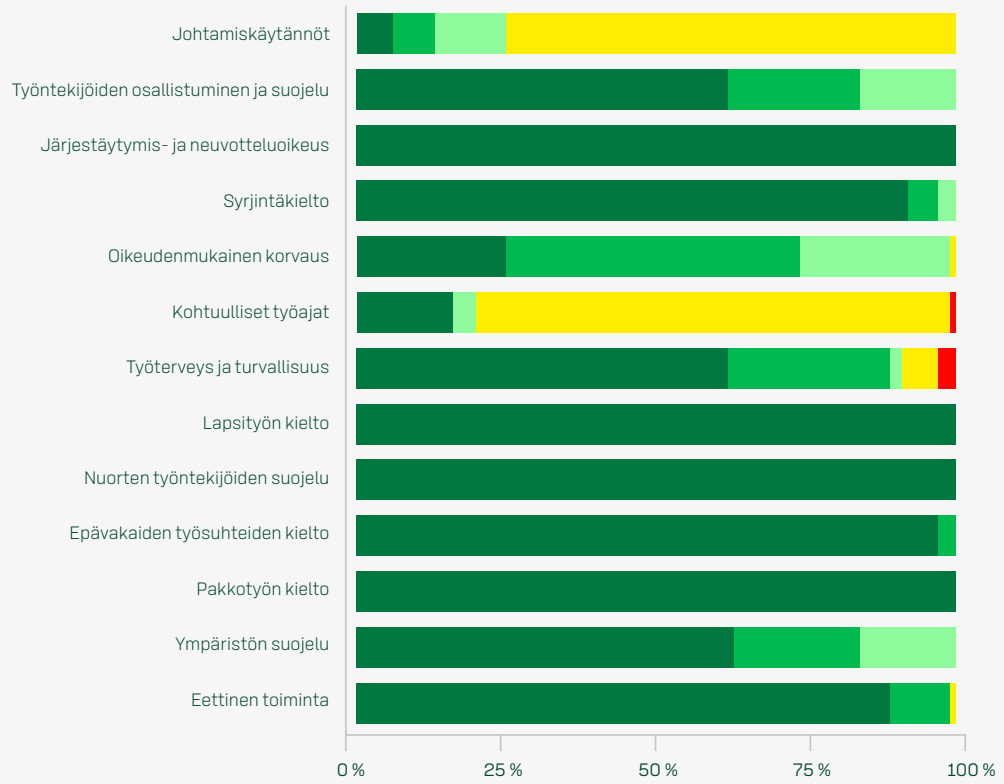

Sertifioidut tuotteet ja raaka-aineet

Valintoja omien arvojen mukaisesti

Haluamme tarjota asiakkaillemme mahdollisuuden tehdä valintoja omien arvojensa mukaisesti tarjoamalla laajasti ympäristö- tai vastuullisuussertifioituja tuotteita eri tuoteryhmissä.

Kahvi, tee ja kaakao

Kahvin, teen ja kaakaon tuotantoon liittyy ihmisoikeus- tai ympäristörikkomusten riskejä, koska tuotanto keskittyy kehittyviin maihin, joissa lainsäädännön noudattaminen ja viranomaisten valvonta voivat olla heikommalla tasolla. Tavoitteenamme on, että omien merkkien tuotteissa sekä ravintoloissamme käytetään ainoastaan vastuullisuus-sertifioitua tai vastuulliseksi varmennettua kahvia, teetä ja kaakaota.

Vastuulliseksi varmennetulla tarkoitamme, että han-kintaketju on varmennettu auditoinnein alkutuotantoon saakka. Hyväksyttäviä sertifikaatteja ovat esimerkiksi Reilu Kauppa, UTZ ja Rainforest Alliance.

SERTIFIOINTIASTE OMIEN MERKKIEN MYYNTIVOLYYMISTA 2018

87 %
KAHVI

82 %
TEE

98 %
KAAKAO

	TUOTENIMIKKEISTÄ		MYYNTIVOLYYMISTA	
	S-RYHMÄN OMAT MERKIT	S-RYHMÄN RAVINTOLAT	S-RYHMÄN OMAT MERKIT	S-RYHMÄN RAVINTOLAT
Kahvi	67 %	26 %	87 %	7 %
Tee	86 %	27 %	82 %	42 %
Kaakao	67 %		98%	

TAVOITTEET SERTIFIOIDUILLE TAI VASTUULLISEKSI VARMENNETUILLE RAAKA-AINEILLE

100 %
KAHVI 2019

100 %
TEE 2020

100 %
KAAKAO 2020

Palmuöljy

Palmuöljy on maailman käytetyin kasviöljy ja sen tuotantoon liittyy haasteita kuten metsäkatoa, luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä sekä työntekijöiden puutteellisia työolosuhteita etenkin Kaakkois-Aasiassa.

Olemme sitoutuneet kestävästi tuotetun palmuöljyn käyttöön. Tavoitteena on, että vuonna 2021 omien merkkien tuotteissa ja ravintoloiden syväpaistoöljyssä käytetään vain sertifioitua palmuöljyä, joka on jäljitettävissä palmuöljyplantaaseille (RSPO segregated). Olemme olleet vastuullisen palmuöljyn järjestön RSPO:n (Roundtable on Sustainable Palm Oil) jäsen vuodesta 2011 saakka.

Luomutuotteet

Luomutuotteiden kysyntä ja valikoimat jatkavat kasvuaan. Vuoden lopussa ruokakauppojemme valikoimissa oli 4100 luomutuotetta ja niiden myynti kasvoi 10 prosenttia. Luomutuotteiden osuus elintarvikkeiden myynnistä oli 2,5 prosenttia.

PALMUÖLJYN SERTIFIOINTIASTE

99 %

RSPO SEGREGATED SERTIFIOINTIASTE

89 %

TAVOITE SERTIFIOIDUN PALMUÖLJYN KÄYTÖLLE

100 %

2021 LOPPUUN MENNESSÄ

LUOMUTUOTTEET

4100

MÄÄRÄ VALIKOIMISSA

10 %

MYYNNIN KASVU

2,5 %

OSUUS ELINTARVIKKEIDEN MYYNNISTÄ

Kalat ja äyriäiset

Ruokakaupoissamme halutaan tarjota kuluttajille vastuullisesti pyydettyä kalaa kestävistä kalakannoista. Kalatuotteiden hankinnassa noudatetaan S-ryhmän kalalinjausta, joka pohjautuu lajien uhanalaisuusluokitukseen, WWF:n kuluttajan kalaoppaaseen, Marine Conservation Societyn suosituksiin sekä Luonnonvarakeskuksen tutkimustietoon. Linjaus koskee S-ryhmän keskitettyä hankintaa ja osuuskauppojen omaa hankintaa sekä S-ryhmän ruokakaupoissa että ravintoloissa.

Kalalinjauksen perusperiaate on, että valikoimiin ei hyväksytä kaloja uhanalaisista, vaarantuneista tai ylikalastuksen kohteena olevista kalakannoista, ja kalan alkuperän tulee aina olla tunnettu. Myöskään alamittaisia tai rauhoitettuja kaloja ei hyväksytä valikoimiin. Monille kalalajeille on asetettu erillisiä kalastusaluetta tai -menetelmää koskevia kriteereitä, kuten esimerkiksi pohjatroolauksen tai tonnikaloja koskeva ajoverkkojen kielto. Kalalinjaus päivitetään joka toinen vuosi, ja viimeisin päivitys tehtiin vuonna 2018.

Oma merkki tonnikalatuotteiden valmistajilta edellytetään jatkossa erillisten laji-, alue- ja pyyntitaparajoitusten noudattamisen lisäksi osallistumista International Seafood Sustainability Foundationin (ISSF) toimintaan. Tonnikalaa toimittavien suurten kurenuotta-alusten tulee myös olla rekisteröity ISSF:n Proactive Vessel Register -alustietokantaan. ISSF:n toiminnassa mukana olevat toimijat ovat sitoutuneet vastuullisiin pyyntimenetelmiin ja kolmannen osapuolen auditointeihin toimintansa varmentamiseksi.

Vuoden lopussa ruokakauppojemme valikoimissa oli 115 MSC-sertifioitua tuotetta, joista 50 oli omien merkkien tuotteita. Food Market Herkussa on Suomen ainoa MSC-sertifioitu kalatiski.

Jäljitettävää kotimaista kalaa ruokapöytiin

Kotimaisen kalan tarjonnan lisääminen on osa Ruokamanifestiamme ja Terveellisempää lapsille -aloitettamme. Kotimaista-sarjaan onkin tuotu useita helppoja kotimaisia kalatuotteita, kuten silakkapihvit, friteeratut muikut ja tuore kuhafilee.

Ruokaketjun läpinäkyvyys otti harppauksen, kun asiakkaat voivat tarkistaa Kotimaista-kuhansa kalastuspaikat Kuhatutka-sovelluksen avulla. Vähittäiskauppamme sovellus on rakennettu blockchain- eli lohkoketjuteknologialla, jota kokeiltiin elintarvikealalla ensimmäistä kertaa Suomessa.

MSC-SERTIFIOIDUT TUOTTEET 2018

115

KPL
VALIKOIMISSA

50

KPL OMA MERKKI
-TUOTTEISSA

Monimuotoisuus

Arvostamme toisiamme ja kunnioitamme monimuotoisuutta

S-ryhmässä työskentelee yli 40 000 kaupan alan ammattilaista hyvin monenlaisissa tehtävissä myyjistä ja kokeista varastotyöntekijöihin ja asiantuntijoihin. Monimuotoisuutta kunnioittava ja tukeva työyhteisö takaa tasa-arvoisen kohtelun ja yhdenvertaiset mahdollisuudet jokaiselle.

Toisten kunnioittaminen ja arvostaminen, syrjimättömyys ja tasa-arvo ovatkin keskeisiä periaatteitamme. Meillä jokainen työntekijä voi olla oma itsensä. Osaaminen, suhtautuminen työntekoon ja oppimiskyky ratkaisevat, eivät persoonaan liittyvät taustatekijät.

S-ryhmän eri yrityksissä Suomessa laaditaan vuosittain henkilöstö-, koulutus-, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus-suunnitelmat. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma laaditaan työntekijöiden ammatillisen osaamisen ylläpitämiseksi ja edistämiseksi. Tasa-arvosuunnitelman tehtävänä on edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa työelämässä ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.

Haluamme edistää monimuotoisuutta myös viestinnän ja markkinoinnin keinoin. Esimerkiksi Prisman pukeutumisen muoti kuuluu kaikille -slogania on pyritty tuomaan esille muun muassa siten, että vaatteita tuovat esille erinäköiset, -kokoiset ja -ikäiset ihmiset. Prisma toimi myös vuoden 2018 Helsinki Pride -tapahtuman pääyhteistyökumppanina.

Työntekijöiden monimuotoisuus

ERI KANSALLISUUKSIA

76

TYÖNTEKIJÖIDEN KESKI-IKÄ

36

TYÖNTEKIJÖIDEN IKÄ 2018, %

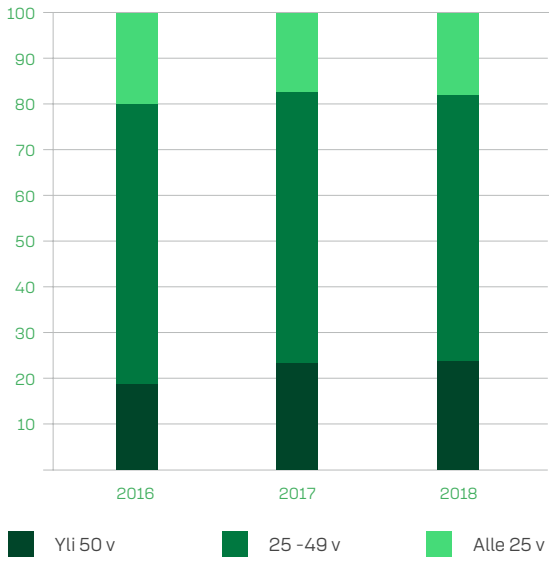

S-RYHMÄN TYÖNTEKIJÖIDEN SUKUPUOLIJAKAUMA 2018 NAISET/MIEHET, %

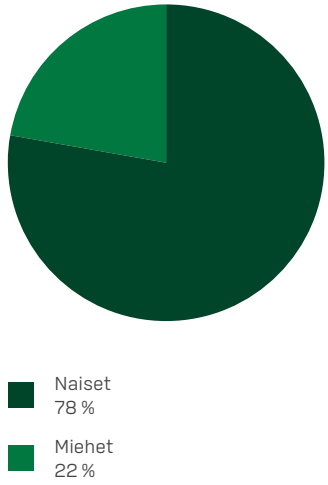

SUKUPUOLIJAKAUMA	2018	2017	2016
Naiset (%)	78	78	77
Miehet (%)	22	22	23

NAISTEN OSUUS

21 %
HALLITUSTEN JÄSENISTÄ

13 %
JOHTORYHMIEN JÄSENISTÄ

66,0 %
ESIMIES- JA PÄÄLLIKKÖROOLEISSA

NAISTEN OSUUS, %	2018: SOK YHTYMÄ	2018: S-RYHMÄ	2017: SOK YHTYMÄ	2017: S-RYHMÄ	2016: SOK YHTYMÄ	2016: S-RYHMÄ
Hallituksen jäsenistä, %	7,5	21,0	3,0	14,8	3,1	16,0
Johtoryhmän jäsenistä, %	14,0	12,8	17,0	14,0	14,3	10,0
Esimies- ja päällikkö-rooleissa, %	57,0	66,0	55,0	66,0	52,5	60,1

Tietosuojaperiaatteet

Meillä asiakas on kuskin paikalla

Henkilötietojen huolellinen ja lainmukainen käsittely on meille tärkeää. Vuonna 2018 jatkoimme jo edellisenä vuotena aloitettua tietosuojahanketta, jonka keskeisenä tavoitteena oli täyttää yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimustenmukaisuus S-ryhmälaajuisesti. Hankkeen aikana loimme ja otimme käyttöön S-ryhmätasoisia toimintatapoja.

Kuvasimme ja julkistimme muun muassa S-ryhmän tietosuojaperiaatteet, jotka ohjaavat kaikkea henkilötiedon käsittelyä. Periaatteiden tarkoituksena on varmistaa tietosuojaa koskevan lainsäädännön noudattaminen kaikessa henkilötietojen käsittelyssä.

Perehdytämme ja koulutamme jokaisen henkilötietoja käsittelevän työntekijän työtehtäviensä mukaisesti. Tavoitteemme on, että jokainen henkilötietoja käsittelevä on tietoinen tietosuojaa koskevista vaatimuksista ja ohjeistuksista ja osaa toimia niiden mukaisesti.

Tietosuojaperiaatteiden toteuttamisella mahdollistamme uusien ja parempien palveluiden tuottamisen S-ryhmän asiakasomistajille ja muille asiakkaille. Tietosuojaperiaatteilla myös tuemme liiketoimintojemme tarpeita, tuloksellisuutta ja jatkuvuutta.

Meillä asiakas on kuitenkin kuskin paikalla asiakastiedon hyödyntämisessä. Asiakkaalla on mahdollisuus päättää, mihin hänen asiakas- ja ostotietojaan voidaan käyttää. Kehitämme asiakastiedoilla palveluita, jotka hyödyttävät ennen kaikkea asiakkaita itseään.

Harkitut, selkeät ja yhteiset toimintatavat ovat edellytys sille, että meihin voidaan luottaa henkilötietojen käsittelijänä. Tietosuojaperiaatteemme löydät S-ryhmä.fi:stä.

30 000

TIETOSUOJAKOULUTUKSEN SUORITTANUTTA TYÖNTEKIJÄÄ

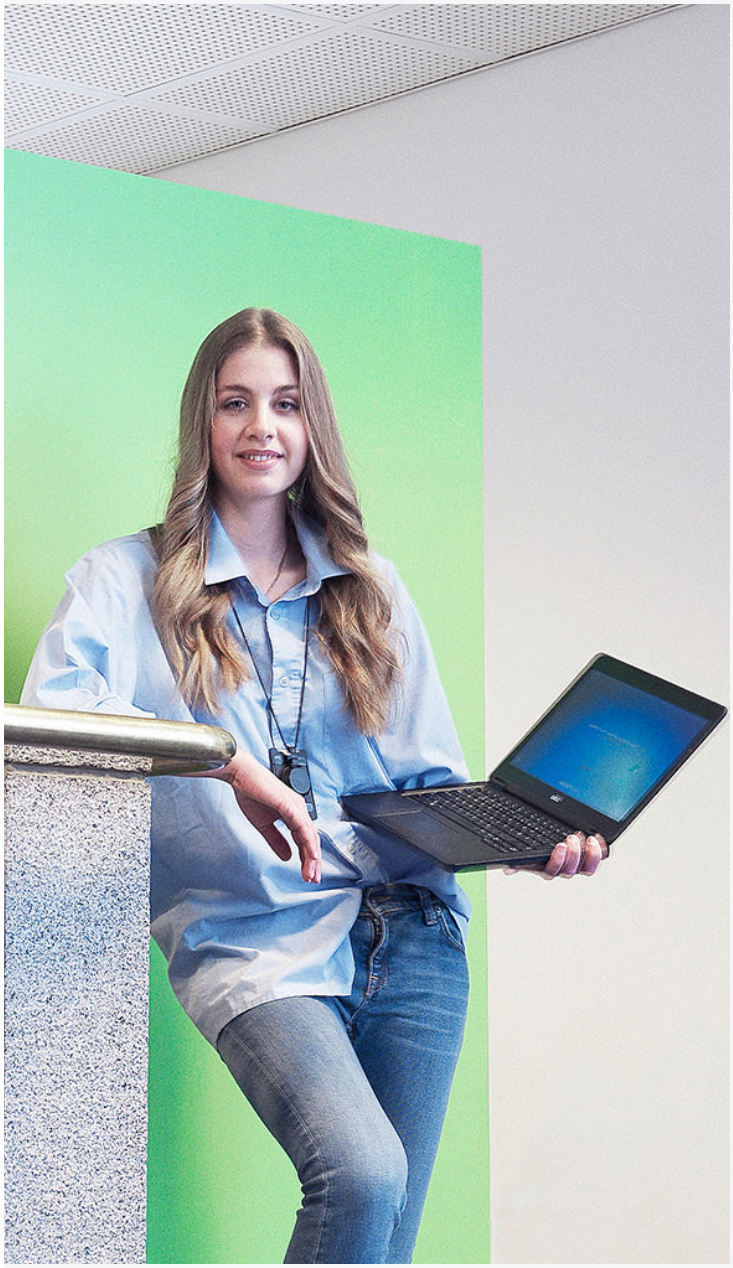

Hyvinvointi ja terveys

Terveellinen ruoka ja omaan hyvinvointiin satsaaminen on yhä useammalle elämäntapa. Me haluamme pitää huolta työntekijöidemme hyvinvoinnista ja auttaa asiakkaitamme terveellisemmissä valinnoissa.

Tyytyväiset työntekijät ja asiakkaiden terveellisemmät valinnat ovat keskeisimpiä tavoitteitamme Paras paikka elää -vastuullisuusohjelman Hyvinvointi ja terveys -teemassa. Tavoitteiden onnistumista mitataan seuraamalla erityisesti työtyytyväisyysindeksimme kehitystä ja kasvisten myynnin kasvua.

S-ryhmän tavoitteet työhyvinvoinnille ja terveydelle

TYÖTYYTYVÄISYYSKYSELYSSÄ

+5 yksikköä

YLI SUOMEN YLEISNORMIN

KANNUSTAMME ASIAKKAITAMME SYÖMÄÄN ENEMMÄN TERVEELLISIÄ KASVIKSIA

S-ryhmän työtyytyväisyys

Työntekijämme ovat Suomen keskiarvoa selkeästi tyytyväisempiä työhönsä. Tähtäämme vuosittain indeksiin, joka on vähintään viisi yksikköä yli Suomen yleisnormin. Vuonna 2018 ylitimme normin 6,3 yksiköllä.

Terveellisemmät valinnat

Tavoitteenamme on tarjota terveyttä ja hyvinvointia lisääviä tuotteita ja palveluita sekä ja auttaa asiakkaitamme terveellisissä valinnoissa.

Teemme kasvisten kulutuksen entistä helpommaksi muun muassa nostamalla satokausituotteet näkyvästi esille myymälöissämme sekä laskemalla kasvisten hintoja.

EDISTÄMME ERITYISESTI SEURAAVIA YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEITA

S-RYHMÄN TYÖTYYTYVÄISYYS-INDEKSI

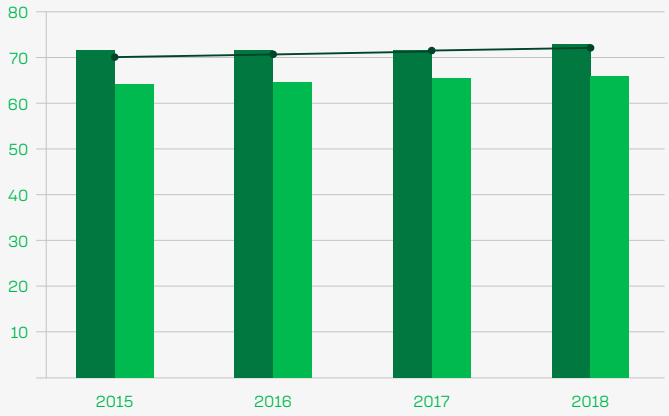

Tavoite
TYT-indeksi
Suomen yleisnormi

KASVISTEN MYYNNIN KUMULATIIVINEN KASVU, MILJ. KG

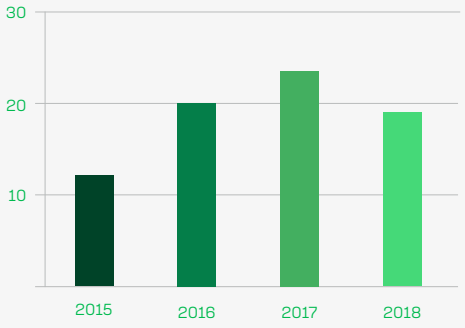

2015: 12 milj. kg
2016: 20 milj. kg
2017: 23 milj. kg
2018: 19 milj. kg

Työhyvinvointi

Hyvä me, hyvä meidän joukkue!

Harva yritys menestyy ilman tyytyväisiä ja hyvinvoivia työntekijöitä. Avaimet parempaan työhyvinvointiin löytyvät läheltä työntekijöiden arkea. Tärkeintä on ennakoida muutoksia ja niiden vaikutuksia henkilöstöön sekä ottaa työntekijät aidosti mukaan sujuvamman työskentelyn kehittämiseen.

S-ryhmässä työtyytyväisyyden merkittävin vuosittain toistuva mittari on työyhteisötutkimus, johon kaikki s-ryhmäläiset kutsutaan vastaamaan. Tutkimuksella kartoitamme omaan työhön ja suorituskykyyn sekä oman työyksikön ja yrityksen toimivuuteen liittyviä asioita. Tutkimus koostuu useasta indeksistä, joilla mitataan työtyytyväisyyteen eri osa-alueita. Kaikki indeksit olivat meillä yli Suomen yleisnormin.

Vuonna 2017 otimme S-ryhmässä käyttöön uuden yhteisen työhyvinvoinnin mittariston, joka koostuu työtyytyväisyyden, esimiestyön laadun, työkykykokemuksen sekä työkyvyttömyyden tunnusluvuista. Samoin vuonna 2017 työstimme S-ryhmätasoiset johtamislupaukset: uskallan, arvostan ja toteutan. Johtamislupauksilla halutaan varmistaa kaikille hyvä esimiestyö ja johtaminen sekä kehittää kaupparyhmän johtamiskulttuuria. Esimiestyön seurannan S-ryhmätasoinen mittari on työyhteisötutkimus, eli TYT. Sillä on meillä monivuotiset perinteet, ja se auttaa kehittämään esimiestyötä oikeaan suuntaan.

Vuonna 2018 työtyytyväisyys nousi 0,2 yksiköllä ja esimiesindeksi nousi 0,1 yksiköllä edellisvuoteen verrattuna. Palkalliset sairauspoissaolot kasvoivat edellisvuoden 3,10 prosentista 3,17 prosenttiin. Työ- ja työmatkatapaturmat puolestaan vähenivät 158 kappaleella ja myös tapaturmista aiheutuneet sairauspoissaolopäivät vähenivät 482 päivällä vuoteen 2017 verrattuna.

Tunnuslukujen valossa olemme suunnitelleet toimenpiteitä henkilöstön työkykyisyyden vahvistamiseksi. Näitä ovat muun muassa yhteiset muokatun työn periaatteet sekä työhön paluun käytäntöjen kehittäminen tapaturmien aiheuttamien sairauspoissaolojen jälkeen. Vuonna 2019 keskitymme mielenterveyden tukemiseen uusilla työkaluilla ja suosituksilla sekä muokatun työn käytön vahvistamiseen organisaatiossa.

TYÖYHTEISÖTUTKIMUKSEN TULOKSET (ASTEIKKO 0-100)[1]	SUOMEN YLEISNORMI 2018	S-RYHMÄ 2018	S-RYHMÄ 2017	S-RYHMÄ 2016
TYT-indeksi	66,6	72,9	72,7	72,6
Omistautuneisuusindeksi	73,3	76,3	75,9	76,0
Sitoutumisindeksi	68,1	72,8	72,5	71,9
Johtamisindeksi	65,2	73,2	72,9	72,7
Suorituskykyindeksi	62,2	70,5	70,6	70,7
Esimiestyön indeksi	71,2	75,4	75,3	75,3
Eettinen indeksi	-	78,2	78,1	-
Keskiarvo: : "Yrityksemme periaatteita ja arvoja noudatetaan yksikkömme päivittäisessä toiminnassa" (asteikko 1-4)	3,2	3,42	3,42	3,42

[1]Tulokset on painotettu vastaajien lukumäärällä.

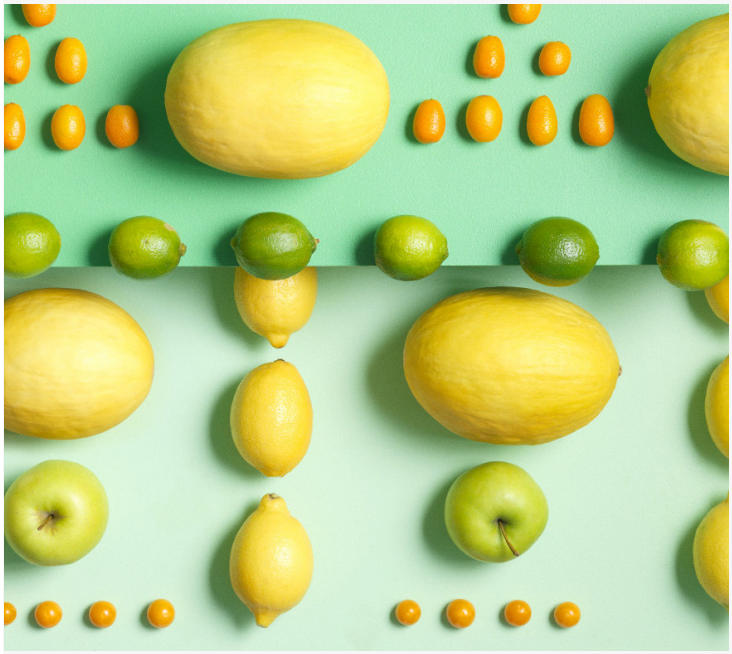

Joustavaa työtä

Pyrkimyksenämme on tarjota pääasiallinen toimeentulo kaikille työntekijöillemme, jotka niin haluavat. Vaikka suurin osa työntekijöistämme arvostaa edelleen kokoaikatyötä, osa-aikatyö on suosittua erityisesti alle 25-vuotiaiden ja työuran viimeisiä vuosia viettävien keskuudessa.

TYÖSUHTEIDEN LAATU, %	2018	2017	2016
Vakituiset	88	86	89
Määräaikaiset	12	14	11
Kokoaikaiset	35	36	40
Osa-aikaiset	65	64	60

Luvut sisältävät kaikki työntekijät, joilla on voimassa oleva työsuhde S-ryhmään. Luvut 30.11. tilanteen mukaan.

KOKO- JA OSA-AIKAISET TYÖNTEKIJÄT 2018, %

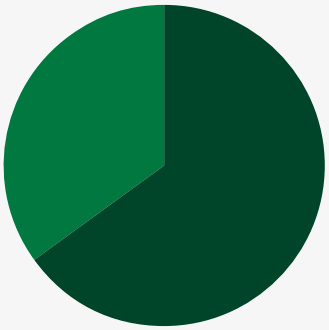

Osa-aikaiset
65 %

Kokoaikaiset
35 %

VAKITUISET JA MÄÄRÄAIKAISET TYÖNTEKIJÄT 2018, %

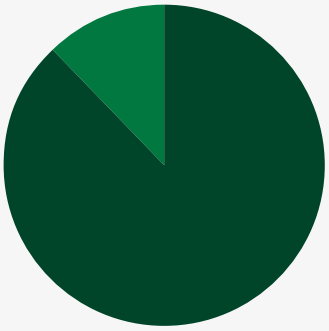

Vakituiset
88 %

Määräaikaiset
12 %

LÄHTÖVAIHTUVUUS 2018

16,3 %

VAKITUISET TYÖNTEKIJÄT

TYÖTAPATURMIEN TAPAHTUMAPAIKKA 2018

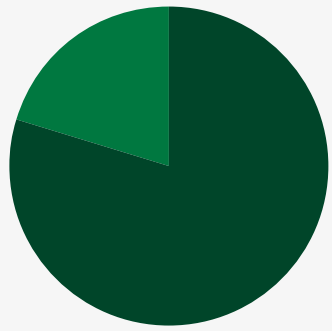

Työssä
1 556 kpl

Työmatkalla
394 kpl

TYÖTAPATURMAT, KPL

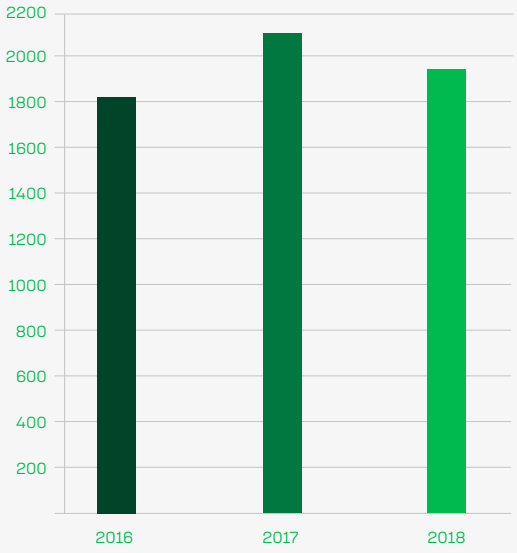

2016: 1 829 kpl

2017: 2 108 kpl

2018: 1 950 kpl

Turvallista työtä

Turvallinen työ- ja asiointiympäristö on työntekijöidemme ja asiakkaidemme perusoikeus. S-ryhmässä turvallisuuden varmistamiseen kuuluu niin tapaturmien ennalta-ehkäisy kuin erilaisten vaara- ja läheltä piti -tilanteiden tunnistaminen ja välttäminen. Ennaltaehkäisyssä keskeistä on henkilöstön turvallisuusosaamisen jatkuva kehittäminen ja työhön liittyvien vaarojen säännöllinen tarkastelu. Työtapaturmataajuus oli 29 tapaturmaa miljoonaa työtuntia kohden vuonna 2017. Se vastaa kaupan alan keskiarvoa.

TYÖTAPATURMAT	2018	2017	2016
Tapaturmataajuus, kpl / milj. työtuntia	34	38	33
Vakavien tapaturmien osuus kaikista tapaturmista, %[1]	4,9	4,4	4,5

[1] Vakavien tapaturmien osuus kaikista tapaturmista lasketaan kaavalla: yli 30 päivän poissaoloon johtaneiden työtapaturmien lkm / tapaturmien kokonaismäärä.

Nuorten työllistäminen

Kaupan ala toimii siltana työelämään

S-ryhmä on eniten nuoria Suomessa työllistäviä tahoja, ja tarjoamme merkittävälle joukolle sen ihan ensimmäisen kokemuksen työelämästä esimerkiksi kesätyön tai harjoittelun muodossa. Toisaalta opiskelujensa ohessa ilta- ja viikonlopputöitä tekevät nuoret ovat monessa toimipaikassamme elinehto.

Olimme vuonna 2018 yksi Vastuullinen kesäduuni -kampanjan pääyhteistyökumppaneista ja työllistimme kesällä noin 13 000 nuorta myymälöissä, liikennemyymälöissä, ravintoloissa ja hotelleissamme ympäri Suomen.

S-RYHMÄ TYÖLLISTI VUONNA 2018

13 000

KESÄTYÖNTEKIJÄÄ

Nuori Mieli Työssä -hanke

Työntekijöistämme noin 10 000 on alle 25-vuotiaita. Kun päälle lasketaan kausiapulaiset, harjoittelijat ja työhön tutustujat, työllistämiemme nuorten kokonaismäärä on vuodessa noin 50 000. Kaupan ala toimii usein siltana opiskeluvaiheen ja työelämän välillä. Tämä tuo mukanaan ison vastuun. Nuorten uudenlaiset työelämäodotukset ja toisaalta työelämätaitoihin liittyvät kysymykset haastavat työnantajia muuttumaan.

Vastataksemme tähän haasteeseen käynnistimme vuoden 2018 alussa kolmivuotisen Nuori Mieli Työssä -hankkeen, jossa etsimme keinoja kehittää työelämää nuorten näkökulmasta.

Osana hanketta toteutimme Nuorten työelämäodotukset -selvityksen, yhdessä työeläkeyhtiö Elon ja Työterveyslaitoksen kanssa. Kysely suunnattiin kaikille alle 25-vuotiaille s-ryhmäläisille. Tavoitteena oli selvittää, mitä nuoret kaupan alan työntekijät odottavat työelämältä. Lisäksi kartoitettiin nuorten työkykyä ja -hyvinvointia. Tutkimuksen tulokset auttavat kehittämään esimerkiksi esimiestemme valmiuksia nuorten tukemiseen työuran ensiaskelissa. Vastaavaa selvitystä ei ole kaupan alalla toteutettu aikaisemmin.

Tutkimuksen mukaan nuorille tärkeintä on työskentely kannustavassa työyhteisössä hyvän esimiehen ohjauksessa sekä mahdollisuus työn ja muun elämän yhteensovittamiseen. Nuoret edustavat aivan uudenlaista palautekulttuuria ja haluavat saada ja osaavat antaa palautetta.

Tutkimuksesta selvisi myös, että vastanneista nuorista 39 % oli kokenut alakuloa tai masentuneisuutta viimeisen kuukauden aikana. Aloimme pohtia, miten voisimme työnantajana tarjota nuorille tukea mielenterveyttä kuormittavien asioiden käsittelyssä ja kehitimme vuoden 2018 lopulla Terveystalon kanssa kolmiosaisen Nuoren Mielen Olkapää -palvelun. Palvelu sisältää muun muassa vuorokauden ympäri toimiva chat-palvelun, videovastaanoton ja tarpeen mukaan nuori ohjataan digikanavista työterveyteen ja hoidolliseen lyhytpsykoterapiaan.

Terveellisempi arki

Autamme asiakkaitamme terveellisissä valinnoissa

Ruoalla on keskeinen merkitys ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Haluamme, että terveellinen syöminen on kaikille mahdollista ja olemmekin tehneet ravitsemussitoumukset muun muassa kasvisten käytön lisäämiseksi sekä lasten terveellisen syömisen edistämiseksi.

Puoli kiloa kasviksia päivässä

Tavoitteenamme on saada suomalaiset syömään enemmän kasviksia muun muassa laskemalla kotimaisten kasvisten hintoja. Kasvisten myynti kasvaakin huimaa vauhtia, sillä vuoteen 2015 verrattuna niitä on myyty noin 19 miljoonaa kiloa enemmän. Lisäksi nostamme kuukausittain parhaimmillaan ja edullisimmillaan olevat kasvikset ruokakaupoissa näkyvästi esille ja laajennamme hittireseptien tarjontaa.

Uskomme myös, että kasvisten kulutuksen seuranta voi auttaa syömään terveellisemmin ja lisäsimmekin Omat ostot -palveluumme toiminnallisuuden, jonka avulla voi katsoa, kuinka monta kiloa hedelmiä ja vihanneksia on ostanut vuodessa tai kuukaudessa yhteensä tai keskimäärin päivässä. Kulutusta voi seurata kaikki kasvisostokset yhteen laskien, eroteltuna hedelmiin, juureksiin, marjoihin ja vihanneksiin tai aina yksittäisiin tuoteryhmiin kuten banaaneihin, rypäleisiin ja kiiveihin asti.

Terveellisempää ruokaa lapsille

Ruokakauppojemme hyllyillä on kasvatettu viimeisen vuoden aikana reippaasti ravitsemuksellisesti parempien vaihtoehtojen määrää lapsille. Vuoden 2018 lopussa valikoimiin oli tullut jo 50 uutta tuotetta, esimerkiksi lasten aterioita, välipalatuotteita ja mehuja, kun tavoitteena oli saada lisättyä 20 uutta tuotetta vuoden 2020 loppuun mennessä.

S-ryhmän ja Marttaliiton vuonna 2017 käynnistämät Ässäkokki-kurssit saivat jatkoa ympäri Suomen. Vuoden 2018 Kesä- ja syyslomakaudella järjestettiin yhteensä liki sata maksutonta kokkauskurssia kouluikäisille. Maksuttomilla, 8–12-vuotiaille lapsille suunnatuilla Ässäkokki-kursseilla opetetaan kekseliästä, sesonkien mukaista, kasvispainotteista ja taloudellista ruoanlaittoa.

Ruokakauppojen ostostietoja tieteen tueksi

Suomalainen ruoankäyttötutkimus harppasi askeleen eteenpäin vuonna 2017, kun 14 000 asiakastamme antoi ostodatansa Helsingin ja Tampereen yliopistojen tutkijoiden käyttöön. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, voiko asiakasomistajien ostodataa hyödyntää väestötason ruoan kulutustottumusten kuvaajana. Lisäksi tavoitteenamme on kehittää ostodatan pohjalta palveluita asiakkaille esimerkiksi terveellisempien elämäntapojen tueksi.

Tutkimus laajeni vuonna 2018 ja kutsu osallistua lähettiin noin miljoonalle asiakasomistajalle. Ostodatan kautta on päästy tarkastelemaan kaupassa tehtäviä jokapäiväisiä valintoja ja tuottamaan tietoa niissä nopeasti tapahtuvista muutoksista. Samalla on tarkasteltu, millaiset ostokset kytkeytyvät asiointikertojen tasolla yhteen eli millaisia elintarvikkeita valitaan tyypillisesti samaan ostoskoriin. Koko valtakunnan kattavasta ostodatasta voidaan tutkia myös esimerkiksi asiakasomistajien ruokavaliotyylejä ja elintapoja sekä niiden vaihtelua eri väestöryhmissä ja niitä ohjaavia tekijöitä.

GRI-sisältöindeksi

102 - YLEINEN SISÄLTÖ

ORGANISAATION KUVAUS			SIVUNUMERO
102	1-7	S-ryhmän toimialat, toimintamaat, omistusrakenne ja koko	5-6
102	8	Henkilöstö	71-72; 77
102	9	Toimitusketju	62
102	10	Merkittävät muutokset organisaatiossa ja toimitusketjussa	8
102	11	Varovaisuusperiaatteen soveltaminen	60
102	12	Ulkopuoliset periaatteet tai sitoumukset	www.s-kanava.fi/web/s-ryhma/vastuullisuus
102	13	Jäsenyydet järjestöissä ja edunvalvontaorganisaatioissa	www.s-kanava.fi/web/s-ryhma/vastuullisuus
STRATEGIA			
102	14	Pääjohtajan puheenvuoro	9
102	15	Keskeiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet	10; 41; 60-61
EETTISET TOIMINTAPERIAATTEET			
102	16	Arvot ja liiketoimintaperiaatteet	60, www.s-kanava.fi/web/s-ryhma/eettiset-periaatteet
102	17	Epäiltyjen väärinkäytösten ilmoittaminen	61
HALLINTO			
102	18	Hallintorakenne	25
102	19-20	Vastuunjako ja vastuuhenkilöt	25-26
102	22-23	Hallituksen kokoonpano ja puheenjohtaja	22
102	24	Hallituksen valinta	28
102	25	Eturistiriitojen välttäminen	28-29
102	26	Hallituksen rooli organisaation tarkoituksen, arvojen ja strategian määrittelyssä	26
102	28	Hallituksen suorituksen arviointi	29
102	29-31	Hallituksen rooli riskien tunnistamisessa ja hallinnassa	30
SIDOSRYHMÄT			
102	40-44	S-ryhmän sidosryhmät ja vuorovaikutus	19; 36

RAPORTOINTITAPA			
102	45	Tilinpäätökseen sisältyvät yhtiöt	17
102	46-48	Raportin sisällön määrittely ja olennaiset näkökohdat	17-18
102	49-50	Raportin kuvaus	85
102	56	Raportin varmennus	varmennusraportti
103 - JOHTAMISMALLI			**SIVUNUMERO**
103	1-3	Johtamistapa ja olennaisia näkökohtia koskevat laskentarajat	17-18, www.s-kanava.fi/web/s-ryhma/vastuullisuuden-johtaminen
200 - TALOUDELLISET VAIKUTUKSET			
TALOUDELLISET TULOKSET			**SIVUNUMERO**
201	1	Suoran taloudellisen lisäarvon tuottaminen ja jakautuminen	33-36
201	2	Ilmastonmuutoksen taloudelliset seuraamukset ja muut riskit ja mahdollisuudet organisaation toiminnalle	46-47
VÄLILLISET TALOUDELLISET VAIKUTUKSET			
203	1	Infrastruktuuri-investointien ja yleishyödyllisten palvelujen tuen kehitys ja vaikutukset	36
203	2	Merkittävät epäsuorat taloudelliset vaikutukset ja niiden laajuus	32-35
HANKINTAKÄYTÄNNÖT			
204	1	Ostot paikallisilta toimittajilta	37
KORRUPTIONVASTAISUUS			
205	2	Korruption vastaisiin politiikkoihin ja menettelytapoihin liittyvä viestintä ja koulutus	61
300 - YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET			
MATERIAALIT			**SIVUNUMERO**
301	1	Materiaalien käyttö	53
301	3	Kierrätetyt tuotteet ja niiden pakkausmateriaalit	52
ENERGIA			
302	1	Oma energiankulutus	45
302	3	Energiaintensiteetti	45
302	4	Energiankulutuksen vähentäminen	45
VESI			
303	1	Vedenkulutus	45
LUONNON MONIMUOTOISUUS			
304	2	Toiminnan, tuotteiden ja palvelujen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen	68-70

PÄÄSTÖT			
305	1	Suorat kasvihuonekaasujen päästöt (scope 1)	48-49
305	2	Epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (scope 2)	48-49
305	3	Muut epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (scope 3)	49
305	4	Kasvihuonekaasujen päästöintensiteetti	48
305	5	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	46-47; 50-51
JÄTTEET			
306	2	Jätteiden määrä jätelajeittain ja käsittelytavan mukaisesti	54-55
TOIMITTAJIEN YMPÄRISTÖARVIOINNIT			
308	1	Osuus uusista toimittajista, jotka on arvioitu ympäristökriteerien mukaisesti	65-70

400 - SOSIAALISET VAIKUTUKSET

TYÖSUHTEET			**SIVUNUMERO**
401	1	Uuden palkatun henkilöstön määrä ja vaihtuvuus	8; 79
TYÖTERVEYS JA -TURVALLISUUS			
403	2	Tapaturmat, ammattitaudit, poissaolot	78
MONIMUOTOISUUS JA YHDENVERTAISET MAHDOLLISUUDET			
405	1	Hallinnon ja henkilöstön monimuotoisuus	71-72
SYRJINNÄN EHKÄISY			
406	1	Syrjinnän ehkäisy	39; 71
LAPSITYÖVOIMA			
408	1	Toiminnot ja toimittajat, joiden osalta on tunnistettu merkittävä lapsityövoiman käytön riski	63-67
PAKKOTYÖVOIMA			
409	1	Toiminnot ja toimittajat, joiden osalta on tunnistettu merkittävä pakko- ja rangaistustyövoiman käytön riski	63-67
IHMISOIKEUSARVIOINNIT			
412	1	Toiminnot, joissa on toteutettu ihmisoikeusarviointi	60-64
412	2	Henkilöstön ihmisoikeuskoulutus	61
PAIKALLISYHTEISÖT			
413	1	Toiminnot, joissa on toteutettu vaikutusarviointi ja kehitysohjelmia	64
TOIMITTAJIEN SOSIAALINEN ARVIOINTI			
414	1	Toimittajat, jotka on arvioitu sosiaaliseen vastuuseen liittyvien kriteerien mukaisesti	63-67
414	2	Negatiiviset sosiaaliseen vastuuseen liittyvät vaikutukset toimitusketjussa ja toteutetut toimenpiteet	64
ASIAKKAIDEN TERVEYS JA TURVALLISUUS			
416	1	Tuotteiden ja palveluiden terveys ja turvallisuusvaikutusten arviointi	80-81
ASIAKKAIDEN YKSITYISYYDENSUOJA			
418	1	Asiakkaiden yksityisyydensuoja ja asiakastietojen käsittely	73

Vuosikatsauksen kuvaus

S-ryhmän ulkoista raportointia ja viestintää kehitetään ensisijaisesti vastaamaan asiakasomistajien, henkilöstön ja muiden sidosryhmien odotuksia.

S-ryhmän edelläkävijyys vastuullisuudessa edellyttää järjestelmällistä johtamista, ja sitä varten tarvitaan kattavaa ja luotettavaa seurantatietoa useista eri tunnusluvuista. Myös ulkoisen raportoinnin tulee olla avointa.

Katsauksessa sovellamme Global Reporting Initiative (GRI) -raportointistandardia, huomioiden kuitenkin S-ryhmän osuustoiminnallisen rakenteen.

Katsaus kertoo koko S-ryhmän tasolla tehdyistä linjauksista ja niiden toimeenpanosta sekä keskeisistä tunnusluvuista ja toimenpiteistä. Juridisesti itsenäisinä yrityksinä osuuskaupat myös raportoivat omasta toiminnastaan vuosiesitteissään ja verkkosivuillaan.

Katsauksessa esitetyt kasvihuonekaasupäästöt (scope 1 ja 2, sekä osa scope 3 -tiedoista) sekä energiankulutustiedot ja jätetiedot on varmennettu ulkopuolisen tahon toimesta.

S Group GHG Inventory Report 2018 25.3.2019

Part 1: Descriptive information

Descriptive information	Company response
Company name	SOK Corporation (reporting S Group data)
Description of the company	S Group is a Finnish cooperative group of companies operating in the retail and service sector. S Group comprises the cooperatives and SOK Corporation along with its subsidiaries employing around 40.000 people with retail sales total of €11.5 billion. The co-op members own the cooperatives, which in turn own SOK Corporation. SOK produces procurement, expert and support services to cooperatives. SOK is also responsible for the strategic guidance of S Group and the development of the business chains. SOK Corporation comprises SOK and its subsidiaries. The purpose of S Group's business is to provide co-op members with competitive services and benefits. The group wants to offer diverse services and an extensive network of around 1600 outlets for co-op members in Finland, Estonia and Russia. S Group's key business areas are • supermarket trade, • department stores and speciality stores, • hardware trade, • service station store and fuel sales, as well as • travel industry and hospitality business. In addition, S-Bank offers banking services to co-op members.
Chosen consolidation approach (equity share, operational control or financial control)	Operational control
Description of the businesses and operations included in the company's organizational boundary	The GHG emissions reported by S Group under Scope 1 and Scope 2 include all business units in Finland, Estonia and Russia. Scope 1 and 2 emissions include the fuel consumed at properties managed by S Group companies and co-ops and the purchased energy used by properties managed by S Group companies and co-ops. Outlets in which the heat consumption is included in the rental agreement and separate consumption meters are not in place, are excluded (25 per cent of outlets). Also GHG emissions from refrigerant leaks are included. S Group's Scope 3 emissions occur from sources owned or controlled by other entities in the value chain. Most significant indirect emissions (not included in Scopes 1 and 2) that occur along S Group's value chain, including both upstream and downstream emissions, are presented in the Scope 3 emissions inventory. The Scope 3 GHG emissions inventory of S Group includes emissions from all business units except for car and agriculture trade which represent around 4 percent of total sales. These deviations as well as other limitations in the boundary are reported in connection with the categories and indicators in question.
The reporting period covered	01/01/2018-31/12/2018
A list of scope 3 activities included in the report	The following categories, adapting the GHG Protocol, are included in S Group's Scope 3 GHG emissions inventory: Category 1: Purchased goods and services • Purchased goods for resale including daily food, non-food, consumer goods for grocery stores, restaurants and hotels, and fuel sold at petrol stations and indirect purchases (machines and equipment) • Purchased indirect services Category 2: Capital goods • New constructed buildings Category 3: Fuel- and energy-related activities (not included in Scope 1 and 2) • Upstream emissions from purchased fuels, electricity and heat. In Finland upstream emissions from renewable electricity and nuclear are excluded. • Transmission and distribution losses from purchased electricity and heat Category 4: Upstream transportation and distribution • Outsourced contract operators for retail, food service and fuel logistics Category 5: Waste generated in operations Category 6: Business travel • Business flights and emissions from leased cars Category 7: Employee commuting Category 9: Downstream transportation and distribution • Customer transportation Category 11: Use of sold products • GHG emissions from the use/combustion of fuel sold Category 15: Investments • GHG emissions from direct investments by S Group associated company S Bank's (S Group ownership 75%) subsidiary FIM. Calculated based on the share of ownership: https://www.fim.com/fi/fim/vastuullinen-fim/rahastojen-hiilijalanjalki/

A list of scope 1, scope 2, and scope 3 activities excluded from the report with justification for their exclusion	The following activities were excluded from the report: Category 8: Upstream leased assets – Category excluded •This category is relevant for S Group regarding leased IT and other equipment and cars leased for employees, however the GHG emissions from the use of the IT equipment is included in scope 2 and the GHG emissions from other stages of the lifecycle are included in category 1 Category 10: Processing of sold products – Category excluded • This category is relevant for S Group, but GHG emissions from purchased raw materials for the restaurants are included in category 1 and GHG emissions from the food preparation stage are included in scopes 1-2. Category 12: End-of-life treatment of sold products – Category excluded • This category is relevant for S Group, but is excluded to avoid double accounting as the end-of-life treatment emissions are included in the emissions from Category 1: Purchased goods and services. Also difficult to calculate due to lack of reliable data for different product and service categories. Category 13: Downstream leased assets – Category excluded •This category is not relevant for S Group as it does not lease assets to other companies which would not be included in Scope 1 or Scope 2 inventories. Category 14: Franchising – Category excluded • This category is relevant for S Group regarding the 102 Hesburger fast-food restaurants located in the ABC service stations in Finland. However the emissions from these franchises are included in S Group's scope 1 and 2 inventories.

Part 2: Greenhouse gas emissions data

Scopes and categories	Metric tons CO_2e
Scope 1: Direct emissions from owned/controlled operations	82.500
Scope 2: Indirect emissions from the use of purchased electricity, steam, heating, and cooling	Location based electricity: 104.100 Market based electricity: 160.300 Heating & cooling: 60.300
Upstream scope 3 emissions	
Category 1: Purchased goods and services	5.739.000
Category 2: Capital goods	13.000
Category 3: Fuel- and energy-related activities (not included in scope 1 or scope 2)	38.100
Category 4: Upstream transportation and distribution	95.400
Category 5: Waste generated in operations	19.600
Category 6: Business travel	2.300
Category 7: Employee commuting	20.300
Category 8: Upstream leased assets	N/A
Other	N/A
Downstream scope 3 emissions	
Category 9: Downstream transportation and distribution	283.000
Category 10: Processing of sold products	N/A
Category 11: Use of sold products	2.619.000
Category 12: End-of-life treatment of sold products	N/A
Category 13: Downstream leased assets	N/A
Category 14: Franchises	N/A
Category 15: Investments	46.400
Other	N/A

Part 3: Description of methodologies and data used

Scope	Methodologies used to calculate or measure emissions, providing a reference or link to any calculation tools used
Scope 1	Activity data: • Oil: kWh of heat produced with oil as measured and registered in the S Group real estate system. • Gas: kWh of heat produced with gas as measured and registered in the S Group real estate system. • Refrigerant leaks: kg of substance as reported fill-ups of the equipment by the service provider for each co-op and company • Self-produced wind power (S-Voima/TuuliWatti): cancelled Certificates of Origin for S-voima based on the share of ownership of S Group co-ops and companies. Emission factors: • Oil: Statistics Finland Fuel Classification 2018: https://www.stat.fi/static/media/uploads/tup/khkinv/khkaasut_polttoaineluokitus_2018.xlsx • Gas: https://www.stat.fi/static/media/uploads/tup/khkinv/khkaasut_polttoaineluokitus_2018.xlsx • Refrigerant leaks: https://helda.helsinki.fi/handle/10138/155617
Scope 2	Activity data: • Electricity: consumption data in kWh based on the S Group real estate system and S-Voima electricity purchases • Heat and steam: consumption data in kWh based on the S Group real estate system, electricity consumption used for geothermal heat pumps included in electricity metering • Cooling: consumption data in kWh based on the S Group real estate system Emission factors: Finland • Electricity (S-Voima/TuuliWatti wind power is categorized in scope 1): 0 • Electricity (other, market-based): Finland 2017 Residual mix: https://www.energiavirasto.fi/documents/10179/0/J%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6sjakauma+2017+allekirjoitettu+29+6+2018.pdf/c32d4768-8ac8-4dfe-84d6-5dec09ec584e • Electricity (location-based), in CDP reporting: Finland average electricity energy mix, 5 year average: 164 kg CO2/MWh; https://www.motiva.fi/ratkaisut/energiankaytto_suomessa/co2-laskentaohje_energiankulutuksen_hiilidioksidipaastojen_laskentaan/co2-paastokertoimet • Heat: same emissions factor for both market and location based: Motiva district heat segregated production average emissions factor: 131 kg CO2/MWh; https://www.motiva.fi/ratkaisut/energiankaytto_suomessa/co2-laskentaohje_energiankulutuksen_hiilidioksidipaastojen_laskentaan/co2-paastokertoimet • Cooling: outlets located in Helsinki region, thus emissions factor in 2017 from local service provider used, 61 kg CO2/MWh; https://www.helen.fi/helen-oy/tietoa-yrityksesta/energiantuotanto/sahkon-ja-lammon-ominaispaastot/ Estonia: • Electricity: Estonia electricity residual mix 2017; 1042 g CO2/kWh, same factor used for heat; https://elering.ee/en/residual-mix Russia: • Electricity and heat combined intensity emissions factor in Russia in 2016, 46,9 tn CO2/TJ; https://webstore.iea.org/co2-emissions-from-fuel-combustion-2018-highlights

Scope and category	Description of the types and sources of data used to calculate emissions	Description of the methodologies, allocation methods, and assumptions used to calculate emissions	% of emissions calculated using data obtained from suppliers or value chain partners
Upstream scope 3 emissions			
Category 1: Purchased goods and services	Activity data (primary data): Calculations based on volumes (kg/l) sold by category (majority of daily food and non-food items) and spend (euros) by category (consumer goods and services). Emission factors (secondary data): Lifecycle emissions factors were taken from different sources including: Hartikainen et al 2016; http://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/537959/luke-luobio_58_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Ilmastodieetti 2017; https://beta.ilmastodieetti.fi/pdf/Ilmastodieetti_dokumentaatio_2017-10-13.pdf, Footprint Beef 2016; https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/hankkeet/footprintbeef/Naudanlihantuotannon%20ymp%C3%A4rist%C3%B6vaikutukset%20ja%20niiden%20v%C3%A4hent%C3%A4miskeinojen%20mahdollisuudet.pdf , ENVIMAT 2005: http://motiva.fi/files/4771/Suomen_kansantalouden_materiaalivirtojen_ymparistovaikutusten_arviointi_ENVIMAT-mallilla.pdf , Karjalainen 2014: http://www.panimoliitto.fi/app/uploads/2014/01/The-carbon-footprint-of-the-Finnish-beverage-industry-for-years-2000-2012-as-calculated-with-CCaLC.pdf For fuel: well-to-tank emissions factor was calculated based on the lifecycle emissions factors provided by S Group fuel trade partner NEOT and by deducting the combustion emissions factors based on LIPASTO fuel mix emissions factors 2016: http://lipasto.vtt.fi/yksikkopaastot/tunnusluvut/tunnusluvuttie.htm	Coverage: all countries and divisions except for car and agriculture sales (5 per cent of retail sales). Method: Average lifetime GHG emissions factors were acquired for product categories from different sources. Activity data used in the calculation was 1) the physical mass (kg) or volume (liters) of the products sold during the fiscal year, or where physical volume was not available, the emission factors were used for each 2) euro of the “basic price”/purchase price of the product as indicated in an input-output model including the environmental impacts. The basic prices were corrected to reflect change in prices from 2005 (Envimat-factors base year) prices with the respective inflation factor from Statistics Finland (2018). The lifetime emissions of products were not split between cradle to gate and gate-to-end-of-life due to limited split LCA data availability for the sources used. Scope 1-2 emissions were not deducted from the category due to limited data availability on the retail/storage share of the category specific LCA factors so the category contains approx. 5 % double counting risk for this reason. Exception was made for the most significant individual product - fuel, for which the use-phase/tank-to-wheel emissions we're excluded from category 1 and are presented in category 11. Share of well-to-tank was estimated to be 15% of the LCA emissions as has been estimated in a study by RC 2014. Edwards, R. & Larivé, J-F & Rickeard, D. & Weindorf, W. 2014. Well-to-tank Report Version 4.a, JEC Well-to-wheels. Well-to-wheels analysis of future automotive fuels and powertrains in the european context. JRC Technical Report EUR 26237-EN. The calculation methodology and sources used contain significant amount of uncertainties and can thus only be used as a very high level estimate of the climate impact of products and services purchased by S Group in 2018.	8% (well-to-tank emissions factor for fuel)

Category 2: Capital goods	Activity data: constructed square meters of new buildings. Emissions factors: Kurnitski 2012: emission factor for construction and materials (excluding energy use during life-cycle) https://www.puuinfo.fi/sites/default/files/content/info/puurakentamisen-roadshow-2012-luentoaineistot/4_2012-03-21_Kurnitski-Hiilijalanj%C3%A4lki_0.pdf	Coverage: Finland Method: Calculations are based on area of constructed buildings in Finland in 2018 and emission factors for construction per square meter regarding building emissions from materials and construction with the assumption that all new buildings are made with concrete.	0%
Category 3: Fuel- and energy-related activities (not included in scope 1 or scope 2)	Activity data: energy and fuel consumption in kWh as collected from the group and co-op energy meters. Emissions factors: Defra 2016-2018 WTT and T&D emissions factors for fuels, electricity and heat: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/526958/ghg-conversion-factors-2016update_MASTER__links_removed__v2.xls https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/677300/Copy_of_Conversion_factors_2017_-Full_set__for_advanced_users__v02-00.xls https://www.greenelement.co.uk/new-2018-uk-defra-beis-carbon-factors-download/	Coverage: all countries. Method: country and energy specific consumption figures were multiplied by the relevant Defra emissions factor. For electricity in Finland, the share of renewable energy (own and market-based) and nuclear (in residual market mix) were excluded from the calculation and thus only the upstream emissions for the residual fossil fuel based energy were included. Residual mix was based on 2017 as 2018 mix was not yet available at the time of reporting.	0%
Category 4: Upstream transportation and distribution	Activity data: logistics partner's reported mileage Emissions factors: LIPASTO fossil fuel emissions factors 2016: http://lipasto.vtt.fi/yksikkopaastot/tunnusluvut/tunnusluvuttie.htm	Coverage: Finland, business units: grocery, consumer goods, restaurants and hospitality and fuel trade Calculations are based on contracted logistics partners' reported mileage and related GHG emissions. Includes domestic and inbound transportation for Inex Partners, Meira Nova and North European Oil Trade by the contracted partners. Excludes transportation directly from food suppliers to outlets.	100%
Category 5: Waste generated in operations	Activity data: waste amounts in tonnes by type of waste. Emissions factors: HSY / Natural Interest 2014: WWF Finland's Climate Calculator. http://www.ilmastolaskuri.fi/fi/calculation-basis?country=2&year=10746	Coverage: all countries Method: waste per type (tonnes) multiplied with the respective emissions factor.	100%
Category 6: Business travel	Activity data: mileage and fuel used Emissions factors: Provided by service providers (SMT and LeasePlan)	Coverage: Flights: S Group in Finland, leased vehicles: SOK Corporation (regional co-ops excluded) Calculation made for SOK Corporation's leased cars and employees business travel by plane. Data and emission calculations provided by service partners	100%
Category 7: Employee commuting	Activity data: S Group employees in Finland estimated average distance to their workplace (km) multiplied by annual average estimated working days. Emissions factors: Emissions factors: for cars and local transportation buses: WWF Climate Calculator (based on LIPASTO database): http://www.ilmastolaskuri.fi/fi/calculation-basis?country=2&year=10746 Transportation methods: National travel survey 2016: https://www.liikennevirasto.fi/documents/20473/434710/Esite_HLT2016_ENGLANTI.pdf/3d811186-db02-4680-bba4-63732c6d9f33	Coverage: Finland Method: Calculation made based on 2016 data for S Group employees in Finland, who have the "employee" information linked to their S Group loyalty card. Average work commute distance estimated based on the average distance between the employee's postal code and their respective workplace. The mode of transport was estimated based on a national Transportation study stating the share of different modes of transport in different size towns/communities. Average mileage and modes of transport was then multiplied with the average annual working days. Part-time employees annual working days were estimated based on their average weekly working hours. 2017 average GHG emissions per employee per annual commute was used as basis for 2018 calculation multiplied by 2018 employee headcount. It is acknowledged, that there is a possible overlap with scope 3 category 11 emissions where employees purchase fuel for their commute from S Group service stations however, the share of such overlap is difficult to estimate accurately. The calculation methodology and sources used contain significant amount of uncertainties and can thus only be used as a very high level estimate of the climate impact of S Group employees work commute.	0%
Downstream scope 3 emissions			
Category 8: Upstream leased assets	Not relevant		

Category 9: Downstream transportation and distribution	Activity data: S Group loyalty card holder's visits to S Group outlets and estimated average distance (in km) from their home to nearest outlet. Emissions factors: for cars and local transportation buses: WWF Climate Calculator: http://www.ilmastolaskuri.fi/fi/calculation-basis?country=2&year=10746 Transportation methods: National travel survey 2016: https://www.liikennevirasto.fi/documents/20473/434710/Esite_HLT2016_ENGLANTI.pdf/3d811186-db02-4680-bba4-63732c6d9f33	Coverage: loyal customer transportation to and from outlets in Finland, approx. 80 % of customer visits by loyal customers. Method: Calculation made based on the S Group customer loyalty card holders annual visits to S Group outlets multiplied by the average distance between the card holders hometown/commune (based on postal codes) and the closest S Group outlet weighted by the nr of visits and taking into account the town/area specific transportation methods. Employee visits deducted based on the assumption that they visit the outlets on their way from work. Ways of transportation obtained from national and regional transportation surveys. It is acknowledged, that there is a possible overlap with scope 3 category 11 emissions if customers purchase fuel for their vehicles from S Group service stations however, the share of such overlap is difficult to estimate accurately. The calculation methodology and sources used contain significant amount of uncertainties and can thus only be used as a very high level estimate of the climate impact of S Group customers visits to S Group outlets.	0%
Category 11: Use of sold products	Activity data: volume of fuel (liters) sold to end customers in 2018. Emission factors: Emissions factors provided by S Group fuel sourcing company NEOT based on actual fossil to bio mixes in 2018.	Coverage: Finland. Method: volume of fuel sold to end customers multiplied with the relevant combustion emissions factor by fuel type.	100%
Category 13: Downstream leased assets	Not relevant		
Category 15: Investments	Data used: Publicly reported scope 1+2 emissions data from the companies invested	Emissions allocation per investment/fund to Group/FIM based on the share of ownership.	100%

KPMG Oy Ab
Töölönlahdenkatu 3 A
PL 1037
00101 HELSINKI

Puhelin 020 760 3000
www.kpmg.fi

Riippumaton rajoitetun varmuuden varmennusraportti Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan johdolle

Olemme Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan (jäljempänä SOK) johdon pyynnöstä suorittaneet rajoitetun varmuuden antavan toimeksiannon, jonka kohteena ovat olleet S-ryhmän vuosikatsauksessa 2018 esitetyt kasvihuonekaasutiedot ja tietyt muut ympäristövastuun tiedot (jäljempänä "ympäristövastuutiedot") 31.12.2018 päättyneeltä vuodelta. Varmennuksen kohteena olevat tiedot käsittävät seuraavat tunnusluvut:

— Energiankulutus suorista ja epäsuorista (scope 1 ja 2 vastaavista) lähteistä
— Energian ominaiskulutus
— Suorat CO2 -päästöt (scope 1): polttoaineiden käyttö, kylmäainevuodot
— Epäsuorat CO2-päästöt (scope 2): sähkö, kaukolämpö, kaukokylmä
— Merkittävimmät välilliset CO2-päästöt (scope 3): kategorioissa ostetut tuotteet ja palvelut, hankitun energian epäsuorat päästöt, myytyjen tuotteiden käyttö
— Päästöintensiteetit
— Kiinteistöjen pinta-ala, sekä kiinteistöjen energian ja päästöjen neliötehokkuusluvut
— Jätteiden määrä, jätejakeiden erittely ja hyötykäyttöasteet.

Varmennuksen kohteena olevat tiedot on esitetty S-ryhmän vuosikatsauksen 2018 verkkoversion "Ilmasto" -osion taulukoissa: "Energian ominaiskulutus, Suomi", "Kierrätys- ja hyötykäyttöasteet", "Sähkönkulutus" ja "Lämmönkulutus" sekä "Pinta-ala" ("S-ryhmän energiakulutus" -kohdassa), "Kulutukset ja pinta-alat Suomessa", "Kulutukset ja pinta-alat lähialueilla", "Myyntiin suhteutettuna" ja "Kiinteistöjen pinta-alaan suhteutettuna" ("Päästöintensiteetti" -kohdissa), "S-ryhmän oman toiminnan päästöt", "S-ryhmän arvoketjun päästöt (Scope 3)", "S-ryhmän kiinteät jätteet", "S-ryhmän vaaralliset ja nestemäiset jätteet" ja "S-ryhmän jätteiden käsittely ja hyödyntäminen".

Johdon vastuu

SOK:n johto vastaa ympäristövastuutietojen sekä niissä esitettyjen väittämien laatimisesta ja esittämisestä GRI Sustainability Reporting Standards -raportointiohjeiston mukaisesti; SOK:n tavoitteiden määrittämisestä kestävään kehitykseen liittyvän suoriutumisen ja raportoinnin osalta, sisältäen sidosryhmien ja olennaisten näkökohtien tunnistamisen; ja asianmukaisen toiminnan johtamisen ja sisäisen valvonnan järjestelmien perustamisesta ja ylläpitämisestä, joista raportoitu toimintaan liittyvä tieto on saatu.

Meidän velvollisuutemme

Meidän velvollisuutemme on suorittaa rajoitetun varmuuden antava toimeksianto ja esittää toimeksiannon perusteella riippumaton johtopäätös. Olemme suorittaneet varmennustoimeksiannon yritysvastuutiedoille International Auditing and Assurance Standard Board IAASB:in julkaiseman kansainvälisen varmennustoimeksiantostandardin International Standard on Assurance Engagements ISAE 3000 (uudistettu), *Muut varmennustoimeksiannot kuin mennyttä aikaa koskevan taloudellisen informaation tilintarkastus tai yleisluonteinen tarkastus* mukaisesti, ja varmennustoimeksiannon kohteena olleille yritysvastuutietoihin sisältyville kasvihuonekaasutiedoille ISAE 3410 *Kasvihuonekaasuraportteja koskevat varmennustoimeksiannot* mukaisesti. Nämä standardit edellyttävät, että suunnittelemme ja

KPMG Oy Ab, a Finnish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Y-tunnus 1805485-9
Kotipaikka Helsinki

suoritamme toimeksiannon hankkiaksemme rajoitetun varmuuden siitä, ovatko yritysvastuutiedot olennaisilta osiltaan virheettömät.

KPMG Oy Ab soveltaa kansainvälistä laadunvalvontastandardia International Standard on Quality Control ISQC 1 ja sen mukaisesti ylläpitää kattavaa laadunvalvontajärjestelmää, johon sisältyvät dokumentoidut toimintaperiaatteet ja menettelytavat eettisten vaatimusten, ammatillisten standardien sekä sovellettaviin säädöksiin ja määräyksiin perustuvien vaatimusten noudattamista koskien.

Olemme noudattaneet International Ethics Standards Board for Accountants IESBAn eettisten sääntöjen riippumattomuusvaatimuksia ja muita eettisiä vaatimuksia, jotka perustuvat rehellisyyden, objektiivisuuden, ammatillisen pätevyyden ja huolellisuuden, salassapitovelvollisuuden ja ammatillisen käyttäytymisen periaatteille.

Tehdyt toimenpiteet

Rajoitetun varmuuden antava toimeksianto toteutetaan tekemällä tiedusteluja pääasiassa henkilöille, joiden tehtävänä on laatia esitetyt ympäristövastuutiedot, sekä soveltamalla analyyttisia ja muita asianmukaisia evidenssin hankkimismenetelmiä. Toimeksiannossa olemme suorittaneet muun muassa seuraavat toimenpiteet:

- Olemme haastatelleet SOK:n johdon edustajaa.
- Olemme haastatelleet ympäristövastuutietojen raportoinnista vastaavia henkilöitä.
- Olemme arvioineet GRI Standardien raportointia koskevien periaatteiden soveltamista ympäristövastuutietojen laatimisessa.
- Olemme arvioineet ympäristövastuutietojen keräämiseen ja yhdistelemiseen käytettyjä tiedonhallinnan prosesseja, tietojärjestelmiä ja käytännön menettelytapoja.
- Olemme käyneet läpi esitetyt ympäristövastuutiedot ja arvioineet tietojen laatua ja laskentarajojen määrittelyä.
- Olemme testanneet ympäristövastuutietojen oikeellisuutta ja täydellisyyttä otospohjaisesti.
- Olemme suorittaneet yhden toimipaikkavierailun.

Rajoitetun varmuuden antavassa toimeksiannossa suoritettavat toimenpiteet poikkeavat luonteeltaan ja ajoitukseltaan kohtuullisen varmuuden antavassa toimeksiannossa suoritettavista toimenpiteistä ja ovat niitä suppeampia ja tämän vuoksi rajoitetun varmuuden antavassa toimeksiannossa saatava varmuuden taso on huomattavasti alempi kuin varmuus, joka olisi saatu suorittamalla kohtuullisen varmuuden antava toimeksianto.

Toimeksiannon luontaiset rajoitukset

Kaikkiin varmennustoimeksiantoihin liittyy luontaisia rajoituksia tarkastellun tiedon valikoivasta testauksesta johtuen. Siten havaitsematta jääneitä väärinkäytöksiä, virheitä tai sääntöjenvastaisuuksia saattaa esiintyä. Lisäksi ei-taloudelliseen tietoon saattaa liittyä merkittävämpiä luontaisia rajoituksia kuin taloudelliseen tietoon ottaen huomioon sekä sen luonteen että menetelmät, joita käytetään tällaisten tietojen keräämiseen, laskemiseen ja arvioimiseen.

Johtopäätökset

Suorittamiemme toimenpiteiden ja hankkimamme evidenssin perusteella tietoomme ei ole tullut seikkoja, jotka antaisivat aiheen olettaa, että S-ryhmän ympäristövastuutiedot 31.12.2018 päättyneeltä vuodelta ei olisi olennaisilta osiltaan laadittu GRI Sustainability Reporting Standards -raportointiohjeiston mukaisesti.

Helsinki, 26. maaliskuuta 2019

KPMG Oy Ab

Tomas Otterström
Partner, Advisory

Jukka Rajala
Partner, KHT